ZOO Ústí nad Labem

Výroční zpráva 2010

Obsah

Úvodní slovo ředitele **3**

Zoologické oddělení **4**
Činnost zoologického oddělení 5
Veterinární péče 11
Výživa a krmení 13
Tuleň obecný *(Phoca vitulina)* a jeho chov v Zoo Ústí nad Labem 15
Chov tapíra jihoamerického *(Tapirus terrestris)* 18
Využití volného času orangutanů bornejských *(Pongo p. pygmaeus)* 20
Odchov lvíčka zlatého *(Leontopithecus rosalia)* 22
Odchov turaka fialového *(Musophaga violacea)* 24
Levhart obláčkový *(Neofelis nebulosa)* — nový druh v ústecké zoo 26
Oživení chovu lamy alpaky *(Vicugna pacos)* 28
Rok 2010 u našich slonů indických *(Elephas maximus bengalensis)* 31
Události u žiraf Rothschildových
(Giraffa camelopardalis rothschildi) v roce 2010 33
Zamba — nosorožčí dáma 35
O činnosti Centra pro zvířata v nouzi 37
Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2010 40
Stavy zvířat k 31. 12. 2010 46
Odchovy 58

Ekonomické oddělení **60**
Činnost ekonomického oddělení 61

Provozně-technické oddělení **63**
Činnost provozně-technického oddělení 64

Vzdělávací a propagační oddělení **70**
Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení 71
Adopce, finanční dary, reklama 80
Adoptivní rodiče 81

Personální obsazení **86**

Údaje o zoo **88**

Úvodní slovo ředitele

Zoologická zahrada v Ústí nad Labem se stala v posledních letech oázou klidu, odpočinku a místem pro vzdělávání široké veřejnosti. Tímto se stává nejen oddechovou, ale i kulturně-vzdělávací součástí života města Ústí nad Labem a jeho obyvatel. Stanovení chovatelských priorit a ucelení kolekce chovaných zvířat udávají směr, kterým by se zoo měla do budoucna ubírat v oblasti chovu, budování či rekonstrukce stávajících chovatelských zařízení a svého dalšího celkového rozvoje.

Severní Čechy, a hlavně Ústecko, jsou aglomerací mající punc z dob minulých. Cejch těžkého průmyslu, nezdravého ovzduší a měsíční krajiny lze překonat jen velmi složitě. Postupná atraktivizace severních Čech jako celku, ukázka jedinečné okolní přírody a nabídka stále se rozšiřujících služeb v rámci aktivního odpočinku dávají zoo možnost, aby se začlenila do kulturně–vzdělávacího a odpočinkového procesu určeného nejen pro zúžený okruh obyvatel Ústeckého kraje, ale i pro okolní regiony.

Ruku v ruce s tímto trendem musí moderní zoo držet krok nejen s nabízenou skladbou svých zvířecích svěřenců, ale i s vytvářením odpovídající infrastruktury. Patří k tomu dostatečné pokrytí sociálními zařízeními, možnosti občerstvení, pohodlné parkování, bezpečné místo pro celodenní odpočinek a s tím spojené kulturní vyžití – dětské koutky, oddechová místa, nákup suvenýrů, možnost strávení volného času i za nepříznivých klimatických podmínek. Chtěli bychom zde vytvořit místo, kam se všichni budou rádi vracet, kde se zastaví při projíždění severními Čechami, kde se budou cítit spokojeně a kde o ně bude postaráno nejen po fyzické, ale i psychické stránce, místo, kde s každým dalším pobytem si návštěvníci upevní citové pouto k Zoo Ústí nad Labem.

V roce 2010 zavítalo do naší zoologické zahrady podstatně méně návštěvníků v porovnání posledních pěti let. Můžeme si klást otázku, zda je to jen důsledkem všeobecně proklamované krize, nevhodného počasí, nebo je to celkový trend společnosti. I přes fakt snížení návštěvnosti ve všech zoologických zahradách České republiky nesmíme zapomínat na řadu problémů týkajících se zvýšení atraktivity prostředí zoologické zahrady. Zoo Ústí nad Labem není jistě turisticky vyhledávanou atrakcí, ať již kvůli svému okolí či nálepce severních Čech, přesto ale může nabídnout atraktivní prostředí se spoustou zážitků – od cvičení lachtana přes enrichment orangutanů a ostatních zvířat až po možnost společné procházky po zoo se slony. Naše zoo nabízí návštěvníkům nejen spoustu možností, jak zde prožít krátký zážitek předváděných atrakcí, ale lze si v ní najít i malebná zákoutí pro odpočinek, posezení či k celodennímu oddechu, je místem, kam chceme, aby se naši návštěvníci rádi vraceli. Naším cílem je dosáhnout spojení slova Ústí nad Labem se zoo, a nikoli s chemickým průmyslem nebo s problémy nepřizpůsobivých spoluobčanů. Naše zoo je skvostem v ponurém světě průmyslového města. Rádi bychom vybudovali moderní zoologickou zahradu, do které se každý bude rád vracet. Naše úsilí však naráží na celkovou zadluženost regionu a nedostatek veřejných financí. Přestavby a opravy jdou pomalu a nedostatek investičních prostředků nás omezuje pouze k řešení havarijních stavů. Investiční akce se odsouvají do pozadí, a tím dochází ke snížení atraktivity zoo oproti jiným zoologickým zahradám v ČR, kde investice nadále pokračují a nové expozice jsou velkým lákadlem pro návštěvníky a turisty. Může být pro nás potěšující zahájení stavby pavilonu zeber, který by měl být dokončen a slavnostně otevřen v roce 2011, pavilonu, jehož provizorium sloužilo od roku 1974. Náš vnitřní dluh oprav a investic je veliký, ale věřím, že postupně najdeme řešení a zájem všech našich partnerů a zřizovatele zoo statutárního města Ústí nad Labem o koncepční řešení a postupnou modernizaci naší zoo. Přál bych naší zoo dostatek patriotů a opravdový zájem lidí, pro které je zoo místem, kam se rádi vracejí a jímž se mohou chlubit.

Na závěr bych rád poděkoval všem návštěvníkům, příznivcům, adoptivním rodičům, stejně jako sponzorům a všem, kterým Zoo Ústí nad Labem není lhostejná. Velký dík patří v této době zaměstnancům, kteří dělají vše pro to, aby se každý návštěvník do naší zoo rád vracel a s potěšením na ni vzpomínal.

MVDr. Václav Poživil

Zoologické oddělení

Činnost zoologického oddělení

Ing. Petra Padalíková

Rok 2010 se nesl zejména ve znamení zahraničních transportů zvířat v rámci spolupráce členů Evropské asociace zoologických zahrad (EAZA). V průběhu roku se podařilo zrealizovat téměř dvě desítky těchto přesunů. Oproti loňskému roku se jednalo o dvojnásobný nárůst, který byl motivován zejména snahou o včasné umístění mláďat vzácných druhů, jež se narodila v nadprůměrně úspěšném roce 2009 ***(foto 1)***.

Investiční výstavba se soustředila do druhé poloviny roku. I přes nepříznivou finanční situaci našeho zřizovatele se podařilo vygenerovat finanční prostředky na zahájení výstavby nové stáje pro zebry Hartmannové. Nový objekt obsahuje 14 komfortních boxů, přičemž část stáje je flexibilní a v budoucnu může sloužit k ustájení i jiných druhů kopytníků, např. antilop. Stavba by měla být dokončena na jaře roku 2011.

Výtěžek z akce „Padíky pro alíky" byl použit na pořízení kamerového systému venkovního výběhu aligátorů. Slouží k zajištění nepřetržitého monitoringu této oblasti, který by měl zamezit případům vandalství a rušení zvířat, s nimiž jsme se setkali v minulých letech. Zbylé finanční prostředky byly použity na úpravu zimoviště aligátorů. Nové zařízení jim poskytne dvojnásobný prostor, došlo také k zásadnímu prohloubení bazénu a k vyhřívání souše zabudovaným topným kabelem. Zařízení zároveň umožňuje oddělený chov samce a samice v případě agresivity zvířat.

V porovnání s rokem 2009 došlo k mírnému nárůstu celkového počtu chovaných taxonů. Rozšířili jsme zejména kolekci chovaných ptáků a plazů. K 31. 12. 2010 naše zoo chovala celkem 213 druhů zvířat. Počet jedinců se nepatrně navýšil – ke konci roku jsme chovali celkem 1 040 kusů zvířat.

V rámci mezinárodní spolupráce naše zoo participovala ve 32 evropských záchranných programech (EEP) a chovala 16 druhů, pro něž je vedena Evropská plemenná kniha.

I v letošním roce se dařilo na poli vlastních odchovů. Nejvýznamnějším odchovem roku bylo narození samice **tuleně obecného** *(Phoca vitulina)*. Šestiletá samice Mary porod načasovala do dopoledních hodin, a my jsme tak měli možnost monitorovat první hodiny života mláděte. Přes počáteční obavy se ukázalo, že Mary je výbornou matkou ***(foto 2)***. V historii českých a slovenských zoo se tento druh doposud nepodařilo rozmnožit a v rámci evropských zoo se tuleni obecní množí jen v několika málo institucích. Mladá roztomilá samička tak zaslouženě přitáhla pozornost médií i návštěvníků a v průběhu září byla slavnostně pokřtěna norským jménem Jente. Bohužel, dva týdny po křtinách náhle uhynula – pitva prokázala akutní otok mozku, jehož příčinu se nepodařilo zjistit. I přes tuto smutnou událost je bezproblémový porod a zkušenost s péčí o potomka pro Mary, matku mláděte, nesmírně cennou zkušeností a my doufáme, že v příštím roce odchov zopakuje.

Druhou, neméně významnou událostí

bylo narození prvního mláděte **tapíra jihoamerického** *(Tapirus terrestris)*. Tapíry chováme již od roku 1999, ale až v roce 2008 se podařilo realizovat pro ně stavbu specializovaného pavilonu a zabezpečit jim tak ideální podmínky k reprodukci. Malá samička Tira je toho důkazem. I v tomto případě se jednalo o první porod samice a opět jsme při odchovu nezaznamenali žádné problémy.

K několika událostem došlo v pavilonu šelem. Na začátku roku jsme rozšířili kolekci o nový druh velké kočkovité šelmy – **levharty obláčkové** *(Neofelis nebulosa)*. Naše zoo měla s tímto druhem krátkou zkušenost z doby ničivých povodní v roce 2002, kdy k nám byl na krátký čas převezen pár těchto úchvatných šelem ze Zoo Praha. Po osmi letech jsme se dočkali zařazení do chovného programu a vlastních zvířat. První přicestoval roční samec Cayan ze zoo v Paříži. Pro jeho budoucí družku Lenyu jsme se vypravili do Zoo Howletts do Velké Británie. Know-how chovu těchto šelem spočívá ve včasném spojení chovného páru. Mělo by se tak stát do jednoho roku věku samce, jinak hrozí vysoké riziko smrtelného zranění samice právě ze strany samce. Vzhledem ke skutečnosti, že samec přišel již osmiměsíční, neměli jsme času nazbyt. Spojení obou zvířat proběhlo úspěšně a nezbývá než držet palce ve věci budoucích odchovů.

V průběhu roku opustila naši zoo všechna mláďata levhartů narozená v roce 2008. Jako první zamířil do švédské Zoo Nordens Ark mladý **levhart mandžuský** *(Panthera pardus orientalis)* Kitan, jeho bratr Kirin byl následně přesunut do Zoo Praha. Zoo v Dudley se stala domovem mladé samičky **levharta sněžného** *(Uncia uncia)* Nangy. U obou druhů levhartů máme pro příští rok koordinátory evropských chovných programů (EEP) schválenu reprodukci, a proto se můžeme těšit na další příliv mláďat.

Změny nastaly také v kolekci malých kočkovitých šelem. Loňská mláďata **koček rybářských** *(Prionailurus viverrinus)* zamířila v rámci EEP do zoo ve švédské Eskilstuně a do francouzské Zoo Beauval. Kvůli podezření z výskytu bakterie salmonely v ubikacích

malých koček jsme chovný pár spojili později než obvykle. K dalšímu porodu došlo až na začátku června, samice je již zkušenou matkou a podařilo se jí odchovat tři (1,2) mláďata. K nepříznivému vývoji došlo u **koček slaništních** *(Leopardus geoffroyi)*, neboť uhynula chovná samice. I přes včasný veterinární zásah se nepodařilo zastavit bakteriální infekci.

K mnoha událostem došlo v pavilonu starosvětských primátů. Ve společném transportu se samicí levharta obláčkového jsme v průběhu února přivezli samce **guerézy pláštíkové** *(Colobus guereza caudatus)* ze Zoo Colchester. Tato zoo se pyšní dlouholetým chovem těchto gueréz a jako jediná zoo v Evropě disponuje čistým poddruhem caudatus, pro který je typický hustě osrstěný ocas a výrazně dlouhý pláštík bílých chlupů na hřbetě. Naše guerézy se tomuto poddruhu fenotypově velmi podobají, a tak šestiletý samec Merti byl velmi vhodným kandidátem na chovného samce pro náš chov. Krátce po příjezdu do naší zoo však začal trpět úpornými průjmy. I přes naši veškerou snahu se jeho stav nelepšil, a on záhy uhynul. Pitvou byl zjištěn zánět slinivky břišní, což je onemocnění, které je u této skupiny zvířat prakticky neléčitelné. Naše čtyři samice tak zůstávají i nadále bez samce a doplnění této skupiny bude velkým úkolem do budoucna.

Ani tento rok jsme se nevyhnuli redukci počtu druhů v pavilonu. Letos jsme byli nuceni ukončit chov **hulmanů posvátných** *(Semnopithecus entellus)*. Dvě zbývající samice putovaly do Zoo Ostrava. Na začátku roku se naopak podařilo stabilizovat chov druhého listožravého zástupce primátů – **hulmana jávského** *(Trachypithecus auratus)*. Ke třem mladým samicím jsme dovezli ze Zoo Dvůr Králové čtyřletého samce Manuka ***(foto 3)***. Hulmani jávští se vyskytují ve dvou barevných formách a šedě zbarvený Manuk je zajímavým kontrastem k našim rezavě vybarveným samicím. Spojování proběhlo bez problémů a krátce poté jsme již pozorovali páření s nejstarší samicí. Výsledkem bylo narození mláděte, samice však byla nezkušená a mládě se odchovat nepodařilo.

Skupina **kočkodanů Brazových** *(Cercopithecus neglectus)* se rozrostla o další mládě, stejně jako skupina **mandrilů rýholících** *(Mandrillus sphinx)*. Bohužel, doposud se nepodařilo vybudovat nový výběh pro tento druh, a po počáteční radosti z úspěšných odchovů nám momentálně každé další narozené mládě způsobuje vrásky na čele. Posledním druhem, u něhož jsme v průběhu roku zaznamenali zásadní změny, jsou **giboni bělolící** *(Nomascus l. leucogenys)*. Po úhynu chovného samce skupina stagnovala v počtu chovné samice a tří mláďat ve věku 2–5 let. Přidání nového samce se do této chvíle jevilo

jako velmi problematické, zejména kvůli obavám z případné infanticidy. V letošním roce jsme se odhodlali k doplnění skupiny. Nejdříve odcestovalo nejstarší mládě, samec Bert, do francouzské Zoo Cleres a následně jsme přivezli mladého samce Samuna se Zoo Liberec. Spojování zpočátku probíhalo bez problémů, ale přibližně za dva týdny došlo ve skupině k velkému konfliktu, při kterém bylo poraněno nejmladší mládě. Samce jsme na čas oddělili a poté opět připojili, situace se ale bohužel opakovala a tentokrát byla zraněna i chovná samice Fey. Bylo zřejmé, že důvodem konfliktu mezi oběma adultními zvířaty je nejmladší mládě. Protože náš pavilon neumožňuje dlouhodobé oddělení samce a zejména jeho nezávislé pouštění do venkovního výběhu, byli jsme nuceni učinit velmi rychlé rozhodnutí. Samce jsme spojili se starším mládětem ve vedlejší kleci, a sestavili tak nový chovný pár. Samice Fey s mladším mládětem zůstala v původní expozici a nezbývá než s dopárováním vyčkat do doby odstavu mláděte.

Změny nastaly i u primátů chovaných v pavilonu exotária. Skupina **lemurů kata** *(Lemur catta)* se rozrostla o dalšího potomka. Do reprodukce se zapojila i druhá samice, ale bohužel mládě ve věku necelých dvou týdnů utrpělo otevřenou zlomeninu stehenní kosti a muselo být utraceno. U třetí chovné samice dlouhodobě bojujeme se záněty rodidel, letos při porodu nastaly problémy a musel být proveden císařským řezem.

Rozmnožily se i oba chovné páry **lemurů vari** *(Varecia sp.)* – ***(foto 4)***. V případě **červených lemurů** *(Varecia rubra)* jsme se rozhodli po odstavu potomků chovný pár zrušit. Mláďata vykazovala časté problémy s funkcí štítné žlázy a vzniklo podezření, že se může jednat o genetickou vadu. Chovná samice se dvěma svými dcerami byla odeslána do belgické Monde Sauvage Safari a chovný samec s letošním synem byl začleněn do samčí dvoudruhové skupiny, kterou momentálně chováme v zázemí.

Ze skupiny kosmanovitých se tradičně rozmnožili **kosmani zakrslí** *(Callithrix pygmaea niveiventris)*. Během roku stihli odchovat tři mláďata ve dvou vrzích. V letošním roce jsme také instalovali do jejich expozice odchytovou past, kterou zkonstruovali přímo chovatelé. Zařízení nám umožňuje odchyt vybraných jedinců, aniž bychom stresovali zbytek skupiny. Past používáme při běžných lékařských zákrocích, jako je například čipování zvířat, či při odchytu zvířat za účelem trvalého oddělení ze skupiny. Odchytová past není jediným vylepšením, které jsme v chovu kosmanovitých v letošním roce provedli. Na základě poznatků ze Zoo Jersey jsme také vybavili všechny ubikace kompaktním zdrojem UV záření v podobě rtuťových výbojek, pod kterými se zvířata vyhřívají a zároveň přijímají potřebné UV záření. Další změnou bylo zařazení pravé arabské gumy do pravidelné krmné dávky. Arabská guma je pro tyto gumivorní primáty přirozeným zdrojem vápníku. Doposud jsme používali pouze náhražku, kterou zvířata téměř odmítala konzumovat.

Historicky prvního odchovu bylo dosaženo u **lvíčků zlatých** *(Leotopithecus rosalia)*. I přes svůj nízký věk samice letos porodila dvě mláďata, odchov se zdařil pouze u jednoho z nich. Chovná samice pocházející ze Zoo Dvůr Králové byla od rodné skupiny odstavena příliš brzy, a tak neměla možnost pochytit péči o mláďata při odchovu sourozenců. Tento handicap byl velmi patrný i u odchovu tohoto mláděte. Velkou oporou byl samec, a odchov se tak nakonec zdařil.

Další druh drápkatých opiček – **tamaríni pinčí** *(Saguinus oedipus)* – přivedl na svět jedno mládě. Nedařilo se v chovu **tamarínů žlutorukých** *(Saguinus midas)*. Na začátku roku jsme drželi dvě skupiny tohoto druhu. Z prostorových důvodů jsme jednu z nich odprodali soukromému chovateli a pro druhou upravili jednu z expozic na jižní straně pavilonu exotária tak, aby zvířata měla přístup do venkovního výběhu. Bohužel, krátce po přesunu do nové ubikace chovná samice porodila mrtvé mládě. Další porod proběhl na podzim a neobešel se bez komplikací. Extrémně dlouhá vypuzovací fáze nás donutila k zásahu. Pokusili jsme se provést císařský řez, ale veterinární lékař bohužel odhalil prasklou dělohu s počínající intoxikací břišní dutiny. Samice musela být utracena.

V letošním roce jsme započali s chovem dalšího druhu kosmanovitých – **tamarínů bělohubých** *(Saguinus labiatus)*. Chovem tohoto druhu jsme se zabývali již před lety. Mladá samička, která k nám přicestovala ze Zoo Bojnice, je potomkem samce, který pocházel z naší zoo. Na doporučení vedoucího plemenné knihy jsme ji dopárovali mladým samcem z Tierparku Gettorf. Doufejme, že se brzy dočkáme prvních mláďat.

V chovu **lenochodů dvouprstých** *(Choloepus didactylus)* jsme provedli výměnu samic se Zoo Drážďany. Naše odstavené mládě putovalo do Drážďan a nazpět jsme přivezli již adultní samici jménem Sid. Chovnou skupinu jsme tím rozšířili na 1,2 a reprodukce tak nebude záviset pouze na jediné samici. Mládě z loňského roku putovalo do Zoo Lešná. Radostnou událostí bylo narození dalšího mláděte od naší

původní samice.

K pozitivnímu vývoji došlo i ve skupině **kaloňů pobřežních** *(Pteropus hypomelanus)* – po několika letech se zdařil odchov mláděte. Stalo se tak zejména díky úsilí jejich chovatelky. Při několika neúspěšných odchovech minulých let jsme vypozorovali, že kritickým okamžikem ve vývoji mláděte je období odstavu. Když se letos tento čas přiblížil, chovatelka započala s pravidelným přikrmováním. Mládě se naštěstí naučilo přijímat potravu pomocí injekční stříkačky, a toto nepříznivé období svého vývoje tak zdárně překonalo ***(foto 5)***.

K pozitivnímu vývoji došlo v chovu **pand červených** *(Ailurus f. fulgens)*. Téměř dva roky se nám nedařilo dopárovat naši samici. V letošním roce jsme obdrželi doporučení na ročního samečka ze Zoo Krefeld. Mladý Eugenio doputoval do naší zoo na konci května. Spojení se samicí proběhlo bez problémů, v závěru roku se však situace změnila, neboť Eugenio dvakrát uprchl z prostoru výběhu. Tyto události nás velmi překvapily, neboť před několika lety jsme v souvislosti s podobnými útěky samice provedli rozsáhlé úpravy výběhu. Samce se díky akčnosti pracovníků ostrahy areálu v obou případech podařilo velmi rychle vypátrat a odchytit. Bohužel jsme byli opět nuceni provést další úpravu ohrazení výběhu a Eugenia dočasně umístit do klecového výběhu. Je pravděpodobné, že oddělen od samice setrvá i na začátku příštího roku, a tak promeškáme období pandí říje.

Vydry malé *(Amblonyx cinerea)* v letošním roce odchovaly dvě mláďata. Loňské odchovy zamířily do soukromého chovu.

Nepříznivý vývoj jsme zaznamenali v případě **babirus celebeských** *(Babyrousa babyrussa)*. Bohužel, chovný samec musel být utracen z důvodu degenerativních změn na páteři, které mu způsobovaly značnou bolest. Samice byla vyšetřena týmem odborníků z IZW Berlin a v jejím pohlavním ústrojí byl nalezen nádor, který by znemožňoval vést případný porod přirozeným způsobem. Samici jsme proto poskytli do Zoo Jihlava, kde alespoň poslouží k případné stimulaci jejich chovného páru. Ukončení chovu tohoto vzácného druhu je pro nás velkou ztrátou. Bohužel, ani situace v celém EEP není stabilizovaná – v Evropě jsou chovány poslední dvě desítky převážně přestárlých zvířat a reprodukce se daří pouze u jediného páru.

Na úseku kopytníků se tradičně dařilo u všech chovaných druhů jelenovitých. **Jeleni sika** *(Cervus nippon pseudaxis)* odchovali čtyři mláďata, chovné trio **muntžaků malých** *(Muntiacus r. reevesi)* se rozrostlo o dvě mláďata, přičemž poprvé porodila i samice dovezená z italského Bussolenga. Ve stádě vzácných **jelenů bělohubých** *(Cervus albirostris)* jsme zaznamenali čtyři porody vedoucí k odchovu dvou mláďat.

V letošním roce se rozmnožily dva druhy lam. V případě **lam alpak** *(Vicugna pacos)* jsme se dočkali prvních mláďat po novém samci německého chovu, a v současnosti tak držíme dvě reprodukující se skupiny. Tři mláďata se narodila ve skupině **velbloudů dvouhrbých** *(Camelus bactrianus)* ***(foto 6)***.

Z koňovitých kopytníků byl rok úspěšný u **oslů somálských** *(Equus africanus somalicus)*, neboť jsme se dočkali narození dvou klisniček. Bohužel, jedna z nich ve věku čtyř měsíců nešťastnou náhodou pronikla do sousedního výběhu hřebce, kde utrpěla zlomeninu

krční páteře, a musela být utracena. Mladý hřebec našeho chovu byl umístěn do Zoo Marwell. Situace v chovu **zeber Hartmannové** *(Equus zebra hartmannae)* se ani v letošním roce nezměnila. Nově dovezený hřebec z Tierparku Berlin prozatím neprokázal dobré chovné vlastnosti, a skupina tak zůstává bez mláďat.

Pokud jde o chované antilopy, dařilo se u **vodušek lečve** *(Kobus leche kafuensis)*, které odchovaly tři mláďata. Skupinu **vodušek jelenovitých** *(Kobus ellipsiprymnus defassa)* jsme doplnili o nového samce ze Zoo Magdeburk. Trio loňských mláďat se naopak podařilo odeslat do privátní zoo v Indonésii. Ve skupině **žiraf Rothschildových** *(Giraffa camelopardalis rothschlildi)* odchovaly mláďata opět všechny tři samice. Na začátku roku proběhl transport dvouletého samce Enida, který byl dočasně odstaven v bývalém pavilonu slonů, do francouzské Zoo Montpellier. Smutnou událostí byl úhyn šestnáctiletého chovného samce Atbara, který bezesporu patřil ke zvířecím osobnostem naší zoo. Chov **antilop nilgau** *(Boselaphus tragocamelus)* prošel neplánovanou generační výměnou. Starý chovný samec Ford uhynul a záhy ho následovala i jedna z chovných samic. Ve stádě jsme tak byli nuceni ponechat loňská mláďata ***(foto 7)***, která se stanou základem dalšího chovu.

Na začátku letošního roku jsme netrpělivě očekávali výsledek provedené inseminace u samice **slona indického** *(Elephas maximus)* Delhi. Bohužel, lednový pokles hormonálních hladin březost vyloučil. Vedení zoo se rozhodlo v projektu umělé inseminace pokračovat a k dalšímu pokusu došlo 26. září. Jako dárce spermatu byl opět vybrán sloní býk Calvin z ostravské zoo. Odběr spermatu proběhl díky skvělé práci ostravských kolegů hladce a sperma vykazovalo dobrou kvalitu. Zda byl tento pokus úspěšný, se dozvíme opět na začátku příštího roku.

Letošní hnízdní sezóna byla úspěšná na odchovně papoušků – dvě mláďata odchovali **arové vojenští** *(Ara militaris)*, tři mláďata **arové ararauna** *(Ara ararauna)*. K opětovnému odchovu došlo u **amazoňanů pomoučených** *(Amazona farinosa)* a **papoušků konžských** *(Poicephalus gulielmi)*. Po sedmileté přestávce odchovali letos mládě **turakové fialoví** *(Musophaga violacea)*. I v letošním roce zahnízdili **zoborožci vrásčití** *(Aceros corrugatus)*, a to hned dvakrát. Výsledkem byla dvě odchovaná mláďata, bohužel, v obou případech se jednalo o samce. Vzhledem k vzácnosti tohoto druhu jsme se již před dvěma lety rozhodli, že sestavíme ještě jeden záložní pár, avšak v posledních několika letech se u nás ani nikde jinde v Evropě nepodařilo odchovat samici. Za celou historii chovu se samice v naší zoo vylíhla pouze jedenkrát, ale před dosažením pohlavní dospělosti uhynula v důsledku bakteriální infekce. Takový nepoměr v pohlaví vylíhnutých mláďat je více než zarážející a zjevně by si zasloužil nějakou hlubší vědeckou analýzu příčin. Úspěšná byla sezóna také u **sov pálených** *(Tyto alba)*, i když ze snůšky osmi vajec se vylíhlo pouze jedno mládě. Nízká oplozenost vajec souvisí patrně s již pokročilým věkem hnízdního páru. Odstavené mládě bylo předáno do záchranné stanice AVES k reintrodukci. **Sovice sněžní** *(Nyctea scandiaca)* odchovaly dvě mláďata. I v jejich případě jsme se rozhodli sestavit ještě další pár – základem se stalo právě jedno z letošních mláďat, které bude v příštím roce dopárováno odchovem ze Zoo Děčín. Jediným chovaným dravcem po loňské redukci jsou **rarozi velcí** *(Falco cherrug)*, kteří se nám letos odvděčili odchovem jednoho mláděte. Kolekci ptactva jsme letos obohatili o několik nových druhů. Uvolněný výběh po babirusách by se měl stát domovem páru **zoborožců kaferských** *(Bucorvus leadbeateri)*, který jsme sestavili z jedinců pocházejících ze Zoo Olomouc a Zoo Ostrava. Výběh po plameňácích by měl sloužit v příštím roce k chovu multidruhového společenstva převážně vodního ptactva. Za tímto účelem jsme z ostravské zoo přivezli trio **husiček vdovek** *(Dendrocygna*

viduata). Rozlehlá souš by se měla stát domovem chovného páru **jeřábů panenských** *(Antropoides virgo)*, který jsme získali ze Zoo Lešná. Návštěvníci je prozatím mohou spatřit ve výběhu v blízkosti pavilonu slonů ***(foto 8)***.

V oddělení terárií se tradičně rozmnožily **želvy pentličkové** *(Cyclemys pulchristriata)*, historicky prvního odchovu jsme dosáhli u **anolisů obrovských** *(Anolis equestris)*. U tohoto druhu jsme zároveň submisivní samici z chovného tria odeslali do Zoo Paříž. Chovatelské úspěchy se dostavily i u dvou druhů **korálovek** *(Lampropeltis sp.)* a v neposlední řadě také u **krajty královské** *(Python regius)*. Výměna samce naší samici viditelně prospěla a výsledkem bylo pět vajec, která samice vlastním tělem chránila v horním patře expozice. Rozhodli jsme se, že odchovu dáme volný průběh, a výsledkem bylo jedno mládě, které se vylíhlo přímo v expozici. Kolekci plazů jsme doplnili o několik nových druhů. Do řeky v pavilonu slonů jsme přidali ke stávajícímu osazenstvu asijskou vodní **želvu tlustohrdlou** *(Siebenrockinella crassicollis)*, poslední terárium ve spodním patře exotária se stalo domovem tria leguánů **čukval zavalitých** *(Sauromalus obesus)* a menší vitrínu jsme osadili atraktivními denními gekony **felsumami madagaskarskými** *(Phelsuma madagascariensis)*, které nám darovali kolegové ze Zoo Ostrava ***(foto 9)***. V oddělení obojživelníků se tradičně rozmnožily **pralesničky batikové** *(Dendrobates auratus)*. Sbírku žab jsme doplnili o devět kusů mláďat **skokana hrabavého** *(Pyxicephalus adspersus)*, která pocházejí z dovozu z Tanzanie.

V rámci odborné činnosti se pracovníci úseku chovu v roce 2010 zúčastnili jednání odborných komisí UCSZ pro primáty a kočkovité šelmy v Zoo Liberec, pro papoušky v Zoo Ostrava, kopytníky v Zoo Liberec, pro obojživelníky a plazy v Zoo Praha, pro jelenovité v Zoo Děčín a komise pro evidenci a transporty zvířat v Kostelci nad Černými lesy. Naše zoo se v letošním roce ujala pořádání komise pro slony a komise pro ploutvonožce ***(foto 10)***. Vedoucí zoologického oddělení byla na základě ustanovení Valné hromady UCSZ jmenována koordinátorkou komise pro projekty a vědecký výzkum *in situ*. Naši pracovníci se zúčastnili výroční konference EAZA, která se letos konala v italské Veroně pod záštitou Zoo Bussolengo.

Veterinární péče

MVDr. Renata Poživilová

Veterinární péče byla v roce 2010 opět zajišťována Sdružením veterinárních lékařů a služeb, veterinární lékaři zajistili jak pravidelnou péči ***(foto 1)***, tak i služby v zoo během víkendů a svátků.

V letošním roce opět proběhlo licenční řízení za účelem prodloužení povolení činnosti zoologické zahrady podle zákona č. 162/2003 Sb., o zoologických zahradách. Licenci vydává Ministerstvo životního prostředí na základě kontroly České inspekce životního prostředí, dále místně příslušné Krajské veterinární správy a po projednání veškerých zpráv s Komisí pro zoologické zahrady. Toto licenční řízení probíhá každé dva roky. Licence nám byla opět prodloužena na základě pozitivních a souhlasných zpráv všech zúčastněných složek. Díky tomu není ohroženo plnění poslání naší zoologické zahrady.

Vzhledem ke stavebním úpravám v Centru pro zvířata v nouzi bylo vytvořeno odpovídající zázemí pro handicapovaná zvířata naší fauny, která do letošního roku nacházela útočiště v zoo. Tímto byl také splněn požadavek Krajské veterinární správy, aby handicapy nebyly umísťovány v areálu zoo z důvodu možného přenosu nákaz z volně žijících zvířat na chovaná zvířata. Vzhledem k tomu, že Centrum spadá pod zoologickou zahradu, veterinární péči v něm zajišťují stejní veterinární lékaři.

V průběhu letošního roku jsme se opět připravovali na inseminaci naší slonice Delhi. Prováděli jsme pravidelné odběry krve a stanovování hladin hormonů v krvi, také proběhlo několik ultrazvukových vyšetření kolegy z IZW Berlin. Optimální čas nastal koncem září. Jako dárce spermatu byl opět vybrán sloní býk Calvin ze Zoo Ostrava. Tentokrát byla kvalita čerstvě odebraného spermatu výborná, vlastní odběr spermatu týmem IZW Berlin a následný přesun do naší zoo proběhl hladce. Ve stejném duchu proběhla i vlastní inseminace.

Letošní rok se také vyznačoval dvěma velkými úspěchy v reprodukci. Po předcházejících ultrazvukových vyšetřeních a potvrzení březosti se nám narodila samička tapíra jihoamerického, která se má čile k světu. Dále se narodila samička tuleně obecného. Ta bohužel po dvou měsících náhle uhynula. Pitvou a dalším vyšetřením v SVÚ Praha byl zjištěn hydrocefalus internus. Jednalo se s největší pravděpodobností o vrozenou vadu, neboť nebyla zjištěna žádná infekce.

I u zdravých zvířat je občas potřeba zkontrolovat jejich zdravotní stav. Ve většině těchto případů je zapotřebí tato zvířata narkotizovat, proto vyšetření pečlivě plánujeme, abychom provedli během krátké doby co nejvíce úkonů. Některá tato vyšetření jsme prováděli ve spolupráci s kolegy z IZW Berlin. Jednalo se například o samce levharta mandžuského narozeného v naší zoo v roce 2009. Kromě kompletní prohlídky proběhlo vyšetření krve a ultrazvukové vyšetření včetně vyšetření pohlavních orgánů. Zvíře bylo shledáno zdravým a je nadějným plemenným samcem v dalším chovu levhartů mandžuských.

S týmem IZW Berlin jsme též provedli vyšetření samice babirusy celebeské ***(foto 2)***. Cílem bylo zjistit, zda je zdravá a zda je u ní možné provést inseminaci. U samce babirusy totiž byly zjištěny vážné degenerativní změny páteře, které ho silně omezovaly v pohybu, a z tohoto důvodu nebyla možná přirozená plemenitba. Ultrazvukové vyšetření samice bylo pro nás velkým zklamáním. Zjistili jsme větší nádor a další drobné změny na pohlavních orgánech. Tato zvířata se tedy bohužel již rozmnožovat nebudou.

Z chirurgických ošetření stojí za zmínku císařský řez u samičky lemura kata ***(foto 3)***. Zákrok dopadl dobře a samička žije nadále ve skupině a má reálnou šanci úspěšně odchovat další případné mládě.

V rámci preventivní a léčebné činnosti bylo během roku provedeno přes 380 laboratorních vyšetření a 142 pitev. Ze zoologické zahrady odešlo 150 zvířat a přišlo 51 zvířat, uhynulo 160 zvířat včetně drobných akvarijních rybek a obojživelníků.

Výživa a krmení

Bc. Anna Hrudková

Rozpočet na krmení a výživu zvířat chovaných v naší zoologické zahradě činil v roce 2010 téměř 3,5 milionu korun. V důsledku odeznívající finanční krize a zadlužení města jsme stále nuceni k úsporám, a to i za cenu úbytku návštěvnicky atraktivních zvířat (např. plameňáků), která mají zvýšené nároky na krmení.

Pravidelné nákupy ovoce a zeleniny ***(foto 1)*** od teplické firmy Hoka, která nám dodává dvakrát v týdnu objednané zboží, se podařilo snížit oproti loňskému roku zhruba o 480 tisíc korun. Je tomu tak hlavně díky odpisům z hypermarketu Globus Trmice a z bývalé Hypernovy (dnešní hypermarket Albert). Potraviny dostáváme formou daru, naším nákladem je pouze odvoz, a to třikrát za týden.

Komponenty krmných dávek ve vyšších cenových hladinách jsme se snažili nahradit levnějšími komoditami. Mezi levnější druhy krmení s velkým objemem spotřeby patří jablka, u nichž je významnější nárůst spotřeby, a to o téměř 4 t za rok 2010, takže jablek jsme spotřebovali 29 t. Krmné řepy ročně zkonzumují naši chovanci 25 t, řepu uskladňujeme na zimní období ve dvou krechtech v areálu zoologické zahrady. Další důležitou složkou krmných dávek je mrkev, které se ročně zkrmí cca 20 t. Banány jsou sortimentem jen velmi těžko nahraditelným, ale přesto se podařilo snížit jejich spotřebu o téměř 3 t, zejména zásluhou výše zmíněných odpisů a díky náhradě v podobě kompotů a džemů, které jsme dostávali darem od fyzických osob. Celková spotřeba banánů v roce 2010 byla téměř 6 t.

Maso odebíráme již třetím rokem od firmy Váša Mimoň. V roce 2010 bylo našimi masožravými svěřenci zkonzumováno od tohoto dodavatele celkem 6 978 kg hovězího masa, což při průměrné ceně 49 Kč/kg činí celkem 341 922 Kč. Dodávané maso je v kvalitě pro lidský konzum, čímž je ve vyšší cenové hladině, ale jeho kvalita se zjevně blahodárně odráží na zdravotním stavu chovaných zvířat.

K drobné změně dodavatelské firmy došlo u drůbežího masa ***(foto 2)***. Mražené slepice, rovněž v kvalitě pro lidskou spotřebu, odebíráme od firmy Vodňanská drůbež, mražená kuřata a skelety nám dodává obchodní zástupce firmy Krmiva Pošvár. V roce 2010 bylo zkrmeno celkem 5 710 kg veškerého drůbežího masa; při průměrné ceně 27 Kč/kg činí celková částka 154 170 Kč, což je bezmála srovnatelná spotřeba s rokem 2009.

Spotřeba mořských sleďů, které konzumují naši ploutvonožci, se oproti loňskému roku snížila téměř o 1 t z původních 5,4 t. Důvodem byly častější hladovky, protože ploutvonožci trpěli zažívacími problémy, a ryby se často vracely a měnily za jiné.

Značný nárůst spotřeby je zřetelný u králičího masa, které již dva roky odebíráme od pana Drby z Roudnice nad Labem, mimořádně se naskytnou i soukromí chovatelé s přebytky králíků. Zkrmilo se 5,5 t za zhruba 308 000 Kč.

Nedílnou součástí krmných dávek u menších masožravých šelem a dravých ptáků jsou krmní hlodavci.

Určitý podíl jsme schopni pokrýt vlastní produkcí ***(foto 3)***, zbytek jsme nuceni nakoupit od externích dodavatelů. Potěšitelné je, že oproti loňskému roku se snížil nákup těchto hlodavců, také spotřeba je nižší. Je to zřejmě i důsledek zrušení dlouhodobého chovu dravců z volné přírody, v současné době je pobyt dravých ptáků omezen na nutnou dobu léčení a následně jsou vypouštěni zpět do volné přírody. Potkanů se v roce 2010 zkrmilo o 4 000 ks méně, tedy 5 820 ks, myší o 17 000 ks méně, tedy 20 100 ks, a křečků o 433 ks více, tedy 5 059 ks.

Nezanedbatelnou složku krmných dávek představuje granulované krmivo. Stálým dodavatelem je firma Sehnoutek a synové, v. o. s., Voleč, která nám dodává požadované množství po telefonické dohodě cca jednou za dva měsíce. Protože v loňském roce nebylo příliš příznivé počasí pro zkrmování zelené píce ***(foto 4)***, vzrostla v závislosti na tom i spotřeba granulátů. I přesto, že firma Sehnoutek získala levnější komodity do svých výrobků, a tím pádem snížila cenu, my jsme na granulovaném krmení příliš neuspořili. Spotřeba krmné směsi pro přežvýkavce byla v roce 2010 kolem 12 t v hodnotě zhruba 63 000 Kč, krmné směsi určené pouze pro žirafy se zkrmilo 85 q v hodnotě 93 500 Kč. Zoosměsi do automatů pro kontaktní zvířata v Dětské zoo ***(foto 5)*** bylo nakoupeno celkem 7,5 q, jde o naprosto identické množství jako v roce 2009. Tentokrát ovšem nebyla celá zásoba zakoupena návštěvníky zoo, což je následek snížené návštěvnosti ústecké zoologické zahrady i z důvodu výše zmíněného nepříznivého počasí. Dalšími typy granulovaného krmiva jsou různé zoosměsi – pro daňky se zkrmilo 50 q v hodnotě 38 500 Kč, pro koně rovněž 50 q za 31 900 Kč, u pštrosů a myší je spotřeba granulátů na stejné úrovni jako v minulých letech.

Pochopitelně se mimo běžná krmiva a granuláty musí chovaným zvířatům podávat i vitaminové přípravky, kterých se v roce 2010 přidalo ke krmným dávkám téměř 5 q v různých cenových hladinách.

Na přípravě krmení se podílí i nadále tříčlenný kolektiv zaměstnanců, z nichž dva jsou stálí. Všem dodavatelům děkujeme za spolupráci v roce 2010 a těšíme se na další spolupráci v roce 2011.

Tuleň obecný *(Phoca vitulina)* a jeho chov v Zoo Ústí nad Labem

Bc. Tomáš Anděl

Mezi návštěvnicky nejatraktivnější chovance všech zoologických zahrad bezesporu patří zástupci čeledi tuleňovitých ***(foto 1)***. Ta v současné době zahrnuje 10 rodů, z čehož je 8 rodů tzv. „pravých tuleňů", a dále rypouše a čepcola. Počet současně žijících druhů klesl na 18, tuleň karibský *(Monachus tropicalis)* byl s největší pravděpodobností vyhuben v roce 1950.

1

2

V průběhu evoluce se u tuleňů vyvíjela celá řada adaptací na život ve vodě. Patří mezi ně zejména dokonale aerodynamický tvar těla, končetiny přetransformované do ploutví, uzavíratelné zvukovody a mnoho dalších. Většinu času tráví tuleni ve vodě, kde si obstarávají potravu. Ta je z převážné části tvořena různými druhy ryb, hlavonožci a příležitostně i korýši a měkkýši. Periodicky se vracejí na pevninu či ledové kry, kde odpočívají, i když spát dovedou i ve vodě. V období rozmnožování se shromažďují do početných kolonií na plážích, kde rodí a vychovávají svá mláďata. Tulení mléko je vysoce výživné, obsahuje až 50 % tuku, a mláďata po něm velmi rychle rostou a nabírají na hmotnosti. Silná vrstva podkožního tuku jim slouží nejen jako výborná tepelná izolace, ale zároveň chrání tuleně před hydrostatickým tlakem ve velkých hloubkách, kam se potápějí. Běžná hloubka ponoru je 100–200 metrů s dobou trvání cca 30 minut na jedno nadechnutí. Jako rekordní je zaznamenáno ponoření samice rypouše sloního do hloubky 1600 metrů s délkou potopení 2 hodiny na jedno nadechnutí. Tepová frekvence se při takovém ponoru sníží na pouhých 10 tepů za minutu, normální stav se pohybuje kolem 150 tepů za minutu. Při plavání dosahují tuleni rychlosti mezi 22–37 km/h a tuleň krabožravý je schopen dosáhnout rychlosti 25 km/h i při pohybu na ledě. V závislosti na druhu dorůstají tuleni délky od 1,2 do 6 m, přičemž dosahují hmotnosti od 65 do 350 kg. Výrazný pohlavní dimorfismus se vyskytuje u rypouše a čepcola, jejichž samice jsou mnohonásobně menší než samci. Z celkového počtu osmnácti druhů čeledi tuleňovitých jsou v evropských zoologických zahradách chováni zástupci tří druhů, a to tuleň bajkalský *(Phoca sibirica)* – endemit bajkalského jezera, jehož populace se odhaduje na 60–70 tisíc jedinců, dále je to tuleň kuželozubý *(Halichoerus grypus)*, kterého chová nedaleký Podkrušnohorský zoopark v Chomutově a jeho populační stav se odhaduje na cca 300 tisíc jedinců ve volné přírodě, a tuleň obecný *(Phoca vitulina)*, který je v ČR chován v Zoo Ústí nad Labem a v Zoo Jihlava a se svými až 500 tisíci volně žijícími jedinci představuje nejrozšířenější druh mezi všemi ploutvonožci.

Tuleň obecný *(Phoca vitulina)* patří mezi menší druhy tzv. pravých tuleňů. Samci dorůstají do velikosti 150–180 cm při hmotnosti 55–105 kg a pohlavně dospívají mezi 4.–5. rokem života. Samice jsou menší a dospívají mezi 3.–4. rokem. Dožívají se 25–35 let a denně spotřebují množství potravy rovnající se 6–8 procentům jejich tělesné hmotnosti. Obývají pobřežní oblasti celé

severní polokoule a tvoří pět samostatných poddruhů. Zbarvení jejich srsti je značně variabilní, od čistě šedého po šedohnědé s tmavými skvrnami. V přírodě rodí mláďata v době od začátku března do poloviny září, v závislosti na místě výskytu. Tuleň obecný je jediný druh tuleně, jehož mláďata plavou ihned po narození. Rodí se již se srstí dospělých (bez smáčivé podsady, která tepelně izoluje mláďata ostatních druhů tuleňů), hustou mláděcí srst s podsadou (lanugo) ztrácejí ještě v děloze matky a jako tepelná izolace jim slouží zásoby podkožního tuku.

Počátek chovu těchto návštěvnicky atraktivních ploutvonožců v ústecké zoologické zahradě je datován dnem 13. září 2001, kdy byl z Tierparku Nordhorn v Německu dovezen mladý pár tuleňů tvořený ročním samcem Juniorem a stejně starou samicí Jenny. Ta však bohužel v květnu 2005 uhynula na vrozenou srdeční vadu během veterinárního zákroku. Ještě téhož měsíce se podařilo Juniora dopárovat novou samicí, kterou jsme tentokrát dovezli z dánské Zoo Odense. Mary, jak se mladá samice jmenuje, tak od této doby tvoří s Juniorem náš současný pár ***(foto 2)***. Obě zvířata v průběhu následujících let pohlavně dospěla a počátkem léta 2010 začala být patrná určitá změna proporcí samice Mary, kterou jsme správně, byť s určitou dávkou nejistoty považovali za vysoké stadium březosti. Od tohoto okamžiku byla Mary každodenně důkladně sledována.

V ranních hodinách dne 23. července 2010 byla u samice zaznamenána podstatná změna v chování, projevující se zejména narůstajícím neklidem a zrychleným a nepravidelným dýcháním. V této chvíli již nebylo o blížícím se porodu pochyb. Abychom samici zajistili potřebný klid, uzavřeli jsme pro veřejnost okolí tuleního bazénu, a s napětím jsme očekávali běh věcí příštích. Toužebně očekávaný a historicky první porod tuleně obecného v České republice na sebe nenechal dlouho čekat. Ve 12:14 hodin byl spatřen plodový obal ***(foto 3)*** a o tři minuty později jsme s hrdostí pozorovali právě narozené mládě ***(foto 4)***. Necelých deset minut po porodu se mládě začalo nesměle ozývat a seznamovat se svou matkou ***(foto 5)***. Za necelou hodinu po porodu již bylo mládě i s matkou ve vodě. V podvečer bylo pozorováno první úspěšné kojení a vše se tak zdálo být v naprostém pořádku. Druhý den byla provedena kontrola zdravotního stavu a mladá samička, jak se při prohlídce zjistilo, byla zvážena ***(foto 6)***. Její hmot-

nost 24 hodin po porodu činila 7,3 kg, což je standardní porodní hmotnost tohoto druhu. I všechna další průběžná vážení kopírovala křivku hmotnostních přírůstků mláďat tuleňů obecných a samička k velké radosti zaměstnanců i návštěvníků zoo dále prospívala.

Ve dnech 23.–24. září 2010 pořádala naše zoo každoroční setkání členů odborné komise UCSZ pro chov ploutvonožců. Přestávky v průběhu zasedání trávili všichni členové komise u tuleního bazénu a se zaujetím pozorovali tříměsíční mládě, které si spokojeně hrálo se svou matkou. Jako blesk z čistého nebe tak zapůsobil náhlý a nečekaný úhyn mláděte o pět dní později. Ještě téhož dne byla na SVS v Praze provedena pitva, která jako jednoznačnou příčinu úhynu stanovila hydrocefalus, tedy vnitřní otok mozku. Zda bylo onemocnění podmíněno genetickou predispozicí či nastalo jako důsledek bakteriální infekce, se bohužel nepodařilo jednoznačně stanovit. S určitostí bylo rovněž vyloučeno, že by k úmrtí došlo vlivem úrazu či jiného poranění.

Práce v zoologické zahradě není zdaleka jen idylická a přinášející radost, byť se to tak může při pohledu zvenčí jevit. Kromě radosti ze zdařilých odchovů s sebou nese i chvíle smutku a zklamání. V takovýchto případech nezbývá než zvednout hlavu a pokusit se i z neúspěchu vytěžit maximum možných poznatků a zkušeností. Jen tak je možné dál rozvíjet zahradu k plné spokojenosti všech návštěvníků, zaměstnanců a v neposlední řadě i chovaných zvířat.

Chov tapíra jihoamerického *(Tapirus terrestris)*

Bc. Tomáš Anděl

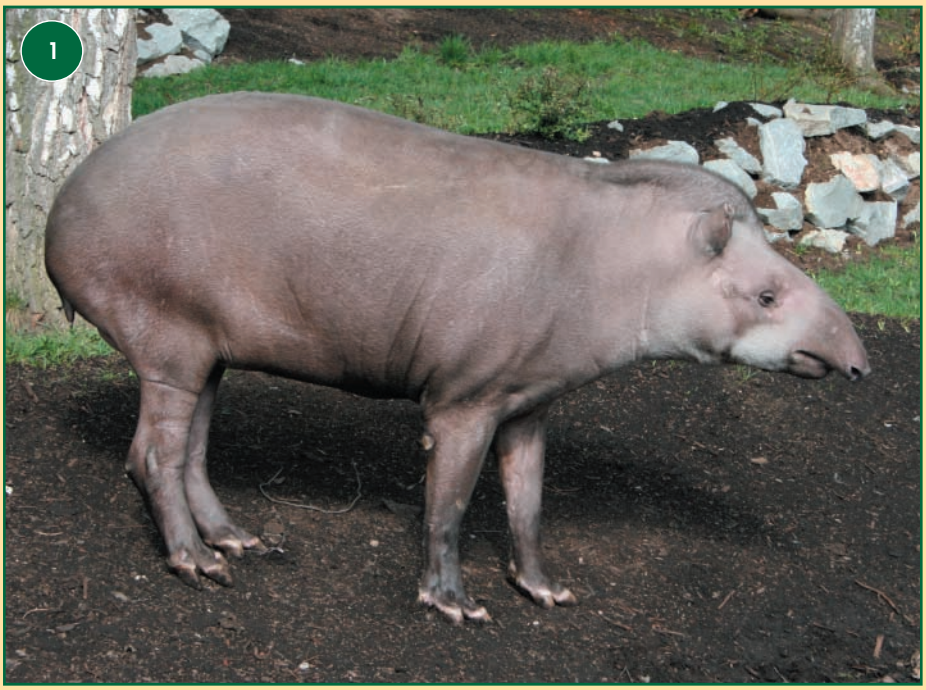

Vývojově patří tapíři k nejstarším současně žijícím savcům na Zemi, a jsou tak názornou ukázkou „živoucích fosilií". Již ve třetihorách byli velice početnou a mnohem více rozšířenou skupinou a za posledních 35 milionů let se jejich vzhled změnil jen minimálně. Do současné doby přežili díky své přirozené plachosti a skrytému způsobu života v neprostupných pralesích. Jsou to zástupci řádu lichokopytníků, čeledi tapírovitých, která obsahuje jediný rod – tapír. Ten se dále člení na čtyři samostatné druhy. Tři z nich – tapír středoamerický *(T. bairdii)*, tapír jihoamerický *(T. terrestris)* ***(foto 1)*** a tapír horský *(T. pinchaque)* – žijí na jihoamerickém kontinentu a tapír čabrakový, syn. indický *(T. indicus)* obývá tropické části Indie. Ten je dnes, i přes společného předka, ostatním druhům tapírů geograficky a geneticky zcela vzdálen.

Tapír jihoamerický *(Tapirus terrestris)* je největším savcem jihoamerických pralesů. Dospělí jedinci dorůstají do délky 2 metrů při kohoutkové výšce kolem 1 metru a dosahují hmotnosti až 300 kg. Obývají nížinné oblasti severní a centrální části Jižní Ameriky východně od And. Neustálý tlak způsobený nekontrolovatelným odlesňováním pralesa, nelegálním lovem a kompeticí s domácím dobytkem má za následek trvalý pokles početních stavů a nežádoucí fragmentaci stávající populace. Důsledky negativního dopadu lovu jsou umocněny i velmi malou schopností tohoto druhu znovu obsazovat území, na kterých již byl vyhuben. Během posledních 33 let došlo ke snížení počtu volně žijících tapírů jihoamerických o téměř 30 %. Pohlavní dospělosti dosahují tapíři již před dovršením druhého roku života, samci dospívají o něco později než samice. Ty jsou březí 390–410 dní a přivádějí na svět zpravidla jen jedno mládě. Dvě mláďata se rodí jen velmi zřídka. Samice kojí svého potomka čtyři měsíce, ten pak přechází plně na tuhou stravu. Tapír je klasický býložravec a denně spotřebuje množství potravy rovnající se 4–5 procentům jeho celkové tělesné hmotnosti. Ve volné přírodě žijí tapíři samotářsky, samci vyhledávají samice pouze v období páření. Sociální chování tapírů v zajetí je značně ovlivňováno individuální osobností jednotlivých zvířat, jejich získanými zkušenostmi, dostupností potravy a velikostí a uspořádáním jejich výběhů. Některé zoo chovají tapíry zcela odděleně a spojují je pouze za účelem rozmnožování, jiné, např. Zoo Singapur a Zoo Kuala Lumpur, chovají ve společném výběhu 5–10 jedinců.

Chovu těchto pozoruhodných savců se ústecká zoo věnuje od 30. dubna roku 1999, kdy byl z dánské Zoo Oden se dovezen tehdy čtrnáctiměsíční samec Pepa. V únoru následujícího roku byla z francouzské Zoo La Fleche dovezena dvouletá samice Yoka. Ta bohužel v srpnu 2000 uhynula na selhání krevního oběhu. Na další samici si tak musel Pepa počkat do května roku 2002, kdy k němu přibyla devítiletá Kessy. Ta se narodila v Zoo Drážďany a přes Zoo Zlín se dostala až do Ústí nad Labem. Ani od tohoto nově sestaveného páru jsme se však mláďat nedočkali. Kessy trpěla řadou zdravotních problémů, a tak jí více času než Pepa museli věnovat veterinární lékaři. Její zdravotní stav se i přes kvalitní veterinární péči nadále zhoršoval a v prosinci roku 2002 uhynula na komplikovaný zápal plic. V červnu 2003 jsme si ze Zoo Ostrava zapůjčili již čtrnáctiletou samici Jašu, která měla Pepovi dělat „společnost" do doby, než se podaří sehnat mladou a z hlediska chovu perspektivní samici. V květnu 2005 jsme Jašu vrátili zpět do péče ostravských kolegů a v říjnu 2007 jsme ze Zoo La Fleche ve Francii dovezli Pepovu nynější partnerku, mladou samičku Isaru ***(foto 2)***. Současně

se zahájením návštěvnické sezóny 2008 byl slavnostně zprovozněn i nový tapíří výběh ve spodní části zoo, který naši tapíři obývají dodnes.

Na rozdíl od tuleňů, kde jsme březost samice pouze předpokládali, jsme u tapírů měli graviditu potvrzenou ultrazvukovým vyšetřením. K porodu došlo v nočních hodinách na 25. července 2010 ve vnitřní ubikaci, bez přítomnosti ošetřovatelů. Následující den ráno, ihned po objevení narozeného mláděte, byla provedena první kontrola jeho zdravotního stavu. Mladá samička i její matka byly naprosto v pořádku, bez sebemenších poporodních komplikací. Tříletá Isara, neomylně vedena svými instinkty, poskytovala svému prvorozenému potomkovi veškerou potřebnou mateřskou péči, a tak jsme se již několik hodin po porodu mohli těšit pohledem na spokojeně sající tapíří mládě. Naše obava z toho, jak bude na narozené mládě reagovat samec, se po několika prvních hodinách nepřetržitého monitoringu rozplynula. Jeho chování neneslo žádné známky nervozity či agrese, a proto jsme se rozhodli ho od matky s mládětem neoddělovat. Během následujících týdnů se toto rozhodnutí ukázalo být správným. Odchov v přítomnosti obou rodičů byl zcela bezproblémový, byť se v přírodě o svého potomka stará pouze samice. Mláďata tapírů jsou stejně jako mláďata ostatních druhů lichokopytníků krátce po porodu schopna následovat své matky. Od prvního dne tak mohli návštěvníci zoo při troše štěstí a trpělivosti pozorovat malou Tiru, tak byla později pokřtěna, jak se v přítomnosti rodičů seznamuje s výběhem ***(foto 3)*** či jak odpočívá ve vnitřní ubikaci.

Naše více než jedenáctileté úsilí o sestavení vhodného páru tak bylo konečně korunováno toužebně očekávaným úspěchem – narozením prvního tapíra jihoamerického v Zoologické zahradě Ústí nad Labem ***(foto 4)***.

Využití volného času orangutanů bornejských

Patrik Matějů

Zvířata chovaná v zajetí často trpí nedostatkem příležitosti se zabavit a vybít přebytečnou energii. Enrichment („obohacení") zpestřuje život zvířat, ovlivňuje zdravý rozvoj mláďat a v neposlední řadě může přispět k omezení stereotypního chování. V praxi je důležité zaměřit se na přirozené chování druhu se snahou simulovat přirozené přírodní podmínky. Zvířatům žijícím ve stromových patrech je vhodné předkládat krmení zavěšené ve výšce, naopak zemním živočichům lze potravu rozhodit či ukrýt do substrátu.

U naší skupiny orangutanů bornejských využíváme nejrůznější předměty, jako je oblečení, papírové krabice či pytle, hadice apod., které slouží ke schovávání potravy a poté ke hraní. Staré oděvy, do kterých se orangutani rádi oblékají, patří bezesporu k nejoblíbenějším prvkům. Dále používáme jednoduchá zařízení jako „bludiště" na stropních mřížích či krmný sud.

O trochu složitější je poměrně nové zařízení, pracovně nazývané krmná bedna. Jedná se o silnostěnnou plechovou skříň, která je uvnitř doplněna policemi a opatřena otvory ve vnějším plášti ***(foto 1)***. Jednotlivé otvory jednak prosvětlují obsah skříně, jednak slouží k posunu a výdeji potravy či prostrčení brčka pro sání tekutin nebo k vybírání kaší, jogurtů a směsí pomocí klacíků ***(foto 2)***.

Toto zařízení jsme si nechali vyrobit pracovníky technického úseku zoo. Vzhledem k tomu, že orangutani jsou velice silná a vynalézavá zvířata, zvolili jsme odolný materiál. Vše bylo třeba promyslet do nejmenších detailů, aby nedošlo k poranění zvířat nebo k případné demontáži kotvení s následným poničením expozice. Krmnou bednu jsme instalovali do vnitřní ubikace v září roku 2009.

Tříčlenná skupina našich orangutanů podrobila toto zařízení zatěžkávací zkoušce po dobu téměř půldruhého roku. S ohledem na zkušenosti a poznatky z pozorování orangutanů při získávání pamlsků můžeme směle tvrdit, že naše zařízení úspěšně konkuruje krmným automatům vyráběným specializovanými zahraničními firmami. Nespornou výhodou jsou především pořizovací náklady. Krmný automat stojí cca 3000 eur, přibližná cena materiálu naší krmné bedny je odhadem 7000 Kč. Odolnost oproti dílům z plexiskla u sériově vyráběných automatů je nesrovnatelná. V neposlední řadě je výhodou také možnost využití většího

výběru krmiv od již výše zmiňovaných suchých směsí ořechů a granulí, zeleniny, ovoce, kaší, míchanic či jogurtů až po nápoje.

Vypozorovali jsme, že orangutani se zabývají získáváním pamlsků z krmné bedny v průměru 20–40 minut, což není zanedbatelný fakt s ohledem na vyplnění jejich volného času ***(foto 3)***. Největší zručnost a dostatek trpělivosti z celé skupiny projevila naše samice.

Při jedné ze svých návštěv nám skupina přátel pražských goril nížinných přislíbila získat peníze na novou krmnou bednu do venkovního výběhu. (Stejní lidé pomohli s nepřetržitým sledováním gorilích samic před porodem prostřednictvím internetového přenosu v projektu nazvaném Odhalení.) Novou bednu vyrobila na konci roku 2010 zdarma firma Regály v čele s panem Ing. Bláhou, který požadoval zaplatit pouze materiál a pozinkování. Jednotliví členové skupiny se nakonec složili a potřebnou sumu peněz vybrali sami mezi sebou. Novou bednu našim orangutanům darují na začátku roku 2011.

Odchov lvíčka zlatého

Zdena Nyáriová

Lvíčky zlaté *(Leontopithecus rosalia)* chová ústecká zoo od roku 1998. Povolení k rozmnožování jsme dostali od koordinátora až v roce 2005. V té době měl přestat účinkovat implantát u původní samičky, ta však nepřicházela do říje a v roce 2007 uhynula na rakovinný nádor na vaječnících.

Novou samičku jsme dostali po dlouhém vyjednávání a mnohých urgencích u koordinátora v roce 2009 ***(foto 1)***. Byla to velmi mladá, roční samička, odchovaná rodiči v Zoo Dvůr Králové nad Labem. Náš sameček byl v té době čtrnáctiletý a ještě žádná mláďata nezplodil. Nicméně byl také odchován přirozeně oběma rodiči.

V té době jsme chovali lvíčky v expozici spolu s lenochody dvouprstými ***(foto 2)*** a toto soužití probíhalo klidně a bezproblémově. Lvíčkové byli spatřeni, kterak lenochody probírají v srsti i jak jim berou jídlo od pusy. Mladá a všetečná samička nám brzy ukázala, kam všude se dokáže nacpat, a nedostat se zpátky, takže jsme museli mnoho potenciálních skrýší ucpat a zabezpečit. Spojování páru probíhalo v klidu.

K prvnímu porodu došlo dne 8. 12. 2009, kdy samička porodila dvojčata samčího pohlaví. Ráno jsme našli jedno mládě mrtvé s okousanými končetinami na zemi. Druhé nosil táta, což se nám jevilo jako zvláštní, neboť první dny po porodu by mláďata měla nosit samička. Ta se ale k mláděti vůbec nehlásila, a to ani když se hlasově projevovalo. Celý den se samci vyhýbala. Ten poctivě nosil mládě, a znervózněl jen v okamžicích, kdy začalo pískat, a máma je nešla nakrmit. V té chvíli se snažil mládě ze sebe sundat. Večer pak mládě opravdu sundal a zabil.

Druhý porod proběhl 23. 5. 2010. Ráno bylo jedno mládě nalezeno zabité, druhé měla samička na břiše a byla velice vyděšená. Nacpala se do škvíry mezi parkosy a tuto skrýš opouštěla, jen

když se mládě začalo vrtět. Očividně ho neuměla nosit, přepadávala z větví a snažila se ho sundat. Samec jí neuvěřitelně pomáhal, neustále u ní seděl, probíral ji, a když hodně plašila, tak se na ni tak natlačil, že ve skrýši nebyla ani vidět. Tímto jeho chováním se ale zklidnila. Celý den jsme situaci monitorovali a nepozorovali jsme, že by zvířata šla k jídlu nebo k misce s vodou. Pavilon byl pro návštěvníky uzavřen a my jsme netušili, co samici tak stresuje.

Druhý den se nic nezměnilo. Kdykoliv chtěl samec odejít, poplašeně za ním běhala. Odpoledne jim mládě spadlo, a oba rodiče místo toho, aby je šli sebrat, začali útočit na lenochoda spícího tři metry od nich. Až po příchodu chovatelky, která se chystala lenochoda postrčit, k mláděti přiběhli a vzali si je. V tu dobu končila topná sezona a lenochodi byli celé dny pod výhřevnými lampami a neaktivovali, ale přesto bylo vidět, jak hodně lvíčky jejich přítomnost stresuje. Dva dny se táta snažil a nastavoval se, aby mládě přelezlo, ale až třetí den ho chytil za hlavičku a přetáhl na sebe. Pak se samička uklidnila a došla si k jídlu i k vodě. Jinak se krmit chodili těsně před spaním.

Následující tři týdny trávili lvíčkové 80 procent času v budce a zbývající čas na ní ***(foto 3)***. V té době jsme věděli, že bude nutné rodinku přemístit, ale čekali jsme, až mládě trochu povyroste. Vzhledem ke stresovému prostředí se mládě začalo pouštět až ve stáří 8 týdnů, a to jen na velmi krátkou dobu. Ke stěhování jsme přistoupili ve stáří 3 měsíců, kdy nehrozilo, že by mládě nepřežilo, kdyby je máma přestala krmit. V novém prostředí se lvíčkové vzhledem ke své konzervativní povaze zabydlovali celý měsíc. Za tu dobu se mládě osamostatnilo úplně.

Na novém místě ***(foto 4)*** se daly i lépe navázat kontakty mezi skupinou a chovatelem, také bylo možné více uplatnit zábavové prvky, jako například dutý bambus s otvory pro červy či navrtané díry do stromu na piškoty nebo arabskou gumu. Ke konci října proběhla další říje. Pevně doufáme, že další poporodní dobu už bude samička snášet lépe.

V této souvislosti mě napadá otázka, zdali nebyla tato samička odebrána rodičům dříve, než se mohla naučit na mladších sourozencích nosit mláďata. Vlastní zkušenost a odpozorování péče o mláďata jsou pro primáty velice důležité, neboť tím se naučí v dospělosti pečovat o vlastní potomky.

Odchov turaka fialového

Andrea Gruntová

Turako fialový *(Musophaga violacea)* patří do čeledi turakovitých. Vyskytuje se v tropické části Afriky. Jedinci obývají lesy, pralesy a zahrady s hustými porosty stromů, kde přelétávají a poskakují po větvích. Často využívají vodní toky, rádi se koupou a sprchují. Hnízda si staví ve výšce kolem 6 metrů z větviček, které si sami sbírají a sestavují do tvaru a velikosti košíku. Zvláštností těchto ptáků je, že jejich fialové peří obsahuje turacin – barvivo, které je rozpustné ve vodě a obsahuje měď.

V Zoo Ústí nad Labem chováme tyto ptáky již několik let, kdy postupně obývali několik různých expozic v areálu zahrady ***(foto 1)***. Nakonec byl pár umístěn ve venkovní voliéře v pavilonu exotária. Velkým problémem bylo to, že samice v období hnízdění naklovávala vejce, a tudíž se mláďata nevylíhla. Toto chování bylo pravděpodobně způsobeno stresem a rušením procházejícími návštěvníky. První odchov se nakonec podařil v červenci roku 2003.

Na jaře v roce 2010 byl v pavilonu zimoviště sestaven nový chovný pár, neboť došlo k úhynu původní chovné samice. Koncem dubna byl přemístěn na odchovnu exotického ptactva, která není přístupná návštěvníkům. Do voliéry o velikosti 3 x 3 x 2 m byly nahusto instalovány olistěné větve různé tloušťky a délky. Po obvodu klece bylo ze dvou třetin rákosové pletivo, aby rodiče měli při hnízdění maximální soukromí. Ke stropu v zadní části voliéry byl připevněn proutěný košík o průměru 35 cm a hloubce 20 cm. Jako podestýlka byl použit troud z poraženého stromu a drobné větvičky, které jsme poházeli i po zemi, aby ptáci měli možnost si hnízdo sami upravit.

Samice začala hnízdo navštěvovat již začátkem června, avšak kulaté vejce velikosti pingpongového míčku bylo sneseno až první týden v červenci. Celou inkubaci, tj. 24–26 dní, samice nevylézala, jen občas na krmení, a to v odpoledních hodinách, kdy byl na odchovně klid. Mládě se vylíhlo 1. srpna. První kontrolu jsme provedli až 4. srpna. Mládě bylo pěkné, ochmýřené černým peřím. Od častějších kontrol jsme upustili, protože samice byla velmi agresivní. Krmná dávka vzrostla na dvojnásobek a mládě prospívalo ***(foto 2)***. Šestnáctý den jsme mládě nalezli na zemi a vrátili jsme ho zpět do hnízda. Toto se o dva dny později opakovalo, proto jsme do voliéry a kolem hnízda přidali další větve, aby se mládě mohlo vrátit samo.

Začátkem září už mládě poskakovalo po větvích v celé voliéře. Pomalu začínalo zapeřovat krycím fialovým peřím a chodilo s rodiči ke krmítku. Kolem 20. září přijímá samo potravu. Samice v té době seděla již 14 dní

opět v hnízdě a zahřívala další vejce. Koncem září byli všichni tři ptáci z důvodu chladného počasí přemístěni na zimoviště. Vejce jsme prosvítili – bylo neoplozené. Vzhledem k tomu, že mládě nebylo ještě celé opeřené a vybarvené, zůstalo zatím s rodiči ***(foto 3)***. Koncem listopadu jsme odebrali vzorky krve na určení DNA a mládě jsme odstavili. Ukázalo se, že to je sameček. Na konci roku 2010 je už celý zapeřený a od rodičů k nerozeznání.

Celkově lze říci, že vlastní odchov proběhl bez sebemenších problémů, rodiče se o mládě vzorně starali. Samice začala obývat hnízdo již několik dní před snůškou, kdy si je upravovala a trávila na něm poměrně dlouhou dobu. Před hnízděním a během něj byla velmi agresivní.

Co se týče potravy, jsou tito ptáci plodožraví, takže základem každodenní krmné dávky je měkké ovoce, jako jsou banány, jablka, kiwi, slívy, hroznové víno a další. Dále se pak každý den přidávají vitaminové kuličky pro tukany a arassari Nutribird T16. Z vitaminových přípravků používáme Superhit D (1x za 14 dní) a Nutri mix EX-A pro exotické ptáky. Jeho dávkování se liší v zimním období (1x týdně), v době před hnízděním a během něj se zvyšuje na 3x

týdně. Při odchovu mláděte ho podáváme každý den, a to po dobu jednoho měsíce. Dále používáme vitaminy rozpustné ve vodě, a to Amivit E a Acidomid, jejichž dávkování je střídavě 1x za měsíc. Jinak tito ptáci jiné speciální nároky na výživu nemají.

V současné době jsou turakové rozšířeni i v soukromých chovech, kde je chovatelé drží ve sklenících s vysokou vlhkostí a teplotou nad 20 °C. V těchto podmínkách jim často hnízdí po celý rok.

V rámci zastoupení v zoologických zahradách v ČR jsou turakové fialoví chováni v Olomouci, Plzni, ve Dvoře Králové a v Lešné, kde stejně jako u nás došlo v roce 2010 také k úspěšnému odchovu mláďat (4). V evropských zoologických zahradách je sice tento druh poměrně rozšířen, chová jej celkem 66 zoo v počtu 70 samců, 92 samic a 27 jedinců neznámého pohlaví, ale odchovy jsou vzácné. V loňském roce se v těchto institucích podařilo odchovat celkem pouze 15 mláďat, a to v Zoo Barcelona (4), Alphen (3), Edinburgh (2), Frankfurt (2), Leeds (2), Al Wabra (1) či Varšava (1).

Levhart obláčkový *(Neofelis nebulosa)* – nový druh v ústecké zoo

Bc. Tomáš Anděl

Levhart obláčkový byl vědecky popsán Griffithem v roce 1821. Již rok předtím však na nové zvíře upozornil sir Stanford Raffles, který se o něm dozvěděl na Sumatře. K jeho popisu však tehdy uvedl pouze jeho domorodý název „rimau mahan". Historicky byly popsány dva pevninské poddruhy, *N. n. nebulosa* (Griffith, 1821), obývající oblast Indočíny a jižní Číny, a *N. n. macrosceloides* (Hodgson, 1853) ze subhimálajské oblasti od Nepálu po Myanmar, a jeden poddruh ostrovní, popsaný v roce 1823 slavným francouzským zoologem a paleontologem baronem Georgem Cuvierem jako *Felis Diardi*. Změna v taxonomii těchto kočkovitých šelem přišla až s nástupem molekulární systematiky. V roce 2006 provedl dr. Andrew Kitchener důkladnou analýzu kůží jedinců pocházejících ze severu Indie a Tchajwanu, přičemž zjistil, že jsou nerozlišitelné od ostatních vzorků pocházejících od jedinců z kontinentu. Na základě svého výzkumu navrhl Kitchener členění těchto kočkovitých šelem do dvou monotypických druhů *Neofelis nebulosa* a *Neofelis Diardi*. Následně provedená molekulární studie Buckley-Beason et al. (2006) toto morfologické rozdělení plně podpořila, zejména zřetelnou genetickou rozdílností porovnávané mitochondriální DNA. Tento rozdíl je přirovnáván k rozdílu mezi lvem a jaguárem. *Neofelis Diardi* je tak první velkou kočkovitou šelmou objevenou po 180 letech, poslední byla právě kontinentální forma levharta obláčkového v roce 1821.

Levhart obláčkový je nejmenším zástupcem podčeledi velkých koček *(Pantherinae)* z čeledi kočkovitých *(Felidae)*. Typickými znaky této krásné a tajuplné kočkovité šelmy jsou krátké nohy se širokými tlapami a dlouhými drápy, protáhlé tělo, dlouhý ocas a specifická kresba na srsti, podle níž dostala své jméno ***(foto 1)***. Podobnou kresbou se může pyšnit jen kočka mramorovaná *(Pardofelis marmorata)* z jihovýchodní Asie.

Přirozeným prostředím levhartů obláčkových je primární stálezelený deštný les, který jim zatím stále ještě poskytuje dostatek potravy i potřebných úkrytů. Jejich kořistí je především různorodá škála malých a středně velkých obratlovců, a to jak terestrických, tak arboreálních. Levhart obláčkový byl dlouho považován za šelmu s primárně noční aktivitou, ale zvyšující se počty snímků těchto zvířat pořízených pomocí tzv. fotopastí dokazují, že jsou poměrně aktivní i v denní době. Radiometrickým sledováním adultní samice po dobu dvou měsíců bylo zjištěno, že obývá území o rozloze cca 33 km^2.

Po 85- až 109denní březosti rodí samice 1–5 mláďat, nejčastěji však 2–3. Tuhou stravu začínají mláďata přijímat ve stáří 7–10 týdnů, přičemž je samice stále ještě kojí, a to až do stáří kolem jednoho roku. Pohlavní dospělosti dosahují ve stáří od 20 do 30 měsíců.

I přes nejrůznější ochranářské aktivity a skutečnost, že jsou levharti obláčkoví přísně chráněni zákony téměř všech zemí, na jejichž území žijí, jejich populační trend je i nadále klesající. Velkou hrozbu pro ně představuje především stálý úbytek jejich přirozeného životního prostředí v důsledku nekontrolovatelné těžby dřeva a pytláctví. Jejich kožešina spolu s dlouhými špičáky je na černých trzích vysoce ceněným zbožím.

Historicky prvním „ústeckým obláčkem" se stal osmiměsíční samec Cayan ***(foto 2)***, dovezený v lednu 2010 z pařížské Ménagerie du Jardin des Plantes. O měsíc později jsme ke Cayanovi dovezli z anglického Howletts Wild Animal Park dvouletou samici Lenyu. Chov těchto krásných koček je poměrně specifický a od způsobu chovu ostatních druhů velkých kočkovitých šelem se poněkud liší. Nejdůležitějším předpokladem pro budoucí úspěšné odchovy je sestavení chovného páru z ještě nedospělých zvířat. Tím se podstatně eliminuje riziko agresivního chování samců vůči samicím, které nezřídka končí prokousnutým hrdlem a následnou smrtí. Nám se v průběhu jarních měsíců po několika menších komplikacích povedlo obě zvířata spojit tak, že v současné době již tvoří perspektivní, harmonizující pár.

V České republice chová levharty obláčkové ještě Zoo Praha a nově i Zoo Ostrava. Mimo tyto tři české zoologické zahrady se jejich chovu věnuje pouhých 17 zoologických institucí v celé Evropě.

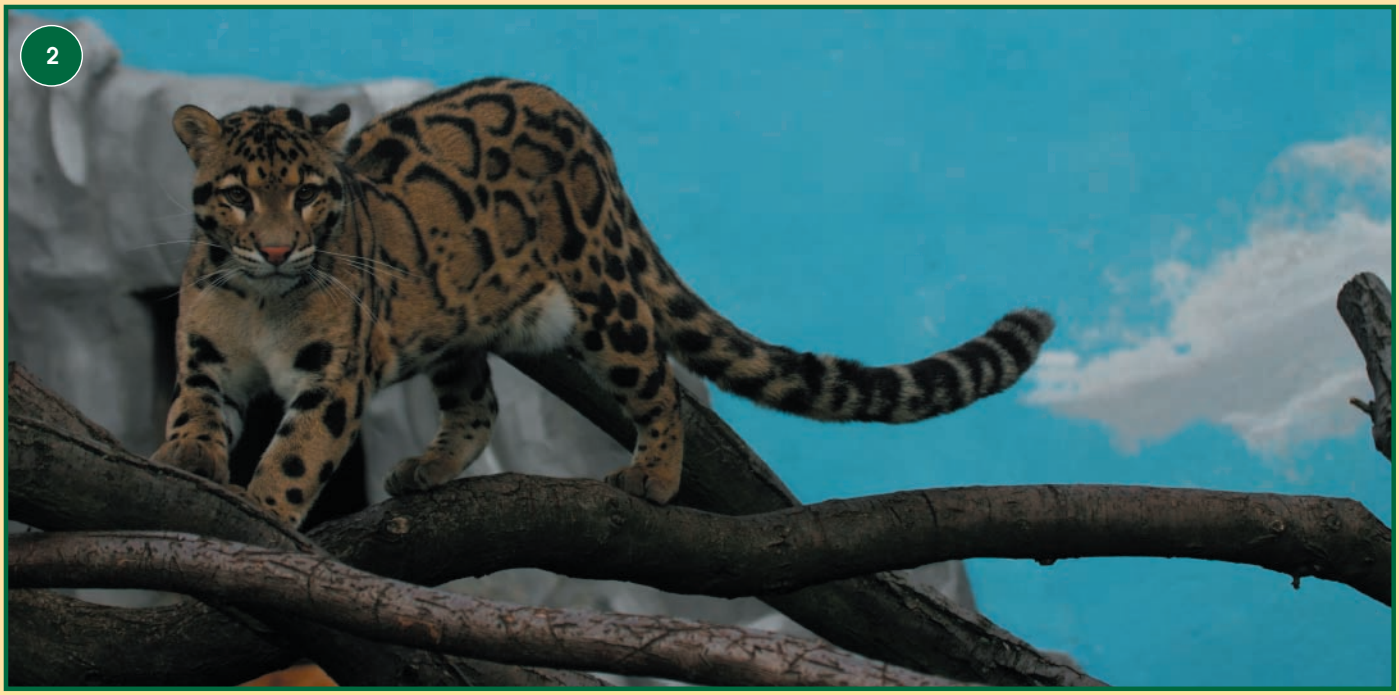

Oživení chovu lamy alpaky *(Vicugna pacos)*

Josef Pospíchal

V roce 2010 se v naší zoo narodilo šest mláďat od sedmi dospělých samic lamy alpaky. Skončilo tím dlouhé období stagnace, kdy jsme po úhynu plemenného samce před třemi lety téměř neodchovávali mláďata.

Lama alpaka *(Vicugna pacos)* patří mezi domácí zvířata. V Jižní Americe, odkud pochází, byla (a dosud je) chována pro jemnou vlnu a maso. V polovině minulého století však dosáhla alpaka v Severní Americe obliby jako zvíře chované nikoli pro hospodářské účely, ale pouze pro potěšení a rozptýlení soukromých chovatelů. Ti se začali sdružovat do spolků vydávajících plemenné standardy, pořádat výstavy a bonitace a podle výsledků z nich vzešlých zařazovat zvířata do chovu podobně, jako je tomu například u psů. Tento trend zasáhl i Evropu a po převratu v roce 1989 přišel i k nám do České republiky, ačkoliv několik kusů bylo u nás chováno v zoologických zahradách už předtím, v ústecké zoo dokonce již v roce 1967. Důvodem obliby alpaky je její nenáročnost a zbarvení srsti, které ve škále od bílé, hnědé až po černou může mít mnoho odstínů a nečekaných kombinací. Chov této lamy pro maso je tedy nemyslitelný, a pokud se chovateli v dnešní době umělých vláken podaří zajistit odběratele vlny, výnos z jejího prodeje není velký.

Odběratelem vlny z naší letošní střiže byla paní Pražanová, která z ní dokáže vyrobit vkusné dekorativní předměty a oděvní doplňky pro zimní období (čepice, rukavice, šály). Stalo se u nás již zvykem stříhat alpaky každoročně ***(foto 1)*** vždy na jaře, a to z několika důvodů: pro větší komfort zvířat v horkých letních měsících, jako prevence proti usazování kožních parazitů různého původu a také pro snazší posuzování kondice zvířat.

Prodej mladých zvířat, o která je mezi soukromými chovateli značný zájem, je jedním z našich zdrojů zisku. Jelikož jsme ale zoologická zahrada, hlavním přínosem je pro nás jejich esteticko-expoziční hodnota.

V říjnu 2007 jsme vlastnili šest reprodukce schopných samic ve věkovém rozmezí 6–15 let, chovaných ve velkém výběhu společně s velbloudy dvouhrbými (skupina č. 1). Mimo to jsme z našich vlastních odchovaných samiček začali vytvářet druhou chovnou skupinu, pro kterou jsme vyčlenili dosud málo využívaný travnatý výběh (skupina č. 2). Naším úkolem tehdy bylo opatřit pro každou skupinu vhodného plemenného samce.

První samec pro skupinu č. 1 k nám přišel v listopadu 2007. Jednalo se o deponát ze Zoo Olomouc. Velice záhy jsme ale u něj zjistili vadu v postavení předních nohou, do chovu tedy nebyl zařazen. Druhým samcem byl pětiletý Slimmer – opět deponát ze

Zoo Olomouc. K nám přišel v květnu 2008, a ačkoliv po stránce exteriéru byl bez chyby, pro chov se ukázal jako naprosto nevhodný. Důvodem byla nejen jeho přílišná agresivita, ale hlavně „nešikovnost" při páření. Z jeho nesčetných pokusů o spojení během 15 měsíců, kdy u nás pobýval, zabřezla pouze jediná samice. Z důvodu vleklého neléčitelného onemocnění jsme v červnu 2009 byli nuceni utratit naši nejstarší, tehdy 16letou samici Jiřinu.

Po negativních zkušenostech s deponáty jsme se odhodlali sáhnout jinam, a v srpnu 2009 v Zoo Stuttgart zakoupili dvouletého, uhlově zbarveného samce, který od nás dostal jméno Myšák ***(foto 2)***. Dva týdny po začlenění do stáda bylo pozorováno první páření a v polovině roku 2010 byly všechny samice ve skupině shledány březí.

V březnu 2010 bohužel uhynula jedna ze samic, 13letá Brigita. Příčinou úhynu bylo nadmutí po požření závadného krmiva. Pitva mimo jiné prokázala, že byla březí.

Mláďata přicházela na svět v průběhu října a listopadu 2010. Všechna byla samičího pohlaví a rozličného zbarvení: černo-bíle strakatá, hnědo-bíle strakatá, černá s bílými znaky a černá. Černá samička ale několik dnů po narození uhynula. Příčinou byl zřejmě nedostatečný sací reflex. Ostatní tři mláďata projevovala standardní životaschopnost a nebylo třeba je přikrmovat. Během jejich odchovu se nevyskytly ani žádné zdravotní problémy ***(foto 3)***.

Samce pro skupinu č. 2 jsme koupili v květnu 2008 z velmi kvalitního soukromého chovu Anden-Alpakas v Německu. Samce barvy skořice, který dostal pro čistě pracovní účely jméno Oříšek ***(foto 4)***, si z hlediska exteriéru a mechaniky pohybu cením z našich zvířat nejvýše. V době příchodu mu ale bylo pouhých 11 měsíců, a protože není vhodné samce připouštět k samicím v tak mladém věku, na výsledky jeho plemenné způsobilosti jsme si museli počkat.

Skupinu č. 2 v době jejího vzniku v roce 2007 tvořily dvě samičky z našeho chovu, Myška a Bětka. Pro další chov jsme si ponechali pouze šedohnědou Myšku, k ní později přibyly šedobílá Sněhurka a červenohnědá Nina. Jako první z této skupiny porodila v listopadu 2009 Myška. Mládě, drobná samička, však z nejasných příčin o čtyři týdny později uhynulo. Druhé mládě v této skupině se narodilo v červenci 2010 Nině. Odchov rezavohnědého samečka probíhal bez komplikací.

V listopadu 2010 porodila opět Myška a znovu jako v prvním případě to byla drobná rezavohnědá samička. Třetí den po narození se u ní objevil zánět spojivek, po opakované aplikaci masti Ophthalmo-Framykoin však tyto potíže ustoupily a během odchovu se již nevyskytly. Ve stáří šesti dnů mládě začalo projevovat nezvyklou ochablost, malátnost. Již v roce 1976 upozornili Veselský a Voženílek ve svém článku nazvaném „Lama alpaka a její chov v ústecké zoo" na skutečnost, že se kojícím samicím při přechodu z mleziva na mléko někdy výrazně snižuje jeho produkce. Bylo pravděpodobné, že máme co dočinění právě s tímto problémem. Při kontrole vemene jsme shledali, že má standardní velikost, a také průchodnost mléka strukovými kanálky byla v pořádku. Při zkusmém napojení mláděte mléčnou náhražkou se však toto jevilo jako velmi hladové. Začali jsme tedy s jeho přikrmováním, a to v dávce 120 ml Sunaru dvakrát

denně. Po týdnu jsme dávku zvýšili na 150 ml dvakrát denně a již jsme ji dál nezvyšovali. Bylo nezbytné zachovat potřebu mláděte brát si mléko i od matky a tím ji udržovat v laktaci. Ve stáří 10 týdnů jsme mohli dávku snížit na 150 ml jedenkrát denně, přitom bylo nutné se zvýšenou pozorností sledovat zdravotní stav mláděte a průběh přirozeného napájení. Po dalších 4 týdnech jsme přikrmování ukončili. Mládě během odchovu ve svém vývinu nijak nezaostávalo a krom výše zmíněného zánětu spojivek se u něj neobjevily žádné zdravotní komplikace ***(foto 5)***.

Třetí samice ve skupině – na podzim 2010 již tříletá Sněhurka – v té době stále ještě nejevila známky gravidity. Přitom během roku 2009 se ji Oříšek mnohokrát pokoušel pářit, Sněhurka však před ním utíkala nebo se bránila pliváním. Pokusy o páření později ustaly, což nás vedlo k domněnce, že Sněhurka již zabřezla, přestože samotné páření pozorováno nebylo. Zvířata jsou spolu totiž neustále.

Na podzim roku 2010 však bylo jasné, že Sněhurka je jalová a Oříšek o ni nejevil zájem. Proto jsme ji v listopadu přesunuli do skupiny č. 1 k samci Myšákovi. Zde se ale scénář opakoval a v současné době již Myšák o Sněhurku také zájem nejeví. Přesto existuje malá naděje, že se páření vydařilo. Potvrdit by to mohlo sonografické vyšetření, které v opačném případě může alespoň odhalit vadu v reprodukčních orgánech, jež by mohla být příčinou atypického chování samice.

Náhradou za Sněhurku jsme do skupiny č. 2 začlenili již pohlavně a sociálně zralou 17měsíční rezavě zbarvenou Bernešku. Ta je jediným potomkem samce Slimmera, a tím je pro náš chov cenná nepříbuzností s oběma stávajícími samci. Několik dní po vstupu do skupiny již bylo pozorováno její páření.

Reprodukční kvality obou našich samců se dají hodnotit jako velmi slibné a vzhledem k tomu, že pro doplňování stáda lze při stávající technice využívat našich odchovaným samiček z první generace, můžeme se těšit na pravidelnou bohatou nadílku mláďat – plyšáků. Sázka na neprověřené mladé samce z kvalitních chovů se tedy vyplatila.

Rok 2010 u slonů

Jan Javůrek, Petr Kiebel

Rok 2010 nemůžeme v chovu našich slonů považovat za úspěšný. Po provedené umělé inseminaci v listopadu 2009 jsme počátkem roku netrpělivě čekali na výsledek z rozborů krve. Hladina hormonů se velmi dlouho držela na hodnotách, které nevylučovaly případnou březost, ale zároveň ji ani s určitostí nepotvrzovaly. Několikrát jsme vezli vzorky do laboratoří IZW Berlin, odkud definitivní výsledek přišel až 15. února. Ten byl bohužel k našemu velkému zklamání negativní, unikátní inseminace pomocí mraženého spermatu se tentokrát nepovedla.

Dne 5. dubna proběhla porada ošetřovatelů, veterinárních lékařů a managementu zoo, na které jsme se rozhodli pokračovat v projektu umělé inseminace a dát Delhi další šanci být matkou. Jako případný otec byl vybrán prověřený sloní býk Calvin z ostravské zoo. Rozhodli jsme se místo mraženého použít sperma čerstvé.

Vyšetření 7. května ***(foto 1)*** prokázalo, že je Delhi ve velmi dobrém zdravotním stavu, a tekutina v děloze, se kterou jsme měli v minulosti problémy, nebyla diagnostikována. Objevil se pouze drobný myom na děložní stěně, který ovšem nebyl žádnou překážkou ve snaze o další inseminaci. Začali jsme s intenzivním tréninkem, kdy jsme pomocí ruky či makety sondy nacvičovali zasunutí inseminačního katetru. Opět došlo na pravidelné odběry krve.

Další vyšetření proběhlo 29. srpna a opět prokázalo, že je Delhi připravená na inseminaci. Peak LH hormonu byl z rozboru krve prokázán 8. září, což signalizovalo, že ovulace by měla proběhnout v dalších dvou až třech týdnech.

Vlastní inseminace proběhla 26. září. Ráno tým IZW odebral sperma Calvina, přičemž odběr proběhl díky skvělé práci ostravských kolegů velmi rychle a zcela bez problémů. Mikroskopický rozbor potvrdil výbornou kvalitu odebraného spermatu. Poté se tým přesunul do naší zoo, kde proběhlo finální ultrazvukové vyšetření. To potvrdilo, že folikul by měl velmi brzy prasknout a uvolnit vajíčko. Z důvodu časové vytíženosti týmu IZW byla Delhi podána látka, která měla toto dozrání zkrátit, a tím dát větší šanci na oplodnění vpraveným spermatem. Vlastní inseminace trvala zhruba hodinu ***(foto 2)*** a po celou dobu byla Delhi díky tréninku vzorně klidná a hodná.

Koncem roku se opět opakovala situace s potvrzením výsledku. Rozbor 29. prosince nevyloučil, ale ani nepotvrdil březost Delhi. Na výsledek jsme si museli počkat až do dalšího roku...

V červnu se nám podařilo upravit přírodní jezírko ve spodní části výběhu. Protože se sloni poměrně hodně propadali do jílovitého podloží jezírka, a Kala z tohoto důvodu dokonce do jezírka vůbec nechodila, rozhodli jsme se dno zpevnit armovaným betonem. To, že se úprava povedla, nám sloni vzápětí potvrdili velkým zájmem a častými koupelemi. U návštěvníků se setkalo s kladným ohlasem časté koupání slonů po cvičení ***(foto 3)***.

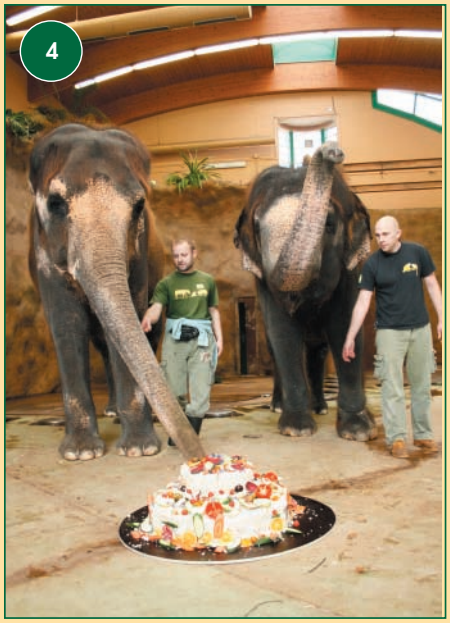

Ve dnech 14. a 15. května proběhlo v naší zoo 19. setkání komise pro slony při UCSZ. Setkání se účastnili kolegové z Ostravy, Liberce, Dvora Králové a Prahy. Hlavním tématem byla péče o nohy slonů. Přednesli jsme příspěvky jednak k tématu, jednak k umělé inseminaci Delhi. Dále jsme prezentovali návrh koncepce dalšího chovu a příspěvek o ochranářské problematice u slonů. Druhý den konference proběhla exkurze do chovného zařízení pro slony v Zoo Lipsko.

Od 31. listopadu do 5. prosince proběhly v pavilonu slonů oslavy 25 let pobytu Kaly v naší zoologické zahradě. Obě slonice dostaly velký dort z vařené rýže, pečiva, zeleniny a ovoce. Kromě obvyklých druhů jejich denní krmné dávky, jako jsou mrkev, kedlubny, okurky, rajčata, papriky, jablka, banány či pomeranče, tvořily dort v menší míře i takové pochoutky jako například růžičková kapusta, červená řepa, kiwi, jahody, borůvky, nashi, granátové jablko, vodní meloun, kokos, květy levandule, a vrcholem exotičnosti byla pytahaja ***(foto 4)***. V rámci sloního týdne probíhala v návštěvnické části pavilonu slonů výstava historických fotografií obou slonic jak z archivu zoo, tak i od návštěvníků, kteří za poskytnutí snímku dostali malou odměnu v podobě výroční kartičky s fotografií Kaly a sloní žíní. Každý den si zájemci mohli prohlédnout zázemí pavilonu a zeptat se ošetřovatelů na vše, co je zajímalo. V neděli 5. prosince jsme na zakončení připravili v rámci enrichmentu zabalené dárky v krabicích (ovoce a zeleninu), které jsme vzhledem k nepříznivému počasí rozmístili po stáji. Do celého týdne se nám podařilo zapojit i děti z MŠ a ZŠ tím, že děti zavěšovaly na velkou dřevěnou siluetu slona vybarvené a pokreslené ruličky od toaletního papíru, a tím vytvářely dlouhý chobot. Slavnostní měření za zájmu médií proběhlo po celkovém skončení akce 6. prosince ***(foto 5)*** s rekordním výsledkem – sloní chobot měřil 104,7 metru a obsahoval přibližně 1 155 kusů ruliček.

Rádi bychom poděkovali našim adoptivním rodičům a firmě DORANT, která nám pravidelně poskytovala občerstvení pro všechny odborné pracovníky i pomocníky při inseminaci i následném vyšetření Delhi a také pro účastníky odborné komise UCSZ.

Události u žiraf Rothschildových *(Giraffa camelopardalis rothschildi)* v roce 2010

Michala Králová

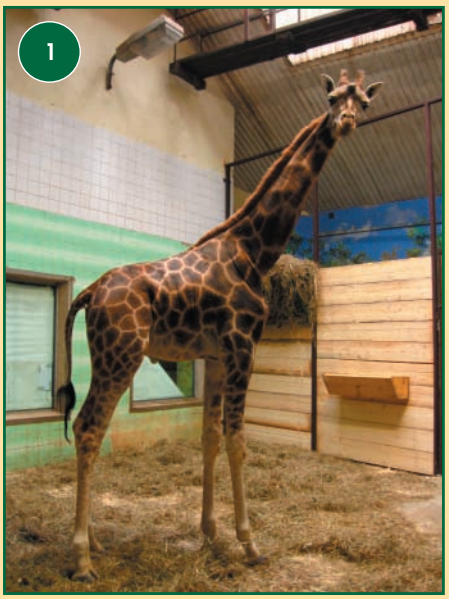

V roce 2010 se v našem chovném stádě žiraf Rothschildových událo hned několik novinek. K 1. 1. 2010 čítalo naše stádo sedm jedinců – samce Atbara, dospělé samice Jenny, Etnu a Syrenku a mláďata narozená v roce 2008 Enida, Jonku a Sotibu. Vzhledem k očekávání nových porodů bylo načase poslat všechna tři odrostlá mláďata do jiných zoo.

Samice Jonka a Sotiba odcestovaly na konci roku 2009 do francouzské Zoo Peaugres. Nakládání obou samiček proběhlo velice hladce, dalo by se říci, že před námi do přívěsu přímo utekly. Převozu se ujala holandská firma Ekipa, která se specializuje na transporty zvířat. Pomocí tohoto přívěsu byl přestěhován i sameček Enid (poslední z mláďat), ale pouze do upraveného bývalého pavilonu slonů, protože ve francouzské Zoo Montpellier, kam měl odcestovat, se zpozdila stavba nového pavilonu. V tomto provizorním stání si velice rychle zvykl ***(foto 1)***, zejména díky tomu, že mu byla věnována zvýšená péče chovatelů. Každé ráno jej přivítali kouskem suchého pečiva, takže byl po chvilce opět tak komunikativní jako předtím ve stádě. Když se přiblížil Enidův den odchodu do Zoo Montpellier, byl 11. 2. 2010 uspán, aby mohl být očipován, mohla mu být odebrána krev na testy a zároveň zkontrolována kopyta, zda není třeba je ostrouhat. Uspávání a probouzení proběhlo díky výborné organizaci akce bez větších problémů. Den D – Enidův odchod – nastal 12. 3. 2010. Během příprav přívěsu byl Enid přepuštěn do menšího boxu, kde byl ošetřovateli uklidňován. Samotné nakládání bylo taktéž bez nějakých větších problémů. Enid byl v Zoo Montpellier zařazen do samčí skupiny.

V roce 2010 jsme se stejně jako v roce 2008 mohli těšit na tři mláďata, v historii zoo již podruhé v řadě. Jako první začala rodit nejstarší a zkušená samice Jenny (19). Porod se uskutečnil 2. 2. 2010 v dopoledních hodinách. Proběhl hladce a trval přibližně tři čtvrtě hodiny. Jenny porodila zdravého, 160 cm vysokého samečka. Jenny je zkušená matka, je to již její deváté mládě. Vzhledem k chladnějšímu únorovému počasí byla Jenny s mládětem vypuštěna ven se stádem až cca po 3 týdnech. Stádo mělo o samečka zájem, všichni jej neustále pozorovali a očichávali.

V té době dostala naše zoo nabídku z Veterinární fakulty v Brně – kompletní provedení testů krve zdarma. Pro tento účel jsme si tedy vybrali malého samečka, 8. 2. jsme ho oddělili od Jenny a provedli odběr krve. Byl trochu vyjukaný, ale nějak moc se nebránil a dá se říci, že spíše spolupracoval.

S napětím jsme všichni čekali na druhý porod. Ten nastal 31. 3. 2010 a druhou rodící samicí byla Etna (11). Všichni byli venku – Etna na dvorku pro případnou potřebu rychlého zavření do stáje a zbytek stáda v malém výběhu. Etna už měla spadlé břicho, proto probíhal častější monitoring. Po druhé hodině odpolední jsme zahlédli, jak začíná kvůli spadlému břichu vykrucovat zadní nohy, a proto jsme ji zavřeli dovnitř a oddělili do malého boxu. Přibližně v půl třetí začala rodit. V pavilonu byl zajištěn klid, před stání jsme umístili stativ s kamerou kvůli pořízení videozáznamu z porodu. V cca 15minutových intervalech jsme chodili Etnu kontrolovat, zda je vše v pořádku. Porod trval 1 hodinu a byl bez komplikací. Když jsme šli Etnu po porodu zkontrolovat, užasli jsme. Přestože mládě ještě leželo, bylo vidět, že je dosti veliké. Proto jsme ho ihned po jeho postavení změřili – mělo úctyhodných 203 cm! Jen pro zajímavost, průměrná výška mláďat se podle literatury pohybuje okolo 160–180 cm. Toto byl Etnin třetí porod, má zdravého a statného samečka, který je se svou výškou 203 cm historicky nejvyšším mládětem narozeným v ústecké zoo od roku 1983 ***(foto 2)***. Vzhledem k tomu, že bylo pěkné počasí a svítilo sluníčko, pustili jsme Etnu

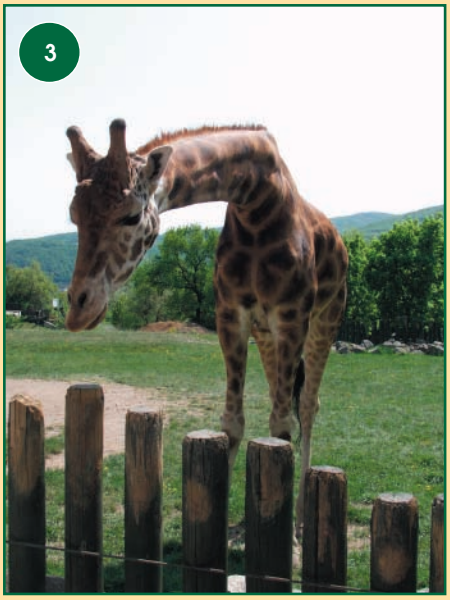

s mládětem ven na dvorek již dva dny po porodu.

Zbýval tedy už jen porod Syrenky, který jsme očekávali koncem dubna 2010. Naše odhady byly správné, Syrenka začala rodit 29. 4. v dopoledních hodinách. Byla tedy oddělena od stáda do stáje. Porod trval od 11:00 do 11:38 hodin a byl stejně jako u předchozích dvou samic bez problémů. Syrenka porodila zdravou drobnější samičku. Obě byly puštěny a spojeny se stádem 8. 5. 2010.

Dne 26. 5. 2010 se uskutečnily křtiny všech tří mláďat, která dostala jména od počátečních písmen svých matek. Sameček od Jenny dostal jméno Jamy, sameček od Etny se jmenuje Ebony a Syrenčina samička je Soroti.

V tomto roce nás kromě radostných událostí v podobě narození mláďat potkala bohužel také událost smutná. Dne 2. 5. 2010 jsme přišli o chovného samce Atbara ***(foto 3)***. Začátkem dubna se u něj objevily zdravotní problémy v podobě zhoršujících se čirých výtoků z nozder. Proto jsme omezili Atbarův pobyt venku za chladnějšího počasí, minimalizovali prášení ve stáji a dbali na doplnění vitaminů. Problémy po 14 dnech odezněly. Ve čtvrtek 29. 4. 2010 však došlo ke zhoršení zdravotního stavu, byl pozorován zelený výtok z nozder. V pátek 30. 4. 2010 bylo u Atbara v ranních hodinách po vypuštění stáda do výběhu vypozorováno nechutenství a vpadlé oči. Proto mu byla veterinární lékařkou aplikována antibiotika, podalo se co nejkvalitnější krmení v podobě jablek, mrkve, vojtěškového granulátu, žirafího granulátu, vitaminů, dubových větví, pampelišky a kvalitního sena. V sobotu 1. 5. 2010 byla Atbarovi opět podána antibiotika a pokračovalo se s kvalitnějším krmením. Ve večerních hodinách byl zkontrolován ošetřovatelem, který jej spatřil, jak žere pampelišku a okusuje dubové větve. Oproti pátku vypadal o něco lépe. V neděli 2. 5. 2010 po sedmé ranní však našel chovatel, který měl během víkendu službu, Atbara ve stáji mrtvého. Pitva prokázala ulcerativní karcinom žaludku (nádor na žaludku), který měl za následek jeho smrt.

Něco málo o Atbarovi:

Atbar se narodil v roce 1994 v Zoo Olomouc. Do naší zoo přišel v roce 1996 ve stáří 2 roky a 2 měsíce. Tento 500 cm vysoký samec byl velice nekonfliktní, zvědavý a komunikativní. Téměř nic ho nerozhodilo, byl to naprostý pohodář, který se jako jediný člen stáda nechal pohladit, aniž by uhýbal hlavou. Atbar za svůj život stačil zplodit 14 potomků a ve svých 16 letech byl nejstarším žirafím samcem v českých a slovenských zoo.

Touto smutnou událostí se náš počet žiraf Rothschildových snížil na šest jedinců ***(foto 4)***. Momentálně jsme tedy bez chovného samce a bohužel v příštím roce bez nově narozených mláďat, protože Atbar už nestihl samice po porodech napářit. Příchod nového chovného samce bude aktuální až v době, kdy odrostlá mláďata půjdou do jiných zoologických zahrad.

Zamba — nosorožčí dáma

Ing. Pavel Král

Dne 19. listopadu 2010 proběhla u výběhu nosorožců malá oslava 40. narozenin samice Zamby, nejstaršího nosorožce v českých zoo. Rok 2010 byl významný i 30. výročím chovu nosorožců v Zoo Ústí nad Labem. Pro Zambu bylo přichystáno několik dárků ***(foto 1)*** a hlavně dort z jejích oblíbených dobrot ***(foto 2)***.

Když jsem před mnoha lety nastoupil do zoo jako chovatel, čekalo mě počáteční zaučovací kolečko po jednotlivých pavilonech, mimo jiné také v pavilonu nosorožců. Ihned jsem věděl, že moje práce bude mít největší smysl právě u těchto zvířat. Měl jsem štěstí být v jejich nejbližší přítomnosti osm let. V začátcích mě udivovalo, že tak mohutná a nebezpečná zvířata je vůbec možné chovat v zoo. Předpokládal jsem, že mají agresivní povahu a není radno se k nim přibližovat.

V té době jsem se staral o čtyři dospělá zvířata, Dana, Sašu, Zambu a Lotzi. Postupně jsem poznával, že povaha těchto zvířat je spíše flegmatická než agresivní a že nosorožci právě naopak milují kontakt s člověkem. Hlazení v okolí uší, krku a na zádech a čištění celého těla drátěným nebo režným kartáčem je pro ně největší odměnou. Časem jsem se skamarádil se všemi nosorožci, možná kromě Zamby. Zamba byla hodně lekavá. Ráda dělala ošetřovatelům problémy při pouštění z pavilonu do výběhu. Na rozdíl od ostatních našich nosorožců se ráda otáčela v průchozích boxech, a pokud ošetřovatel nestihl zavřít vrata od výběhu, vracela se do pavilonu nebo vůbec nechtěla jít ven. Když nabíhala na hrazení ve výběhu, šel z ní občas i strach. Nový ošetřovatel býval při zaučování u nosorožců upozorňován hlavně na Zambu, aby byl při manipulaci s ní velice opatrný. Možná jak Zamba stárla nebo snad právě díky pravidelnému rannímu čištění, měnila postupně svoje chování, její lekavost se pomalu vytrácela. V podstatě se její povaha přiblížila povaze ostatních nosorožců. Přestala trucovat při pouštění a celkově se zklidnila. To se hodilo např. pro občasné veterinární zákroky, odběry krve atd. Její klidnější povahu jsme využili i při zkracování druhého rohu. Když došlo k jeho naštípnutí, bylo potřeba roh uříznout. Hrozilo jeho odlomení nebo zaseknutí při pohybu ve výběhu. Za jiných okolností bychom museli Zambu uspat a teprve potom provést zákrok. Každé uspání s sebou nese určité riziko a to jsme nechtěli podstupovat. Takto si Zamba nechala roh uříznout, aniž by ji to nějak vystresovalo. Ke zklidnění určitě přispělo i její další potěšení, a tím je pravidelné krmení. Jednotlivé nosorožčí dobroty, např. mrkev, jablka, chleba, housky, ale i kvalitní seno, spořádá s velikou chutí. Ohledně doby krmení má Zamba ráda pravidelnost, její dodržování má na ni velký vliv. Každý posun, byť jen o hodinu, nese velice nelibě.

Zamba byla odchycena na jedné z výprav tehdejšího ředitele zoologické zahrady ve Dvoře Králové Ing. Josefa Vágnera v rezervaci Umfolozi v Jihoafrické republice. V té době byla asi dvouletá a po krátké karanténě byla spolu

3

s ostatními zvířaty dopravena 31. 5. 1972 do Zoo Dvůr Králové. V letech 1970–73 bylo dovezeno do této zoo celkem 13 nosorožců, z toho 4 samci a 9 samic. Zpočátku byla zvířata držena pohromadě. Po odchodu několika zvířat a příchodu samice Šmudly byla chována skupina samic (Zamba, Šmudla, Faith, Tessa a Saša) se samcem Danem. Dan pářil nebo se pokoušel pářit všechny samice kromě Šmudly. Sociální chování této skupiny studoval MVDr. Vladimír Mikulica, pozdější ředitel ústecké zoo. Už v té době pozoroval vazbu samice Zamby na Sašu i její největší agresivitu mezi zvířaty ve skupině. Došlo zde celkově ke třem porodům samic (Faith 2x, Tessa 1x). Jelikož ve Dvoře Králové se chtěli zaměřit více na severní formu nosorožce tuponosého, byla celá skupina rozdělena a přemístěna v letech 1979–80 do jiných zoologických zahrad.

Zamba přišla do zoo v Ústí nad Labem dne 19. listopadu 1980, spolu se samicí Sašou. O 15 dní později, 4. prosince 1980, přišel i samec Dan. Skupina byla doplněna samicí Lotzi z Tierparku Berlin. Saša se Zambou se držely více spolu, samec Dan byl vždy stranou od všech samic ***(foto 3)***. Už zezačátku jsme pozorovali, že pro Dana je nejatraktivnější Saša, což se potvrdilo při jejích pravidelných říjích a následném páření. Postupně se Saše narodila tři mláďata, samečci Sagan, Doran a Dino.

Zamba se v období probíhající říje Saši držela s Lotzi spíše stranou. Pouze v roce 1993 se nám podařilo ve spolupráci s MVDr. Váhalou přimět k říji i Zambu. Byla vyslovena teorie, že nechovné samice možná necyklují z důvodu zbytnělé panenské blány. Přestože Zamba byla v letech 1976 až 1979 v zoo ve Dvoře Králové opakovaně pářena, rozhodli jsme se pro vyšetření jejích pohlavních cest. Po narkotizaci Zamby nebyly zjištěny žádné stopy po panenské bláně. MVDr. Váhala aplikoval přípravky stimulující říji (Enyper a PRID). Proběhla opakovaná říje a páření se samcem Danem ***(foto 4)***. Bohužel, později se potvrdilo, že Zamba březí není. Mezi lety 1986–1995 jsme ještě několikrát prováděli u Zamby další hormonální stimulaci (Praedyn). Další pokusy o její zapojení do reprodukce jsme prováděli se změnou krmné dávky nebo spojováním s tehdy šestiletým samcem Saganem. K dalším výrazným říjím ani páření však už nikdy nedošlo.

Zamba se od té doby ještě více zklidnila. Dokonce bych řekl, že po úhynu Dana a Saši v roce 2008 si zvykla i na samotu. Myslím, že její život je spokojený, v pravidelném režimu pouštění a zavírání, při ranním a odpoledním krmení, s využitím veškerého komfortu (písek, kaliště, přístřešek, parkosy atd.), který jí její výběh poskytuje.

Zoologická zahrada v Ústí nad Labem dosáhla rozmnožením jižní formy nosorožců tuponosých velikého úspěchu, oceňovaného chovateli i v ostatních evropských zoo. Protože ale třicet let starý pavilon nosorožců neodpovídá nejnovějším požadavkům pro chov těchto zvířat, nemá ústecká zoo příležitost dostat další perspektivní chovnou skupinu. Jedinou možností by bylo postavení nového pavilonu, se kterým se však bohužel i v důsledku nedostatku peněz nepočítá. S chovem perspektivní skupiny nosorožců tuponosých schopné rozmnožení nepočítá ani žádná z členských zoologických zahrad UCSZ. Možná právě proto by ústecká zoo měla mít hlavní postavení a zařadit chov nosorožců tuponosých mezi své priority. Poslední mládě se zde narodilo v roce 1993. Jde o to, aby to nebylo poslední mládě narozené v českých a slovenských zoo vůbec.

4

O činnosti Centra pro zvířata v nouzi

Jaroslava Ježková

Základní činnost centra se příliš nezměnila. Jelikož jsme dostali méně finančních prostředků než v minulých letech, zaměřili jsme se hlavně na zkvalitnění stávajících služeb, které jsou poskytovány městu a jeho občanům. Hlavně v oblasti čipování psů neustále pracujeme na vytváření registru čipovaných psů v našem městě. To sice ukládá vyhláška města, ale stále jsou u nás umísťováni psi, kteří čip nemají. Pokud si takového psa vyzvedl jeho majitel, byl upozorněn, že porušuje vyhlášku, a vyzván, aby si psa okamžitě dočipoval. O čipovaných psech pak po pobytu v našem centru zavádíme informace do našeho registru, abychom mohli majitele při případném opakovaném umístění jeho psa v centru ihned upozornit.

Jedinou investicí tohoto roku bylo dostavění tří boxů pro handicapovaná zvířata, takže nyní jsme schopni přijmout a umístit např. zraněnou labuť či jiné volně žijící zvíře a poskytnout mu pomoc.

Co se týče práce s opuštěnými a toulavými psy, kteří projdou naším zařízením a jsou určeni k adopci, postup zůstal stejný. Pes je očipován, očkován, odčerven po propuštění z karantény a následně umístěn do chovných kotců ***(foto 1)***. V roce 2010 takto prošlo centrem 564 psů, z toho do adopce 259 (celková statistika je uvedena ***v tab. a grafech 1, 2***).

Mezi nejčastější veterinární úkony patřila opět hlavně vakcinace psů, čipování a léčba různých průjmových a virových onemocnění ***(tab. a graf 3)***. Z úrazů se nejčastěji objevovaly různé zlomeniny, které byly většinou způsobené srážkou s automobilem.

Jako každý rok i tentokrát jsme se věnovali propagaci našeho centra. Za významné pomoci našich dobrovolníků, kteří k nám chodí v odpoledních hodinách venčit psy ***(foto 2)***, jsme se zúčastnili několika výstav pořádaných pro pejsky z útulků, ale i výstav psů, kde nám pořadatelé umožňují nabízet naše psy. To je pro nás velice důležité, protože na těchto akcích jsou přítomni lidé, kteří mají k psům blízko, a dost často se nám podaří naše chovance takto umístit. Na výstavách oříšků a pejsků z útulků jsme vyhráli několik ocenění, která jsou pro nás nejen odměnou za naši práci, ale dost často je takový typ akce spojen i s charitativní činností. Odměnou za umístění bývají granule, pamlsky či potřeby pro psy (vodítka, obojky, náhubky).

Velice příjemně nás při každoroční akci centra „Ježíšek pro chlupatý kožíšek" překvapili občané našeho města, kteří nás obdarovali nejen různými pamlsky a potřebami pro psy a kočky, ale také krmením za 68 000 Kč. To je pro nás výrazná pomoc, hlavně v době, kdy není finančních prostředků nazbyt a šetříme, kde se dá.

Také se nám podařilo částečně z našich prostředků a částečně z příspěvků od sponzorů instalovat do všech bud výhřevné desky, takže naši svěřenci tuto zimu byli v teple.

Příjem psů do péče od 1. 1. do 31. 12. 2010	
příjem psa od občana	267
příjem psa (jiná obec)	12
příjem psa (městská policie)	247
příjem psa (město)	6
pes uvázaný u centra	17
pes mající majitele	15
Celkem psů	564

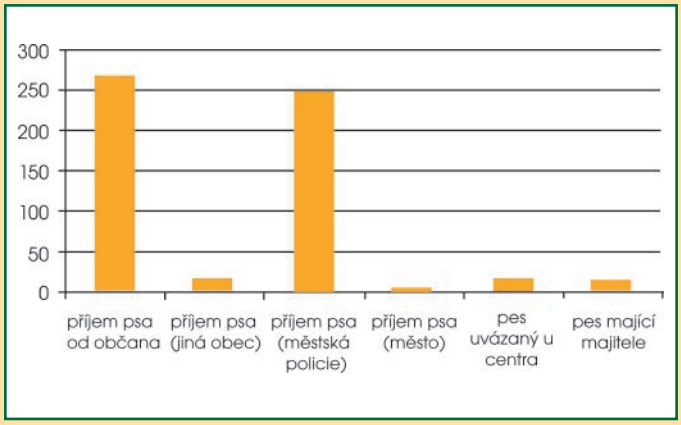

Výdej psů z péče od 1. 1. do 31. 12. 2010	
výdej psa občanu města k adopci	236
výdej psa občanu jiného města k adopci	23
výdej psa majiteli zpět po odchycení	246
psi utracení pro zranění či neléčitelnost	14
psi ukradení z areálu	6
psi uhynulí na úraz či nemoc	11
psi uteklí z areálu	3
psi ve stavu k 31. 12. 2010	25
Celkem psů	564

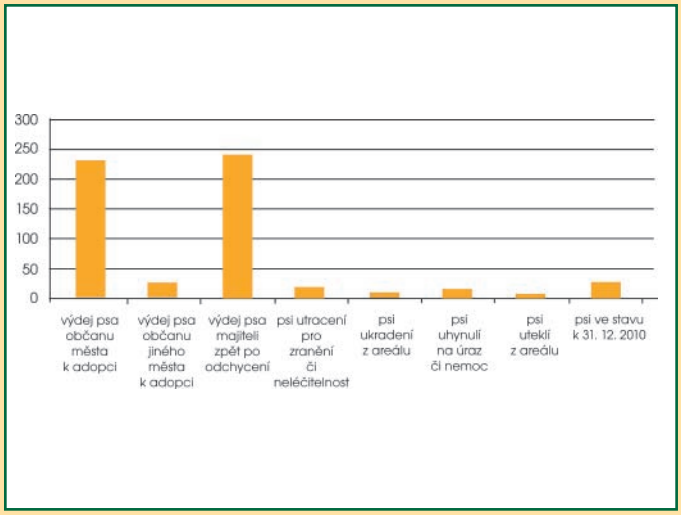

Léčba psů po dobu jejich pobytu a vakcinace od 1. 1. do 31. 12. 2010	
aplikace čipu ISO	259
očkování proti vzteklině	264
očkování proti parvoviróze a jiným onemocněním	239
odčervení zvířete	249
odblešení zvířete	89
léčba antibiotiky	56
jiná léčba (úrazy, plísňová onemocnění)	23
kastrace psa	9
Výkonů celkem	**1188**
platba za vydaného psa (očkován, čipován)	300
poplatek za 1 den pobytu psa	60
poplatek za převoz psa do centra	100
paušální platba za pobyt psa (pes do 30 cm)	1000
paušální platba za pobyt psa (pes nad 30 cm)	1500
platba za kadáver	22 Kč/kg

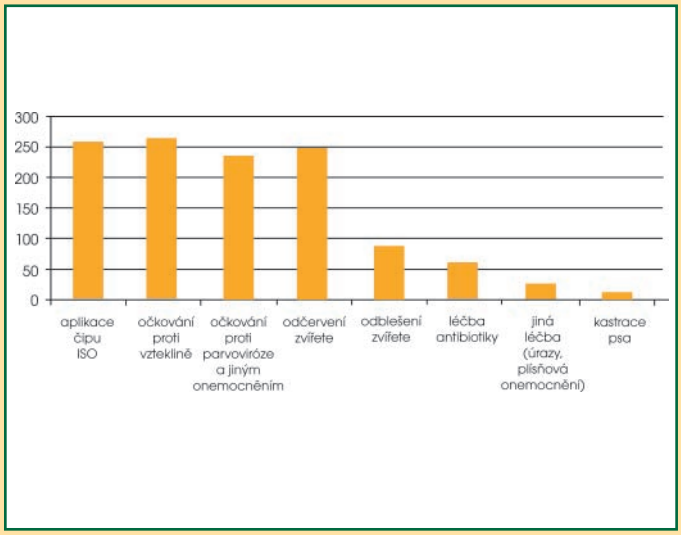

Kočky přijaté a ošetřené od 1. 1. do 31. 12. 2010	
přijaté kočky	135
vydané kočky	117
uhynulé kočky	18

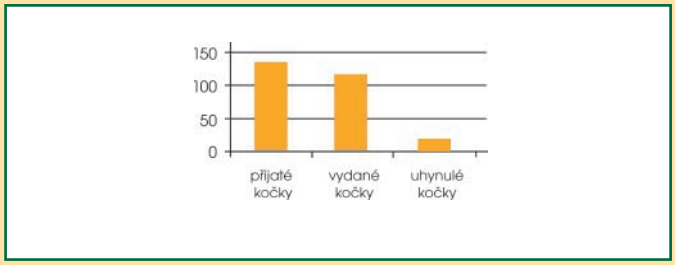

Přehled léčby koček od 1. 1. do 31. 12. 2010	
vykastrované kočky	58
očkování koček proti vzteklině	113
léčba zranění či jiných chorob	23

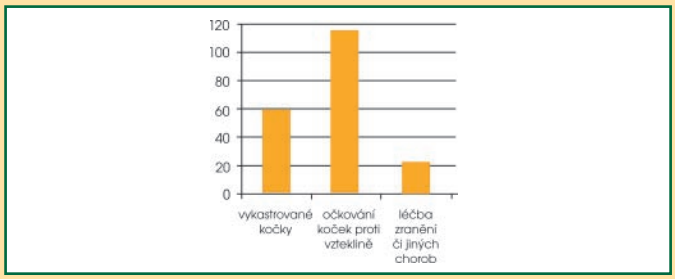

Projekt Pesisir Balikpapan v roce 2010

Mgr. Stanislav Lhota

Cílem projektu Pesisir Balikpapan, který začal v roce 2005 a od roku 2006 probíhá pod záštitou Zoo Ústí nad Labem, je poznání a ochrana jedinečného zálivu na východním pobřeží Kalimantanu, tedy indonéské části ostrova Borneo. Pesisir Balikpapan v překladu z indonéštiny znamená Balikpapanské pobřeží. Balikpapan je půlmilionové velkoměsto, které se na pobřeží zálivu začalo rozvíjet na přelomu 19. a 20. století poté, co zde byla objevena ložiska ropy. Tropický prales i korálové útesy překvapivě dokázaly vlivům rostoucího města úspěšně odolávat po několik desítek let a zachovaly se zde až dodnes. Naší snahou je zajistit, aby tyto přírodní ekosystémy Balikpapanského zálivu dokázaly civilizačním tlakům, kterým jsou v posledních letech vystavovány čím dál tím více, odolávat i do budoucna.

Jedinečné pobřeží

Balikpapanský záliv je vlastně zbytkem pravěkého říčního systému, který po skončení poslední doby ledové zatopila mořská voda. Vzniklo tak 150 km^2 mělkého moře, pronikajícího starobylým říčním údolím až 50 km směrem do vnitrozemí ***(foto 1)***. Jeho dno místy pokrývají rozsáhlé podmořské louky, porosty krytosemenných rostlin z rodů *Halodule* a *Halophylla*, které slouží za potravu želvám karetám obrovským *(Chelonia mydas)* a býložravým mořským savcům dugongům *(Dugong dugon)*. Zdejší dugongové jsou jedněmi z posledních, kteří doposud obývají vody při pobřeží ostrova Borneo, kde již byli po jistou dobu považováni za vyhubené. Našli bychom zde také zbytky populace krokodýlů mořských *(Crocodylus porosus)*, kteří zde přežívají i přes neustálé pronásledování, a přibližně 60–140 delfínů orcel tuponosých *(Orcaella brevirostris)*, kteří jsou na rozdíl od většiny ostatních delfínů specializovaní na život v mělkých, kalných a polosladkých (brakických) vodách při ústích řek. Zapomenout nelze ani na korálové útesy, které se v Balikpapanském zálivu vyskytují až do vzdálenosti 20 km od otevřeného moře. Vzhledem k protáhlému tvaru Balikpapanského zálivu zde najdeme zajímavý gradient ve složení útesových společenstev. Při ústí zálivu do otevřeného moře v nich převládají větvené a ploché druhy korálů, ty však směrem ke kalnějším a brakičtějším vodám vnitrozemského zálivu postupně ustupují odolnějším mozkovým korálům a zeleným řasám.

Písčitých pláží je na pobřeží Balikpapanského zálivu jen poskrovnu. Namísto nich zde ale najdeme 170 km^2 mangrovových pralesů ***(foto 2)***. Mangrovy porůstají bahnité pobřeží tam, kde se projevuje vliv přílivu a odlivu. Vyznačují se spletí různých typů nadzemních kořenů, které jim mimo jiné umožňují dýchat. Podle jejich tvaru jsou také jednotlivé druhy stromů pojmenovány – známe tak

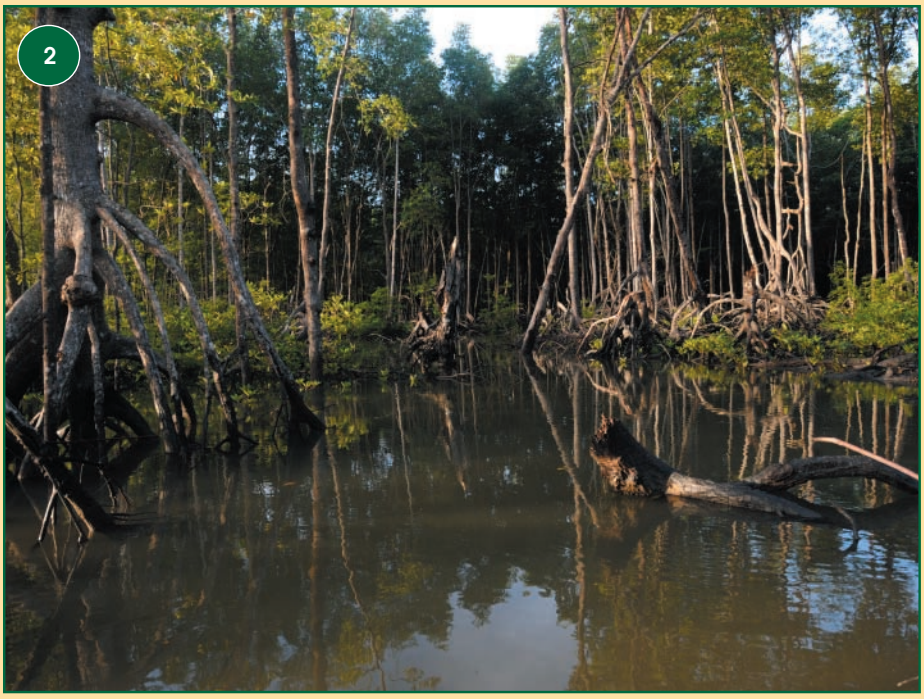

například kořenovník, kuželovník, kolíkovník nebo kolenovník. Vzhledem k rozloze Balikpapanského zálivu a k rozdílům ve slanosti vody v jeho různých částech zde najdeme celou řadu různých typů mangrovů a celková pestrost rostlinných druhů patří k největším na světě. Významné je i to, že část z tohoto pralesa představují tzv. primární mangrovy, které doposud nejsou narušené činností člověka, ale ani neustálým působením mořských vln, v jejichž důsledku se tvar pobřeží, a tedy i poloha mangrovových pralesů neustále mění. V odlehlých částech zálivu, kde již vlny ztrácejí svou energii, zůstává mangrovový prales neměnný dost dlouho na to, aby se z nízkého, neproniknutelně hustého porostu na nezpevněném bahně změnil na vysokokmenný prales, na jehož mohutných kořenech a ztuhlém bahně se již můžete procházet – dá-li se tak ovšem jakýkoli průchod v mangrovech vůbec nazvat!

Z globální perspektivy však největší hodnota mangrovů v Balikpapanském zálivu spočívá v přítomnosti populace ohrožených opic kahau nosatých *(Nasalis larvatus)*, které bychom mohli najít pouze na ostrově Borneo ***(foto 3)***. Kahau nosatí, populární především díky nezvykle zvětšenému nosu dospělých samců, se stali symbolem a vlajkovým druhem ochrany celého Balikpapanského zálivu. Jejich populaci v zálivu odhadujeme na 1400 jedinců, což představuje jednu ze šesti největších známých populací tohoto druhu a přibližně 5 % z jeho celkové známé populace. Jejich budoucnost je však velmi nejistá. Údaje z několika let našeho výzkumu kahau jsme podrobili analýze pomocí programu VORTEX, který umožňuje předpovídat příští vývoj populace. Na základě tohoto modelu by kahau nosatí v Balikpapanském zálivu mohli vyhynout v průběhu příštích 25 let, pokud se nepodaří zastavit současné tempo mizení pralesa, který tyto opice obývají. Tato znepokojivá zjištění měla naštěstí velký ohlas v místních médiích a stala se jedním z podnětů zvýšeného zájmu veřejnosti o tento druh i o jeho životní prostředí.

Od moře rovnou do džungle

K povodí Balikpapanského zálivu však kromě mořských a pobřežních ekosystémů patří také pahorkatiny při horních tocích řek a říček, které byly ještě před 40 lety z větší části porostlé tropickým deštným pralesem. Tento prales, nazývaný podle dominantní čeledi stromů dipterokarpový les ***(foto 4)***, však

značně utrpěl těžbou dřeva a posléze katastrofálními požáry, které postihly Borneo především v 80. a 90. letech v souvislosti s globálním klimatickým jevem El Niño. Dodnes tak zůstalo zachováno jen posledních 50 km^2 primárního dipterokarpového pralesa, který je chráněn coby součást rezervace Sungai Wain. Jakkoli malý tento zbytek je, jde o největší souvislý blok nížinného primárního pralesa podél pobřeží na vzdálenost několika set kilometrů k severu i k jihu od Balikpapanu. Tento již téměř zaniklý nížinný prales představoval jednu z nejbohatších oblastí Bornea, pokud jde o pestrost živočišných a rostlinných druhů. Balikpapanský záliv je jedním z mála míst, kde se tato diverzita zachovala až dodnes. Roste zde více než 1000 druhů stromů a žije zde přibližně 300 druhů ptáků a více než 100 druhů savců. Kromě kahau zde můžeme potkat devět dalších druhů primátů, včetně orangutanů, kteří zde ovšem nejsou původní. Jde o zvířata zabavená z ilegálního trhu, která zde byla vysazena v 80. letech. K dalším zajímavostem patří například medvěd malajský, levhart obláčkový ***(foto 5)***, binturong, luskoun, bažant bornejský, čáp pestrý a mnoho dalších. Místní domorodci navíc věří, že prales obývají i dětem podobní skřeti, kteří za sebou zanechávají stopy na písčitých cestách. A stopy „skřetů" se zde opravdu nacházejí, patří ovšem ve skutečnosti opicím hulmanům kaštanovým ***(foto 6)***.

Přežití většiny obyvatel dipterokarpového pralesa závisí na tom, zda bude umožněna regenerace těžbou a požáry poškozených sekundárních porostů. Zbylý blok nenarušeného primárního pralesa je totiž příliš malý na to, aby dokázal tak obrovskou diverzitu živočišných a rostlinných druhů trvale pojmout. Naštěstí okolní sekundární les regeneruje velmi dobře, a dnes již zde můžeme najít například téměř všechny druhy savců, které známe z neporušeného pralesa. Rozsáhlé plochy regenerujícího lesa navíc slouží i jako koridory, které spojují neporušený prales s pobřežními mangrovy, a umožňují tak pohyb zvířat mezi různými typy prostředí v celém povodí Balikpapanského zálivu.

Záliv v ohrožení

Celému ekosystému Balikpapanského zálivu však dnes hrozí zničení z důvodů neuváženého plánování dalšího rozvoje průmyslu a velkoplošného zemědělství. Ačkoli v Balikpapanu působí několik nevládních organizací, různé skupiny aktivistů či vládní úřady, které jsou zodpovědné za stav životního prostředí, jen málokdo z nich kdy zavítal do vzdálenějších částí zálivu. Pro velké průmyslové, dřevařské a zemědělské společnosti zde proto nebylo nic, co by jim bránilo v destrukci pralesa i moře. Neinformovanost zodpovědných úřadů se ukázala být hlavní brzdou v jakékoli snaze o ochranu prostředí. Tým našich indonéských asistentů proto od roku 2008 každý měsíc projíždí celé pobřeží a všechny řeky v odlehlejší, severní části Balikpapanského zálivu ***(foto 7)***. Shromažďují informace o legálních i nelegálních lidských aktivitách, které vedou k poškození přírodního prostředí – ať už jde o průmyslovou výstavbu, zakládání rybích a krevetích farem, těžbu dřeva, těžbu a přepravu hnědého uhlí, pálení dřevěného uhlí, lov zvěře atd. Tyto údaje jsou pak každý měsíc shrnuty v indonésky psané zprávě, kterou rozesíláme zodpovědným vládním úředníkům, policii, nevládním organizacím a dalším vážným zájemcům. Abychom informovali i širokou veřejnost, připravujeme přibližně jednou do měsíce ještě jednu zprávu, určenou především novinářům. Ta se vždy zaměřuje na jedno stěžejní téma, které je třeba pro daný měsíc nejvíce zdůraznit. V kampaních, které mají za úkol informovat veřejnost a vytvářet

tlak na politické činitele, spolupracují také studentské skupiny aktivistů ze dvou místních univerzit.

Informace zjištěné během monitoringu a tlak veřejného mínění jsou pak uplatňovány při neustálém vyjednávání s příslušnými vládními úřady i se zástupci společností, které jsou za poškozování přírodního prostředí odpovědné. Ačkoli zprvu bylo toto jednání především v rukou zahraničních výzkumníků, naší snahou bylo již od počátku zapojit co nejvíce místních aktivistů. Dnes již zahraniční výzkumníci pomalu ustupují do pozadí a hlavní slovo v kampaních a vyjednáváních má Konsorcium, což je sdružení 11 nevládních organizací a vládních úřadů, které se věnují problematice ochrany přírody a životního prostředí. Zároveň se uvažuje i o obnovení činnosti Správního útvaru pro Balikpapanský záliv (Balikpapan Bay Management Body), který byl založen v rámci indonésko-amerického projektu trvale udržitelného rozvoje pobřeží, ale po roce 2005 přestal působit. Tento správní útvar by mimo jiné mohl mít v pravomoci získávat a spravovat vládní finanční pomoc určenou na ochranu a management pobřeží.

Nová katastrofa – palmový olej

V posledních letech se v Balikpapanském zálivu již podařilo dostat víceméně pod kontrolu některé ilegální činnosti, které zde bujely v minulosti a stále se ještě rozmáhají v jiných částech Indonésie – především ilegální těžbu dřeva, zakládání lesních požárů a lov. Daleko větší hrozbu pro záliv nyní představují aktivity velkých korporací, které zde těží hnědé uhlí, pěstují papírenské dřevo nebo zpracovávají papír. Ale vůbec nejhorší reputaci mezi nimi mají společnosti pěstující a zpracovávající palmový olej. Tato surovina, která se využívá nejen v potravinářském průmyslu, ale také v kosmetice a při výrobě biopaliv a jejím velkým odběratelem je i Evropská unie, je dnes zodpovědná za vůbec největší díl destrukce tropických pralesů v jihovýchodní Asii. Platí to bohužel i pro Balikpapanský záliv, kde nejenže ustupují velké plochy pralesa plantážím palem olejných ***(foto 8)***, ale také samotné pobřeží je již značně poškozené výstavbou továren, které palmový olej zpracovávají. Sediment pocházející z těchto staveništ již stačil zahubit několik unikátních korálových útesů.

V posledních letech se pod silným tlakem veřejnosti, především v Austrálii, západní Evropě a Severní Americe, začaly palmařské společnosti snažit o zlepšení své reputace. Významným krokem bylo založení sdružení RSPO (Roundtable on Sustainable Palm Oil), které posuzuje profil jednotlivých společností a rozhoduje o tom, který palmový olej může být certifikovaný jako ekologicky šetrný. Logo „Sustainable Palm Oil" se bude na takových výrobcích objevovat od ledna 2011 ***(foto 9)***. S tímto sdružením spolupracujeme od roku 2009, kdy jsme začali zasílat k jeho každoročnímu jednání detailní zprávu o chování palmařských firem v Balikpapanském zálivu. Není překvapivé, že žádná z těchto společností kritéria certifikace doposud nesplňuje. Rostoucí tlak spotřebitelů a odběratelů palmového oleje a sílící indonéské hnutí za ochranu životního prostředí však již dvě z těchto firem dotlačily k tomu, aby se na nás obrátily s prosbou o spolupráci. Obě firmy společně s námi vypracovaly plán omezení dopadu své činnosti na životní prostředí. Bohužel, v obou případech zatím zůstalo jen u plánů, které firmy neplní.

Největší hrozba

Stěžejní hrozbou pro budoucnost přírody v Balikpapanském zálivu je však plán na výstavbu provinční dálnice, která by zpřístupnila podstatnou část pobřeží ***(foto 10)***. To by vedlo k nekontrolovatelnému nárůstu průmyslové výstavby, přeměny lesa v zemědělskou půdu, ilegální těžby dřeva, lovu zvěře a zakládání lesních požárů. Zároveň by silnice přeťala veškeré biokoridory, a izolovala tak od sebe dva klíčové ekosystémy – primární dipterokarpový prales a pobřežní mangrovy. Je nanejvýš pravděpodobné, že po zpřístupnění celé oblasti provinční silnicí nepřežijí lesy podél pobřeží více než 1–2 následující cykly klimatického jevu El Niño, tedy příštích 10–20 let. Půda splavená z odlesněných svahů by pak byla odplavena do vod zálivu, kde by se usazovala, a to by vedlo k zániku korálových útesů i podmořských luk, a v krajním případě dokonce i poměrně odolných mangrovových lesů.

Paradoxem přitom je, že existují alternativní řešení trasy provinční dálnice, které nejenže by se vyhnuly přírodní krajině Balikpapanského zálivu, ale navíc by byly výhodnější i z ekonomického hlediska. Tyto varianty zahrnují most, který by spojil dvě velká města na protějších březích nejjižnější části zálivu – Balikpapan a Penajam. Tím by odpadla potřeba výstavby silnice, která by až 120 km dlouhým obloukem obepnula větší část zálivu, a otevřela tím přístup do jeho nejzachovalejších zákoutí ***(foto 11)***. Tato varianta má podporu místních nevládních organizací, ochránců přírody i pracovníků místního rozvoje. Kámen úrazu však představuje několik vysoce postavených úředníků, kteří již očividně zakoupili půdu v místech, kudy má původně plánovaná dlouhá varianta silnice vést, nebo již uzavřeli dohodu s velkými korporacemi, jež zde mají zájem stavět továrny nebo produkovat palmový olej. Těchto několik vlivných jednotlivců již po několik let sabotuje snahy o výstavbu mostu mezi oběma městy a o odklonění plánované trasy provinční dálnice novým směrem.

Provinční vláda své plány na výstavbu silnice kolem Balikpapanského zálivu odůvodňuje zájmy místních obyvatel – aniž by s nimi ovšem cokoli konzultovala. Průzkum veřejného mínění naznačoval, že 94,5 % místních obyvatel

projekt podporuje. Jasným účelem tohoto průzkumu, financovaného provinční vládou, však bylo výstavbu prosadit. Dotazovaní lidé proto nebyli informováni o žádných jiných alternativách, včetně možnosti postavit most přímo mezi oběma městy, jež má provinční silnice spojovat. O alternativách se v té době nezmiňovaly ani veřejné sdělovací prostředky, což byla situace, která se dnes díky několika letům kampaně již naštěstí změnila. Ve spolupráci se skupinou indonéských vysokoškoláků jsme proto v roce 2010 provedli nový průzkum veřejného mínění. Naši respondenti byli rozdělení do dvou skupin – usedlíci (v oblastech, které by různá řešení dopravy mohla postihnout) a cestující (kteří byli dotazováni při přepravě přes záliv současnými dostupnými prostředky, tedy trajektem, lodí nebo motorovými čluny). Analýza nových dat jasně dokládá, že oproti tvrzením provinční vlády má projekt výstavby silnice kolem Balikpapanského zálivu ve skutečnosti jen velmi malou podporu místních obyvatel. Většina dotazovaných dávala přednost jiné z několika dostupných alternativ. Zatímco skupina cestujících by upřednostňovala dopravu trajekty (tj. nejrychleji realizovatelný projekt), místní obyvatelé ponejvíce preferovali most z Balikpapanu přímo do Penajamu (tj. dlouhodobě nejefektivnější řešení). Tato data nyní představují velmi silný argument pro vyjednávání s provinční a národní vládou o zavržení projektu budování silnice kolem Balikpapanského zálivu a hledání jiné alternativy dopravy přes záliv.

S problematikou výstavby provinční dálnice jsme formou nejrůznějších kampaní seznamovali jak místní veřejnost ***(foto 12)***, tak i mezinárodní komunitu vědců a ochranářů, například na mezinárodních konferencích v japonském Kjótu a na indonéském Bali. Výsledkem bylo mimo jiné prohlášení Asociace pro tropickou biologii a ochranářství (největší mezinárodní organizace zaměřené specificky na ochranu tropického pralesa a moří) adresované indonéské vládě, ve kterém tato mezinárodní organizace vystupuje proti výstavbě provinční dálnice kolem pobřeží Balikpapanského zálivu a prosazuje alternativu, která by spojila města Balikpapan a Penajam přímo, prostřednictvím mostu přes záliv. Společně s několika dalšími podobnými organizacemi nyní zahajujeme mezinárodní dopisovou kampaň, jejímž účelem je přesvědčit vládu Východního Kalimantanu o tom, že prosazováním projektu silnice kolem Balikpapanského zálivu ztrácí důvěru mezinárodního společenství.

Autoři fotografií:

Petr Slavík

Alexandr Pospěch

Petr Kiebl

Gabriella Fredriksson

UP HLSW

Stanislav Lhota

Stavy zvířat k 31. 12. 2010

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
savci *(Mammalia)*						
adax	**2.0**					**2.0**
Addax nasomaculatus	*EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I*					
aguti středoamerický	**0.1**					**0.1**
Dasyprocta punctata	*RDB=LR*					
alpaka	**2.9**	**1.2.2**		**0.1**		**3.10.2**
Vicugna pacos						
anoa nížinný	**2.2**					**2.2**
Bubalus depressicornis	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
antilopa jelení	**8.10**			**0.1**	**4.5**	**4.4**
Antilope cervicapra	*RDB=NT*					
babirusa zlatá	**1.1**			**1.0**	**0.1**	
Babyrousa babyrussa	*EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I*					
fosa	**1.0**					**1.0**
Cryptoprocta ferox	*EEP,ISB,RDB=VU*					
gepard štíhlý	**2.0**					**2.0**
Acinonyx jubatus	*EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I*					
gibon bělolící	**1.2.1**		**1.0**		**1.0**	**1.2.1**
Nomascus leucogenys leucogenys	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
guanako	**0.2**		**1.0**	**1.0**		**0.2**
Lama guanicoe	*RDB=LR*					
gueréza pláštíková	**0.4**		**1.0**	**1.0**		**0.4**
Colobus guereza caudatus	*ESB,RDB=LR*					
hulman jávský	**0.4**		**1.0**	**0.1**		**1.3**
Trachypithecus auratus	*RDB=EN*					
hulman posvátný	**0.2**				**0.2**	
Semnopithecus entellus	*ESB,RDB=LR,CITES=I*					
hulman stříbrný	**0.2**					**0.2**
Trachypithecus cristatus	*RDB=NT*					
irbis	**1.2**				**0.1**	**1.1**
Uncia uncia	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
jelen bělohubý	**3.6**	**0.0.2**				**3.6.2**
Cervus albirostris	*RDB=VU*					
kaloň pobřežní	**4.2**	**1.0**		**2.0**		**3.2**
Pteropus hypomelanus	*RDB=LR*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
savci *(Mammalia)*						
kapybara	**1.0**				**1.0**	
Hydrochaeris hydrochaeris	*RDB=LR*					
kočka rybářská	**3.2**	**1.2**			**2.1**	**2.3**
Prionailurus viverrinus	*EEP,ISB,RDB=VU*					
kočka slaništní	**1.1**			**0.1**		**1.0**
Oncifelis geoffroyi	*EEP,RDB=NT,CITES=I*					
kočkodan Brazzův	**2.2**	**1.0**				**3.2**
Cercopithecus neglectus	*ESB,RDB=LR*					
kočkodan diadémový	**1.1**					**1.1**
Cercopithecus mitis	*RDB=LR*					
kočkodan Dianin	**1.1**					**1.1**
Cercopithecus diana diana	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
kosman zakrslý	**2.4**	**0.0.3**				**2.4.3**
Callithrix pygmaea niveiventris	*RDB=LC*					
koza domácí	**0.2**			**0.1**		**0.1**
Capra hircus						
kůň domácí – pony	**1.3**	**1.1**			**0.1**	**2.3**
Equus caballus						
lachtan tmavý	**1.0**					**1.0**
Zalophus californianus	*ESB,RDB=LR*					
lama krotká	**1.3**	**0.1**			**0.2**	**1.2**
Lama glama						
lemur kata	**1.6**	**0.0.1**			**0.2**	**1.4.1**
Lemur catta	*ESB,RDB=NT,CITES=I*					
lenochod dvouprstý	**1.3**	**0.0.1**	**0.1**		**0.2**	**1.2.1**
Choloepus didactylus	*ESB,RDB=LC*					
lev konžský	**1.2**					**1.2**
Panthera leo bleyenberghi	*RDB=VU*					
levhart mandžuský	**3.1**				**2.0**	**1.1**
Panthera pardus orientalis	*EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I*					
levhart obláčkový			**1.1**			**1.1**
Pardofelis nebulosa	*EEP,ISB,RDB=VU,CITES=I*					
lvíček zlatý	**1.1**	**0.0.1**				**1.1.1**
Leontopithecus rosalia	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
makak kápový	**3.3**			**1.0**		**2.3**
Macaca radiata	*RDB=LR*					
mandril	**3.5**	**0.1**		**1.0**		**2.6**
Mandrillus sphinx	*EEP,RDB=VU*					
mangusta žíhaná	**1.3**					**1.3**
Mungos mungo	*RDB=LR*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
savci *(Mammalia)*						
mara stepní	**4.1**				**2.0**	**2.1**
Dolichotis patagonum	*RDB=LR*					
medvěd malajský	**2.4**					**2.4**
Helarctos malayanus	*ESB,RDB=DD,CITES=I*					
muntžak malý	**1.2**	**1.0.1**			**1.0.1**	**1.2**
Muntiacus reevesi reevesi	*RDB=LR*					
nilgau	**3.4**	**1.1**		**1.1**	**1.1**	**2.3**
Boselaphus tragocamelus	*RDB=LC*					
nosál červený	**4.2**				**1.0**	**3.2**
Nasua nasua	*RDB=LR*					
nosorožec tuponosý jižní	**0.1**					**0.1**
Ceratotherium simum simum	*EEP,ISB,RDB=NT*					
orangutan	**1.0**					**1.0**
Pongo pygmaeus	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
orangutan bornejský	**2.1**					**2.1**
Pongo pygmaeus pygmaeus	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
osel somálský	**3.4**	**0.1**			**1.0**	**2.5**
Equus africanus somalicus	*EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I*					
ovce domácí – kamerunská	**1.10**		**1.0**	**1.2**		**1.8**
Ovis aries aries						
ovce domácí – vřesovištní			**2.0**			**2.0**
Ovis aries aries						
panda červená	**0.1**		**1.0**			**1.1**
Ailurus fulgens fulgens	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
pásovec štětinatý	**1.1**			**1.0**	**0.1**	
Chaetophractus villosus	*RDB=LC*					
pekari páskovaný	**1.2**					**1.2**
Pecari tajacu	*RDB=LR*					
pes domácí	**0.1**					**0.1**
Canis familiaris						
rosomák sibiřský	**1.1**					**1.1**
Gulo gulo sibirica	*EEP,RDB=VU*					
serau malý	**0.1**					**0.1**
Naemorhedus crispus	*ESB,ISB,RDB=LR*					
sika vietnamský	**5.9**	**3.1**		**1.0**	**5.3**	**2.7**
Cervus nippon pseudaxis	*EEP,ISB,RDB=CR*					
slon bengálský	**0.2**					**0.2**
Elephas maximus bengalensis	*EEP,RDB=EN,CITES=I*					
surikata	**1.3**					**1.3**
Suricata suricatta	*RDB=LR*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
savci *(Mammalia)*						
tamarín bělohubý			1.1			1.1
Saguinus labiatus	*ESB,RDB=LC*					
tamarín pinčí	3.2.1	0.0.1		1.0	0.1	2.1.2
Saguinus oedipus	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
tamarín žlutoruký	2.6			0.1	1.3	1.2
Saguinus midas	*ESB,RDB=LC*					
tapír jihoamerický	1.1	0.1				1.2
Tapirus terrestris	*EEP,RDB=VU*					
tuleň obecný	1.1					1.1
Phoca vitulina	*RDB=LR*					
tygr malajský	0.1					0.1
Panthera tigris jacksonii	*ISB,RDB=EN,CITES=I*					
vari černobílý	4.1	1.0				5.1
Varecia variegata	*EEP,ISB,RDB=EN,CITES=I*					
vari červený	2.2	1.1			0.3	3.0
Varecia rubra	*EEP,ISB,RDB=CR,CITES=I*					
velbloud dvouhrbý – domácí	2.5	2.1			1.0	3.6
Camelus bactrianus	*RDB=CR*					
veverka Prévostova	1.1					1.1
Callosciurus prevostii	*RDB=LR*					
vlk hřivnatý	1.2			0.1		1.1
Chrysocyon brachyurus	*EEP,ISB,RDB=NT*					
voduška červená	2.3	0.3		0.1		2.5
Kobus leche kafuensis	*ISB,RDB=VU*					
voduška jelenovitá	2.6		1.0	1.0	1.2	1.4
Kobus ellipsiprymnus defassa	*RDB=LR*					
vydra malá	3.2	0.0.2			2.1	1.1.2
Amblonyx cinerea	*ISB,RDB=NT*					
zebra Hartmannové	3.9			0.1		3.8
Equus zebra hartmannae	*EEP,ISB,RDB=EN*					
žirafa Rothschildova	2.3	2.1		1.0	1.0	2.4
Giraffa camelopardalis rothschildi	*EEP,RDB=LR*					
ptáci *(Aves)*						
alexandr malý	1.1	0.0.3			0.0.3	1.1
Psittacula krameri	*RDB=LC*					
amazoňan modročelý	0.0.1					0.0.1
Amazona aestiva	*RDB=LC*					
amazoňan oranžovokřídlý			1.1			1.1
Amazona amazonica	*RDB=LC*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
ptáci (*Aves*)						
amazoňan pomoučený	**3.2**	**0.1**			**2.2**	**1.1**
Amazona farinosa	*RDB=LC*					
amazoňan žlutolící	**1.1**					**1.1**
Amazona autumnalis	*RDB=LC*					
ara arakanga	**1.1**					**1.1**
Ara macao	*RDB=LC,CITES=I*					
ara ararauna	**3.3.1**	**0.0.3**				**3.3.4**
Ara ararauna	*RDB=LC*					
ara vojenský	**3.5**	**0.0.2**			**0.2**	**3.3.2**
Ara militaris	*ISB,RDB=VU,CITES=I*					
ara zelenokřídlý	**2.2**					**2.2**
Ara chloroptera	*RDB=LC*					
aratinga sluneční	**2.2**			**0.1**		**2.1**
Aratinga solstitialis	*RDB=LC*					
emu hnědý	**1.1**					**1.1**
Dromaius novaehollandiae	*RDB=LC*					
hoko červený	**1.1**					**1.1**
Crax rubra	*RDB=NT*					
holub chocholatý	**1.1**					**1.1**
Ocyphaps lophotes	*RDB=LC*					
holub zelenokřídlý	**1.0**		**0.1**			**1.1**
Chalcophaps indica indica	*RDB=LC*					
husička vdovka			**1.2**			**1.2**
Dendrocygna viduata	*RDB=LC*					
jeřáb panenský			**1.1**			**1.1**
Anthropoides virgo	*RDB=LC*					
kachnička mandarinská	**1.0**		**2.0**			**3.0**
Aix galericulata	*RDB=LC*					
kakadu Goffinův	**1.1**				**1.1**	
Cacatua goffini	*RDB=NT,CITES=I*					
kakadu molucký	**2.1**					**2.1**
Cacatua moluccensis	*EEP,RDB=VU,CITES=I*					
korela chocholatá	**3.1**	**0.0.2**			**2.0.2**	**1.1**
Nymphicus hollandicus	*RDB=LC*					
korunáč vějířový	**1.1**					**1.1**
Goura victoria	*ESB,ISB,RDB=VU*					
krkavec velký	**1.1**					**1.1**
Corvus corax	*CROH=OH,RDB=LC*					
křepel kalifornský	**2.1**					**2.1**
Lophortyx californica	*RDB=LC*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
ptáci (*Aves*)						
lori zelenoocasý	**2.2**	**0.0.1**		**0.1**		**2.1.1**
Lorius chlorocercus	*RDB=LC*					
majna Rothschildova	**1.1**					**1.1**
Leucopsar rothschildi	*EEP,RDB=CR,CITES=I*					
marabu africký	**1.0**					**1.0**
Leptoptilos crumeniferus	*ESB,RDB=LC*					
nandu pampový	**2.3**	**0.0.3**			**0.0.3**	**2.3**
Rhea americana	*RDB=NT*					
orel okrový	**0.1**				**0.1**	
Aquila rapax	*RDB=LC*					
papoušek konžský	**2.1**	**2.0**			**2.0**	**2.1**
Poicephalus gulielmi	*RDB=LC*					
papoušek vlnkovaný	**19.15**	**0.0.138**	**0.4**	**4.1**	**0.0.86**	**15.18.52**
Melopsittacus undulatus	*RDB=LC*					
páv korunkatý	**2.4.4**	**0.0.1**			**0.0.1**	**2.4.4**
Pavo cristatus	*RDB=LC*					
perlička kropenatá			**0.0.3**			**0.0.3**
Numida meleagris	*RDB=LC*					
puštík bělavý pobaltský	**1.1**					**1.1**
Strix uralensis liturata	*CROH=KOH,RDB=LC*					
puštík obecný	**0.0.1**					**0.0.1**
Strix aluco	*RDB=LC*					
raroh velký	**1.3**	**0.0.1**			**0.2.1**	**1.1**
Falco cherrug	*CROH=KOH,RDB=EN*					
slípka zelenonohá			**0.0.4**	**0.0.1**		**0.0.3**
Gallinula chloropus	*RDB=LC*					
sova pálená	**1.1**	**0.1**			**0.1**	**1.1**
Tyto alba	*CROH=SOH,RDB=LC*					
sovice sněžní	**1.1**	**1.1**			**0.1**	**2.1**
Nyctea scandiaca	*RDB=LC*					
sup himálajský	**1.1**					**1.1**
Gyps himalayensis	*RDB=LC*					
sýček obecný	**1.1**					**1.1**
Athene noctua	*CROH=SOH,RDB=LC*					
turako fialový	**1.2**	**0.0.1**		**0.1**		**1.1.1**
Musophaga violacea	*ESB,RDB=LC*					
výr velký	**1.1**					**1.1**
Bubo bubo	*CROH=OH,RDB=LC*					
zebřička pestrá	**1.2**	**0.0.7**				**1.2.7**
Taeniopygia guttata	*RDB=LC*					

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
ptáci (*Aves*)						
zoborožec kaferský			1.1			1.1
Bucorvus leadbeateri	*ESB,RDB=LC*					
zoborožec vrásčitý	2.1	2.0				4.1
Aceros corrugatus	*EEP,RDB=NT*					
žako šedý	1.1					1.1
Psittacus erithacus	*RDB=LC*					
plazi (*Reptilia*)						
agama bradatá	1.0.3			0.0.1		1.0.2
Pogona vitticeps						
agama kočinčinská	0.0.8					0.0.8
Physignathus cocincinus						
aligátor americký	1.0					1.0
Alligator mississippiensis						
anolis obrovský	1.2	0.0.1			0.1	1.1.1
Anolis equestris						
čukvala zavalitá			1.2			1.2
Sauromalus obesus						
dlouhokrčka australská	1.1			0.1		1.0
Chelodina longicollis						
dlouhokrčka drsná	0.0.1		2.0			2.0.1
Macrochelodina rugosa	*RDB=LR*					
felzuma madagaskarská			0.0.4		0.0.1	0.0.3
Phelsuma madagascariensis						
hroznýš královský	0.1					0.1
Boa constrictor						
hroznýšovec kubánský	1.1			0.1		1.0
Epicrates angulifer	*EEP,RDB=LR*					
chameleon pardálí	1.0					1.0
Furcifer pardalis						
kajmánek malý	1.1					1.1
Paleosuchus trigonatus						
karetka novoguinejská	2.0					2.0
Carettochelys insculpta	*RDB=VU*					
korálovka červenošedá	1.1					1.1
Lampropeltis alterna						
korálovka mexická	1.1	0.0.2			0.0.2	1.1
Lampropeltis mexicana greeri						
korálovka pruhovaná	1.0					1.0
Lampropeltis getula getula						

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
plazi *(Reptilia)*						
korálovka pruhovaná	**1.2**					**1.2**
Lampropeltis getula californiae						
korálovka sedlatá honduraská	**1.2**	**0.0.3**			**0.0.3**	**1.2**
Lampropeltis triangulum hondurensis						
korálovka sedlatá sinaloaská	**2.2**					**2.2**
Lampropeltis triangulum sinaloae						
kožnatka čínská	**0.0.2**			**0.0.1**		**0.0.1**
Pelodiscus sinensis	*RDB=VU*					
krajta královská	**2.1**	**0.0.1**		**1.0**	**0.0.1**	**1.1**
Python regius						
krajta písmenková	**0.1**					**0.1**
Python sebae						
krajta tygrovitá tmavá	**1.0**					**1.0**
Python molurus bivittatus	*RDB=LR*					
krajta zelená	**0.1**					**0.1**
Morelia viridis						
krátkokrčka červenobřichá	**0.0.3**			**0.0.1**		**0.0.2**
Emydura subglobosa	*RDB=LR*					
leguán kubánský	**1.2**					**1.2**
Cyclura nubila nubila	*ISB,RDB=VU,CITES=I*					
scink dlouhonohý	**1.0.2**					**1.0.2**
Eumeces schneideri						
trnorep skalní	**3.8**			**0.1**		**3.7**
Uromastyx acanthinura						
varan Hornův	**1.1**			**0.1**		**1.0**
Varanus panoptes horni						
želva amboinská	**3.0**					**3.0**
Cuora amboinensis	*ESB,RDB=VU*					
želva čtyřprstá	**4.1.1**				**0.0.1**	**4.1**
Testudo horsfieldii	*RDB=VU*					
želva kaspická	**0.0.1**					**0.0.1**
Mauremys caspica						
želva nádherná	**3.7**					**3.7**
Trachemys scripta	*RDB=LR*					
želva ostruhatá	**0.0.3**					**0.0.3**
Centrochelys sulcata	*RDB=VU*					
želva ouachitská			**0.0.1**			**0.0.1**
Graptemys ouachitensis						
želva pentličková	**1.2.4**	**0.0.4**				**1.2.8**
Cyclemys pulchristriata						

	stav k 1. 1. 2010	odchov	příchod	úhyn	odchod	stav k 31. 12. 2010
plazi *(Reptilia)*						
želva tlustohrdlá			**0.1**			**0.1**
Siebenrockiella crassicollis	*ESB,RDB=VU*					
želva tmavobřichá			**0.0.1**			**0.0.1**
Mauremys rivulata						
želva uhlířská	**6.6.2**					**6.6.2**
Chelonoidis carbonaria						
želva vroubená	**1.0**					**1.0**
Testudo marginata	*RDB=LR*					
želva zelenavá	**0.1.1**		**0.0.1**			**0.1.2**
Testudo hermanni	*RDB=LR*					
želva zubatá	**2.1**			**0.1**		**2.0**
Cyclemys dentata	*RDB=LR*					

	stavy	odchov
obojživelníci (*Amphibia*)		
drápatka vodní	1.1.9	
Xenopus laevis laevis	RDB=LC	
drsnokožka kornatá	0.0.3	
Theloderma corticale	RDB=DD	
drsnokožka thajská		
Theloderma stellatum	RDB=NT	
hrabatka drsná	0.1.8	
Pyxicephalus adspersus	RDB=LC	
listovnice pestrá	0.0.3	
Phyllomedusa hypochondrialis	RDB=LC	
parosnička nádherná	0.0.1	
Kaloula pulchra	RDB=LC	
parosnička srdíčková	0.0.10	
Dyscophus guineti	RDB=LC	
pralesnička azurová	0.0.11	
Dendrobates azureus	RDB=VU	
pralesnička batiková	0.0.32	2
Dendrobates auratus	RDB=LC	
pralesnička brazilská	0.0.1	
Dendrobates galactonotus	RDB=LC	
pralesnička harlekýn	0.0.12	
Dendrobates leucomelas	RDB=LC	
pralesnička pruhovaná	0.0.4	
Phyllobates vittatus	RDB=EN	
pralesnička strašná	0.0.3	
Phyllobates terribilis	RDB=EN	
ropucha argentinská	0.0.4	
Bufo arenarum	RDB=LC	
rosnice siná	0.0.12	
Pelodryas caerulea	RDB=LC	
rosnička včelí	0.0.8	
Phrynohyas resinifictrix	RDB=LC	
víčkovnice yucatanská	0.0.3	
Triprion petasatus	RDB=LC	
žebrovník Waltlův	0.0.11	
Pleurodeles waltl	RDB=NT	
ryby (*Pisces*)		
dánio pruhované		
Danio rerio		

	stavy	odchov
ryby (*Pisces*)		
glyptoper velkoploutvý	0.0.3	
Glyptoperichthys gibbiceps		
gurama velká	0.0.3	
Osphronemus goramy		
jeseter malý	0.0.3	
Acipenser ruthenus	RDB=VU	
jeseter sibiřský	0.0.1	
Acipenser baerii	RDB=VU	
karas zlatý	0.0.48	
Carassius auratus		
keříčkovec jihoafrický	0.0.3	
Clarias gariepinus		
krunýřovec řasnatý	0.0.22	
Ancistrus cirrhosus		
labeo červenoploutvé	0.0.11	
Epalzeorhynchos frenatum		
myloplus červenoploutvý	0.0.4	
Myloplus rubripinnis		
nožovec	0.0.9	
Xenomystus sp.		
ostnovec	0.0.4	
Ctenopoma kingsleyae		
pakeříčkovec obecný	0.0.5	
Heteropneustes fossilis		
pancéřníček kropenatý	0.0.4	
Megalechis thoracata		
pancéřníček zelený	0.0.7	
Corydoras aeneus		
pangas dolnooký	0.0.8	
Pangasius hypophthalmus		
parmička čtyřpruhá		
Puntius tetrazona		
parmička čtyřpruhá – mechová		
Puntius tetrazona		
parmička duhová	0.0.7	
Puntius titteya	RDB=LR	
parmička purpurová		
Puntius nigrofasciatus	RDB=LR	

	stavy	odchov
ryby *(Pisces)*		
parmička Schwanenfeldova	0.0.5	
Barbodes schwanenfeldii		
peřovec skvrnitý	0.0.13	
Synodontis eupterus		
piaraktus plodožravý	0.0.2	
Piaractus brachypomus		
piraňa Nattererova	0.0.3	
Pygocentrus nattereri		
razbora klínoskvrnná	0.0.7	
Trigonostigma heteromorpha		
sekavka nádherná	0.0.4	
Botia macracantha		
sekavka příčnopruhá	0.0.1	
Botia hymenophysa		
sekavka zdobená	0.0.5	
Botia almorhae		
skalára amazonská	0.0.2	
Pterophyllum scalare		
sumčík stříbřitý	0.0.2	
Schilbe mystus	*RDB=VU*	
sumíček indický	0.0.1	
Mystus vittatus		
tetra citronová	0.0.6	
Hyphessobrycon pulchripinnis		
tetra černá	0.0.4	
Gymnocorymbus ternetzi		
tetra krvavá	0.0.6	
Hyphessobrycon eques		
tetra křivopruhá		
Thayeria boehlkei		
tetra Sweglesova		
Hyphessobrycon sweglesi		
tlamovec Lombardův	0.0.10	
Metriaclima lombardoi		
tlamovec pestrý	0.0.6	
Melanochromis auratus	*RDB=LC*	
tlamovec příčnopruhý	0.0.16	
Pseudotropheus zebra		
trnovec hřebenočelý	0.0.6	
Agamyxis pectinifrons		

	stavy	odchov
bezobratlí *(Invertebrata)*		
sklípkan kadeřavý	0.0.1	
Brachypelma albopilosum		
sklípkan plaménkový	0.0.1	
Brachypelma auratum		
veleštír obrovský	0.0.6	
Pandinus imperator		
sklípkan největší		
Theraphosa blondi		

Stavy zvířat 2010	1.1.2010		31.12.2010	
	Druhy	**Jedinci**	**Druhy**	**Jedinci**
Savci *(Mammalia)*	70	303	70	304
Ptáci *(Aves)*	40	147	46	220
Plazi *(Reptilia)*	38	123	43	129
Obojživelníci *(Amphibia)*	18	110	17	138
Ryby *(Pisces)*	38	306	34	241
Bezobratlí *(Invertebrata)*	4	4	3	8
Celkem	**208**	**993**	**213**	**1040**

Odchovy

savci (Mammalia)	odchov
alpaka	1.2.2
Vicugna pacos	
jelen bělohubý	0.0.2
Cervus albirostris	
kaloň pobřežní	1.0
Pteropus hypomelanus	
kočka rybářská	1.2
Prionailurus viverrinus	
kočkodan Brazzův	1.0
Cercopithecus neglectus	
kosman zakrslý	0.0.3
Callithrix pygmaea niveiventris	
kůň domácí – pony	1.1
Equus caballus	
lama krotká	0.1
Lama glama	
lemur kata	0.0.1
Lemur catta	
lenochod dvouprstý	0.0.1
Choloepus didactylus	
lvíček zlatý	0.0.1
Leontopithecus rosalia	
mandril	0.1
Mandrillus sphinx	
muntžak malý	1.0.1
Muntiacus reevesi reevesi	
nilgau	1.1
Boselaphus tragocamelus	
osel somálský	0.1
Equus africanus somalicus	
sika vietnamský	3.1
Cervus nippon pseudaxis	
tamarín pinčí	0.0.1
Saguinus oedipus	
tapír jihoamerický	0.1
Tapirus terrestris	

savci (Mammalia)	odchov
vari černobílý	1.0
Varecia variegata	
vari červený	1.1
Varecia rubra	
velbloud dvouhrbý – domácí	2.1
Camelus bactrianus	
voduška červená	0.3
Kobus leche kafuensis	
vydra malá	0.0.2
Amblonyx cinerea	
žirafa Rothschildova	2.1
Giraffa camelopardalis rothschildi	

ptáci (Aves)	odchov
alexandr malý	0.0.3
Psittacula krameri	
amazoňan pomoučený	0.1
Amazona farinosa	
ara ararauna	0.0.3
Ara ararauna	
ara vojenský	0.0.2
Ara militaris	
korela chocholatá	0.0.2
Nymphicus hollandicus	
lori zelenoocasý	0.0.1
Lorius chlorocercus	
nandu pampový	0.0.3
Rhea americana	
papoušek konžský	2.0
Poicephalus gulielmi	
papoušek vlnkovaný	0.0.138
Melopsittacus undulatus	
páv korunkatý	0.0.1
Pavo cristatus	
Falco cherrug	
sova pálená	0.1
Tyto alba	
sovice sněžní	1.1
Nyctea scandiaca	
turako fialový	0.0.1
Musophaga violacea	
zebřička pestrá	0.0.7
Taeniopygia guttata	
zoborožec vrásčitý	2.0
Aceros corrugatus	

plazi (Reptilia)	odchov
anolis obrovský	0.0.1
Anolis equestris	
korálovka mexická	0.0.2
Lampropeltis mexicana greeri	
korálovka sedlatá honduraská	0.0.3
Lampropeltis triangulum hondurensis	
krajta královská	0.0.1
Python regius	
želva pentličková	0.0.4
Cyclemys pulchristriata	

Ekonomické oddělení

Činnost ekonomického oddělení

Jana Černá

V roce 2010 zaměstnávala Zoologická zahrada Ústí nad Labem 64,70 přepočtených pracovníků.

Hodnocení ekonomické situace

Položka	v tis. Kč
Nákup materiálu	2.663,00
Nákup krmení	3.418,00
Spotřeba pohonných hmot	522,00
Elektrická energie	3.542,00
Spotřeba vody + stočné	1.521,00
Opravy dlouhodobého majetku	1.680,00
Mzdové prostředky	14.477,00
Odvody z mezd	4.938,00
Odpisy dlouhodobého majetku	6.990,00
Ostatní náklady	7.117,00
Náklady celkem	46.868,00
Tržby ze vstupného	8.122,00
Ostatní výnosy (dary...)	1.560,00
Zapojení zisku z doplňkové činnosti (prodej, reklama, nájmy...)	1.352,00
Zapojení fondů	4.990,00
Příspěvek zřizovatele	25.676,00
Příspěvek Ministerstva životního prostředí na provoz	2.136,00
Příspěvek Úřadu práce Ústí nad Labem	1.967,00
Ostatní výnosy	1.070,00
Výnosy celkem	46.873,00
Hospodářský výsledek (zisk)	5,00

Nejnákladnější položkou organizace jsou mzdové náklady včetně odvodů. Průměrně dosahovaná hrubá mzda v roce 2010 činila 16.368 Kč na jednoho pracovníka.

Další významnou nákladovou položkou jsou náklady na krmení ***(foto 1)***. V roce 2010 činila spotřeba krmení 3.418 tis. Kč, z toho 3.337 tis. Kč bylo krmení pro zvířata umístěná v zoo. Z této částky si zoologická zahrada vytvořila sama krmení za 674 tis. Kč. Jedná se o výrobu sena, zelené píce, odchov myší a potkanů a ostatního krmení spotřebovaného v roce 2010. Zbylých 81 tis. Kč je spotřeba krmení pro psy a kočky umístěné v Centru pro zvířata v nouzi (útulek), které je součástí Zoo Ústí nad Labem.

Náklady na elektrickou energii jsou v roce 2010 rozděleny na náklady na elektrickou energii pro běžnou spotřebu (1.612 tis. Kč) a spotřebu elektrické energie na chod tepelných čerpadel používaných pro vytápění celé zoo (1.834 tis. Kč). Částka 96 tis. Kč je spotřeba elektrické energie v Centru pro zvířata v nouzi.

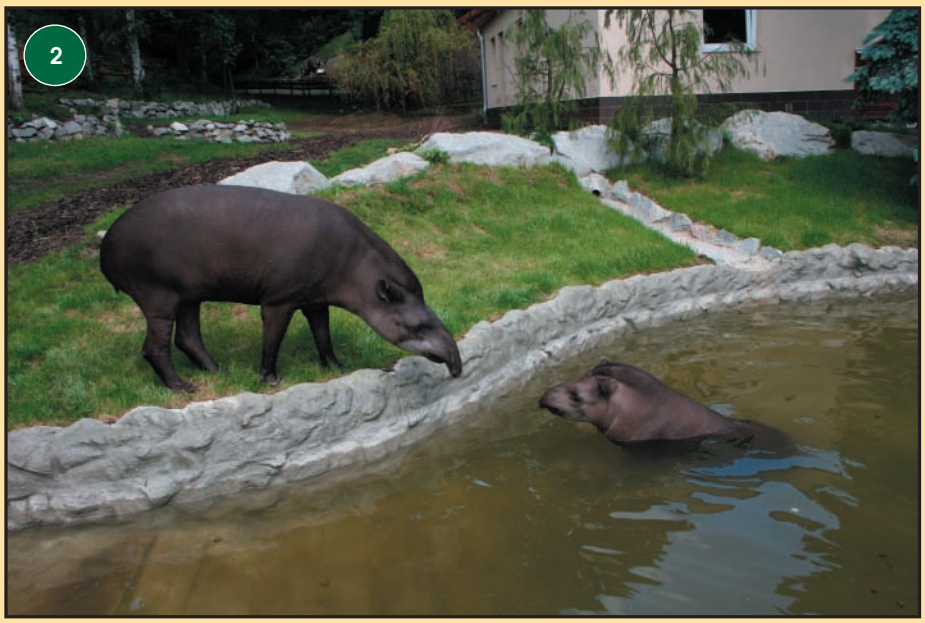

Zvýšení nákladů na vodu v roce 2010 bylo důsledkem nárůstu ceny vodného a stočného, což se promítlo i do zvýšení celkových nákladů oproti roku 2009. Největšími spotřebiteli vody jsou lachtani, tuleni a tapíři ***(foto 2)***.

Prostředky vynaložené na opravu dlouhodobého majetku z provozního rozpočtu zoo zahrnovaly: opravu motorových vozidel, opravu bytového fondu, správní budovy, pronajímaných prostor, strojů a zařízení.

Významnou položkou jsou i investice a opravy z prostředků zřizovatele a fondů zoo: byla dokončena rekonstrukce dolního vstupu do zoo a zahájena stavba nového pavilonu zeber Hartmannové.

Vlastní výnosy organizace zahrnují příjmy ze vstupného, pronájem, reklamu a dary od sponzorů.

V roce 2010 došlo k poklesu návštěvnosti. Procento plnění plánu tržeb ze vstupného zůstalo na 93 %. Jedná se o tržbu ze vstupného a tržbu za příplatek ke vstupnému za jízdu vláčkem ***(foto 3)***.

Dosažená průměrná cena vstupného za rok 2010 včetně příplatku na vláček činila 60,13 Kč, což je o 1,66 Kč více než v roce 2009. Je to dáno zvýšením poplatku za vláček v roce 2010, ačkoli průměrné náklady na 1 vstupenku byly v roce 2010 337 Kč. Rozdíl mezi zaplacenou cenou vstupného a skutečnou cenou 1 vstupenky je kryt ze zisku z doplňkové činnosti zoo (nájmy, reklama, prodej zboží...) ve výši 10,01 Kč, dále z příspěvků od zřizovatele ve výši 251,05 Kč a příspěvku od Ministerstva životního prostředí ve výši 15,81 Kč. MŽP přispívá na krytí části nákladů na chov ohrožených druhů zvířat a handicapovaných zvířat umístěných v zoo. Prostředky z MŽP byly použity na částečnou úhradu nákladů na krmení, energie, veterinární péči chovaných zvířat, členství Zoo Ústí nad Labem ve světových svazech a sdruženích zoologických zahrad.

Dosažená návštěvnost za rok 2010 je 135.064 návštěvníků, tj. o 32.800 méně než ve stejném období roku 2009. Snížená návštěvnost zhoršila výnosovou část rozpočtu o 1,972 tis. Kč.

V doplňkové činnosti za rok 2010 byly příjmy tvořeny příjmy z nájmu bytů a nebytových prostor ve výši 960 tis. Kč, příjmy z reklamy 1.397 tis. Kč, tržbami z prodeje zboží 318 tis. Kč a ostatními příjmy 754 tis. Kč (příjmy ze skákacího hradu, prodeje krmení v dětském koutku zoo, provize od dodavatelů zboží, přefakturace energií u nájmů atd.).

Provozně-technické oddělení

Činnost provozně-technického oddělení

Jiří Hanzlík

Svými středisky údržby, dopravy a zahradnictví se oddělení podílelo na převážné části oprav, investic a údržbě. Při snížení finančních zdrojů bylo nutno některé závady a havárie odstraňovat provizorně nebo náhradním řešením z hlediska úspor nákladů. Výsledkem toho je neustále se zhoršující technický stav budov, výběhů, expozic, zařízení, vybavení i používané techniky ***(foto 1)***. Plnění základních každodenních úkolů kromě výkonů vlastních pracovníků zoo spočívá v koordinaci některých prací externích dodavatelů. Hlavní důraz je kladen na bezpečnost při práci na objektech s nekontaktními zvířaty, kde jsou dodavatelé nuceni upravovat své zažité postupy a musejí plně respektovat pokyny předávané jak techniky zahrady, tak pracovníky zoologického oddělení.

V roce 2010 se opět projevilo jako velmi výhodné uzavření smlouvy s Úřadem práce v Ústí nad Labem, i když na konci hodnoceného období v celé zoologické zahradě poklesl původní počet z 20 už pouze na 14 pracovníků se statutem veřejně prospěšných prací. S ohledem na stav státního rozpočtu však Úřad práce avizoval koncem roku zásadní snížení počtu těchto pracovníků do budoucího roku, a tak zůstává otázkou, na kolik pracovníků se podaří pro příští rok uzavřít smlouvu.

Kromě zmíněných pracovníků byli do provozů zařazeni čtyři noví pracovníci, kteří mají půlroční smlouvu s agenturou zajišťující nástupní praxi absolventů. V truhlářské dílně mají zajištěnu smluvní praxi dva studenti 3. ročníku odborného učiliště. Ti docházejí vždy jednou za dva týdny a plně se nám osvědčili. I v uplynulém roce byly uzavřeny smlouvy a objednávky na některé odborné práce a profese, jako zámečník, instalatér, topenář a zednické práce většího rozsahu. Takto pak bylo oddělení schopno zajistit základní potřebné opravy a odstranění havárií, které z celoročního provozu vyplynuly.

Z každodenní činnosti šlo především o dílenské práce:

– tesařské, truhlářské, zednické, elektrikářské, zámečnické a vodoinstalační i o svépomocnou opravu vozového parku; všechny tyto práce byly oddělením komplexně zajišťovány včetně výběru a realizace dodávek vhodných materiálů;

– zednické práce při opravách vnitřních i venkovních povrchů jednotlivých pavilonů, betonáže konstrukcí a opravy cihlových i kamenných zdí;

– truhlářské a tesařské práce při údržbě spojené s chovem zvířat, zvláště pak při výrobě přístřešků, opravách zastřešení a výměně některých již nevyhovujících dřevěných komponentů objektů, výběhů i expozic;

– komplexní elektroúdržba včetně dodávek nových zařízení a výhodnějších, levnějších a úspornějších osvětlovacích systémů;

– opravy kovových oplocení i dřevěné kulatiny kolem výběhů a cest v areálu zoologické zahrady;

– zajištění separace, skladování a dispečink odvozů veškerého komunál-

ního a živočišného odpadu ***(foto 2)*** vzniklého z činnosti zahrady a nájemců;

– pravidelné revize elektrického nářadí a rozvodů elektřiny a revize plynových rozvodů dle plánu revizí pro jednotlivé objekty zoo;

– ve spolupráci s vybranou agenturou pokračovala nonstop 24hodinová ostraha areálu a úklidové práce při provozu dvou veřejných WC a kafilerního boxu pro potřeby města Ústí nad Labem i Zoo Ústí nad Labem;

– ve spolupráci se správcem bytového fondu byly na základě dodatku uzavřené mandátní smlouvy zajištěny nezbytné opravy na objektech sloužících pro bydlení na základě uzavřených nájemních smluv služebních bytů. V minulém roce byl navýšen počet služebních bytů na stávajících devět, jednak nastěhováním zaměstnanců do domku čp. 557/17 a nově pak do zrekonstruovaného domku čp. 559/19.

Hlavní provedené opravy a výkony:

– odstranění následků přívalových dešťů v srpnu roku 2010 ***(foto 3)***; byla provedena oprava (částečně svépomocí pracovníky údržby a částečně dodávkou prací firmou Mrázek);

– projednání a následné uzavření nových smluv na pronájem pozemků (sousedních luk nad areálem zoo) sloužících pro zajištění zeleného krmení od května do října;

– svépomocné zpracování zadávacího i prováděcího projektu pro výstavbu nového ustájení zeber ve spolupráci technického a zoologického oddělení včetně vydání územního rozhodnutí o umístění stavby a stavebního povolení; v září pak byla vlastní stavba zahájena zemními pracemi vybraným zhotovitelem s předpokládaným dokončením v jarních měsících následujícího roku;

– byla provedena komplexní rekonstrukce vstupní části do areálu zoo z Drážďanské ulice spolu s přestavbou bývalého kinosálu ve správní budově na novou prodejnu suvenýrů s vybudováním nového samostatného vstupu do prodejny ***(foto 4)***; celá nově upravená vstupní část pak byla slavnostně předána do užívání návštěvníkům při zahájení letní sezóny dne 2. dubna;

– byla uzavřena smlouva o pronájmu části technického objektu bývalých školních dílen; pronájemcem se stala firma Škorpil a zoo se podařilo s touto firmou uzavřít výhodnou dohodu o zajištění servisu vozového parku;

– zahradnické středisko zabezpečovalo v sezóně šestkrát týdně (s výjimkou neděle) sekání a dodávku zeleného krmení s jeho rozvozem dle rozpisu zoologie; zásadní podíl mělo středisko i na přípravě sena z pronajatých pozemků a navážení větví stromů (okusu) minimálně dvakrát týdně pro velký okruh chovaných zvířat;

– středisko autodopravy zajišťovalo po celý rok dopravní obsluhu a částečný servis strojů a aut našeho autoparku s ohledem na potřeby provozu celé zoo;

– v jarních měsících byla dokončena přístavba správní budovy Centra pro zvířata v nouzi, koncipovaná jako boxy pro handicapovaná zvířata; součástí tohoto rozšíření budovy byla realizace ústředního topení a dalších drobných úprav okolí;

– dodavatelsky byla po několika pokusech zahájena nejnutnější oprava střechy pavilonu šelem; střecha byla očištěna, nově bylo provedeno oplechování a zednicky upraveno severní průčelí střešní nadstavby, kudy do pavilonu při každém dešti zatékalo; vlastní izolace ploché střechy a částečně narušená atika zatím na svoji generální opravu čekají;

– před otevřením letní sezóny se nám

podařilo svépomocí dokončit úpravu technického zázemí restaurace Koliba, kterou si vynutily hygienické předpisy a bylo ji nutno zajistit pro bezproblémový pronájem této restaurace; přistavěna byla vstupní část pro zásobování, sklad potravin, šatny a sociální zařízení pro personál a zároveň byla modernizována kuchyně, umývárna nádobí a část terasy pro návštěvníky;

– v závěru roku bylo přistoupeno k první etapě rekonstrukce zimoviště, která spočívala v rozšíření zimní ubikace pro aligátora ***(foto 5)*** spojením dvou boxů, v jejich prohloubení a úpravě tvaru podlahy, v zateplení celého nově upraveného prostoru a zajištění ohřevu vody v bazénu; dalším krokem ke zlepšení technicko-tepelných parametrů byla komplexní výměna oken a dveří celého objektu provedená před příchodem zimy;

– v rámci snižování tepelných ztrát objektů jsme přistoupili k výměně největších oken správní budovy osazením dvou plastových oken o rozměrech 4 x 5 m, čímž došlo ke snížení tepelné ztráty východního průčelí budovy; kromě této výměny byla provedena též výměna dvou oken a balkonových dveří hlavní pokladny z hledisek tepelné pohody a hlavně bezpečnostního zajištění místnosti;

– v průběhu roku 2010 byl ukončen podnájem bytové jednotky v centru města v ulici Masarykova 60, která sloužila jako jeden ze služebních bytů; byla však stavebně upravena bytovka v domě čp. 559, kde proběhla rekonstrukce sociálního zařízení včetně opravy všech vnitřních povrchů, výměna oken, dodání nové kuchyňské linky a opravy napojení sítí; v rámci modernizace bytového fondu byla dodána nová kuchyňská linka i do bytu v domku čp. 558; dalším záměrem je pokračování úpravy bytových jednotek v areálu zoo;

– po celý rok zajišťovalo oddělení svoz květin od občanů města, kteří reagovali na výzvu a darovali přerostlé květiny pro výzdobu pavilonů; kromě tohoto dovozu květin probíhala velmi intenzivní činnost zahradnického střediska, posíleného pracovníky z Úřadu práce, a to jak v přípravě rostlin ve čtyřech sklenících, tak v samotné údržbě a obnově zeleně v areálu celé zoo; zahradnické středisko provádělo komplexní dohled nad celkovou úpravou zahrady, zajišťovalo rozsáhlý úklid a v zimních měsících sjízdnost všech komunikací a chodníků odstraněním sněhu a solením namrzlých hlavních obslužných cest; koncem roku se podařilo získat nové technické zařízení, a sice sypač s pluhem na podvozku kultivaru, který by měl přispět k rychlejšímu zajištění sjízdnosti hlavních obslužných tras v zimních měsících;

– v druhé polovině roku je pak zahájena celková přestavba expozice vodních ptáků; byla již provedena oprava hlavního bazénku, nově byla vystavěna dřevěná lávka pro návštěvníky ***(foto 6)***; nyní ještě zbývá dokončit oplocení expozice, opravu odkanalizování budovy a finální zahradnické práce;

– i v uplynulém roce projížděl areálem zoovláček, který dopravuje návštěvníky od vstupní pokladny do nejvyššího bodu areálu, kdy zdolává převýšení necelých 100 metrů, a přispívá tím k větší spokojenosti návštěvníků; vláček je i žádanou atrakcí během některých akcí pořádaných naším zřizovatelem, a proto jej mohli obyvatelé města vidět jak při velikonočním jarmarku, tak při vánočních trzích na hlavním náměstí ve městě;

– s přispěním zřizovatele, který poskytl finanční prostředky, se nám podařilo zajistit veřejnou soutěž o dodávku nového traktoru; nejvýhodnější se nakonec stala nabídka na dodávku traktoru New Holand, který bude dodán před zahájením jarních zahradnických prací a určitě přispěje ke zkvalitnění činnosti zahradnického

středíska;

– byla nově uzavřena smlouva s dodavatelem elektrické energie ČEZ Distribuce; po dvouletém odběru od firmy United Energy Trading se od 1. 1. 2011 vracíme opět k předchozímu dodavateli; nárůst spotřeby elektrické energie po změně systému vytápění areálu z obnovitelných zdrojů znamenal, že náklady na pořízení této energie patří k největším výdajovým položkám rozpočtu; zde je ale nutno podotknout, že pokud by zoo zůstala u původního systému vytápění pomocí parních výměníků, byly by náklady na vytápění několikanásobně vyšší, navíc zastaralý a nevýhodný systém by zřejmě zkolaboval;

– při zajištění úpravy vody malého vnitřního odstavného bazénu pro lachtana se nám podařilo získat od firmy Sped Tempus jednu tunu soli jako dar;

– z hlediska provozu sleduje oddělení plnění veškerých nájemních smluv v bytových a nebytových prostorách, zpracovává podklady pro veškerá zúčtování záloh za služby poskytované nájemcům a dodané energie z našich rozvodů;

– v listopadu proběhlo vyhodnocení pětiletého provozu nově realizovaného systému vytápění celého areálu; byly upřesněny některé smluvní vztahy s odbornou firmou, která zajišťuje pozáruční opravy tepelných čerpadel, a dále byla prodloužena smlouva s firmou, která vytvořila řídicí ovládací modul měření a regulace celého tepelného systému zahrady; v rámci tohoto vyhodnocení bylo vysloveno kladné hodnocení funkce systému, i když se zahrada musela potýkat s některými dílčími závadami; celý systém vytápění bude předán zhotovitelem po úplném uplynutí sedmileté záruční doby v říjnu roku 2012;

– v roce 2010 zůstal naším mobilním operátorem T-Mobile Czech Republic, operátorem našich pevných linek zůstává i nadále GTS Novera;

– zástupci provozně-technického oddělení se zúčastnili obou zasedání stavební komise UCSZ, která proběhla ve Dvoře Králové nad Labem (jaro 2010) a v Zoo Jihlava (podzim 2010); obě zasedání přispěla k prohloubení spolupráce mezi zahradami spolu s výměnou plodných zkušeností z provozů.

Přehled největších oprav a investic:

V průběhu roku 2010 bylo realizováno několik větších akcí, které stojí za podrobnější informaci. Zásadními zdroji financování byly dotace Magistrátu města Ústí nad Labem (MmÚ) na investice a Fond reprodukce majetku, který byl v průběhu roku doplňován odpisy majetku a neinvestičními dotacemi odboru MOSŠK MmÚ.

„Boxy pro handicapované živočichy“ v areálu Centra pro zvířata v nouzi – Ústí nad Labem na Severní Terase:

Byla dokončena přístavba severozápadního křídla hlavní budovy Centra pro zvířata v nouzi na Severní Terase. Nově tak vznikly tři nové boxy pro handicapovaná zvířata, sklad a kotelna. Svým charakterem, tvarem a členěním výstavby nová část zděné budovy vhodně doplnila stávající objekt o chybějící prostory ***(foto 7)***. Při dostavbě byla změněna koncepce vytápění celé budovy, kdy byly původní přímotopy, umístěné v jednotlivých místnostech, nahrazeny centrálním rozvodem ústředního topení s novým elektrickým kotlem. V rámci této akce byla provedena úprava okolního terénu stavby. Stavba byla úspěšně kolaudována v březnu 2010.

Celkové náklady – 662.859,96 Kč (bez DPH)

Koliba:

V rámci této investiční akce byla provedena úprava vnitřních prostor restaurace Koliba, kde byly z podnětu KHS půdorysně změněny některé místnosti stávajícího zázemí provozovny. Jednalo se hlavně o přístavbu skladu a sociální zařízení ***(foto 8)***, které je nyní přístupné z nově vybudované šatny zaměstnanců. Změnou dispozic byly vytvořeny optimální podmínky provozu, plně vyhovující jak rozsahem, tak kvalitou. Zároveň byl kompletně vyměněn povrch podlah, kdy byla z hlediska bezpečnosti položena protiskluzová dlažba. Současně byly provedeny nové obklady a nově byly opraveny veškeré vnitřní povrchy zázemí restaurace. Součástí oprav bylo osazení nového odsávání par z kuchyně. Dokončení povrchů stěn vymalováním a nátěry fasády si provedl nájemce ve své režii před zahájením letní sezóny 2010, a tím byla rekonstrukce komplexně dokončena.

Celkové náklady – 342.000,30 Kč (bez DPH)

Spodní vstup:

Tato investiční akce znamenala úpravu stávajícího kinosálu v hlavní správní budově a změnu jeho využití na obchod se suvenýry. Byl vytvořen nový vstup z průčelí správní budovy včetně nové dřevěné rampy. Dále byla provedena výměna tří oken a vstupních venkovních dveří. Vnitřní vybavení bylo zajištěno pronájemcem, který provedl finální dokončení úprav interiéru prodejny.

Součástí akce byla modernizace objektu hlavní vstupní pokladny z Drážďanské ulice ***(foto 9)***, která představovala kompletní výměnu střešní krytiny za novou krytinu Cembrit černé barvy. Venkovní úpravy fasády byly provedeny v původním členění, které koresponduje s fasádou hlavní správní budovy. Byly vyměněny veškeré výplně otvorů. V důsledku vnitřních úprav byla zrušena prodejna rychlého občerstvení a po modernizaci lze nyní odbavovat návštěvníky zoo dvěma vstupy a pokladnami. Nový vstup byl kompletně vybudován v místě ocelového oplocení a tvoří teď přirozený vstup do zoo dvěma rovnocennými vstupními branami. V rámci dokončení vstupů byla všude položena zámková dlažba stávajícího barevného odstínu a tvaru. V rámci modernizace vnitřní části pokladny bylo provedeno zateplení objektu, modernizace sociálního zařízení, zazdění trezorů, osazení elektronického zabezpečení objektu proti vloupání a kamerové monitorování vnitřku pokladny. Do opraveného objektu byl vyroben nábytek přímo podle potřeb a rozměrů hlavní vstupní pokladny.

Celkové náklady – 1.001.083,33 Kč (bez DPH)

Ustájení zeber:

Byla zpracována projektová dokumentace a zahájena výstavba nového pavilonu ustájení zeber Hartmannové. Tato realizace byla vynucena havarijním stavem stájí, které byly před 30 lety provedeny formou neizolované dřevostavby.

V září byly zahájeny zemní práce pro vlastní pavilon a opěrnou zeď, která je nutná ze statického hlediska ***(foto 10)***. Do konce roku byla tato opěrná zeď, vysoká až 420 cm, vybudována. Svépomocí byla demontována část stávající dřevěné ubikace zeber. Dodavatel stihl před nástupem zimy provést ve stavební části stájí základy, hrubé podlahy, část izolací ***(foto 11)***, svislé nosné konstrukce a podstatnou část tesařských krovů. Vlivem nástupu

poměrně chladné zimy byly v druhé půli listopadu veškeré mokré procesy a zednické práce přerušeny. Zahájena byla dílenská výroba pozinkovaných kovových konstrukcí 12 boxů, které se sestaví až na čistých podlahách. Ze smluvního hlediska došlo k posunutí původního termínu dokončení stavby až na jarní měsíce roku 2011.

Předpokládané náklady – 3.500.000 Kč (bez DPH)

Závěr:

Navzdory nepříznivým finančním podmínkám by měl i nadále zůstat trend poskytovaných oprav, služeb a servisu ostatním oddělením z hlediska každodenního provozu zahrady v souladu se snahou o zvýšení přílivu návštěvníků. Zároveň bychom se měli z hlediska potřeby chovu a rozmnožování zvířat, což je hlavním úkolem moderní zoo, zaměřit na zkvalitnění všech našich výstupů. Pevně věřím, že se fyzický stav budov, expozic a celého zázemí nepodepíše na poklesu počtu návštěvníků a toku peněz a že se nám podaří alespoň částečně udržet chod oddělení ve stávajícím objemu.

Vzdělávací a propagační oddělení

Činnost vzdělávacího a propagačního oddělení

Ing. Věra Vrabcová

V roce 2010 prošlo oddělení vzdělávání a propagace několika personálními změnami, které je velice těžké hodnotit z hlediska kladů a záporů bez hlubšího průzkumu navazujícího na vnější obraz zoo směrem k veřejnosti. Na začátku roku se oddělení skládalo ze dvou stálých pracovnic (jedna v hlavním pracovním poměru, druhá v rámci smlouvy s Úřadem práce), dále na oddělení pracovala externí grafička na čtvrt úvazku a pracovník zabývající se činnostmi souvisejícími s videotechnikou, webem a PC, také na čtvrt úvazku. Od listopadu 2010 na oddělení přibyla v rámci půlroční praxe absolventka SŠ. Na konci roku však skončila termínovaná spolupráce s Úřadem práce, takže dotyčná stálá pracovnice, která je již na oddělení zapracována a je tudíž pro zoo velkým přínosem, pravděpodobně přejde na systém OVČ. I přes tato úskalí se pracovníci snažili neomezovat činnost oddělení, ať již se jednalo o akce pro veřejnost, spolupráci se školami v rámci provádění výukových programů, o aktualizaci webových stránek, informování médií či další dílčí aktivity. Zásadním způsobem však byla redukována marketingová činnost, kdy zoo v roce 2010 v důsledku krácení finančních prostředků jednak vůbec nevyužívala placenou inzerci a snažila se spíše využívat vzájemnou spolupráci v oblasti výměny reklamních poutačů na různých turisticky významných místech, jednak se této činnosti nikdo cíleně a komplexně nevěnoval.

NÁVŠTĚVNOST

(foto 1)

V roce 2010 navštívilo ústeckou zoologickou zahradu celkem 135 064 návštěvníků, z toho bylo 66 233 dospělých a 68 831 dětí. Po třech letech (2007–2009), kdy se konečně podařilo návštěvnost zvýšit a překonat hranici 160 tisíc osob, jsme se bohužel vrátili opět zpátky na úroveň předchozích let ***(graf 1)***. V porovnání s rokem 2009 poklesla návštěvnost poměrně výrazně, a to o 32 800 osob. Na tento negativní výsledek měla vliv poměrně dlouhá zima a chladné jaro, v měsících březnu–květnu byl zaznamenán pokles o 23 574 osob oproti roku 2009.

Naopak horké léto s extrémně vysokými teplotami návštěvě zoo také nepomohlo (pokles o 10 802 osob). Nutno dodat, že nižší návštěvnost zaznamenaly i ostatní české a slovenské zoologické zahrady (s výjimkou Zoo Plzeň a Zoo Bratislava), ale v procentuálním vyjádření se stejně Ústí nad Labem v porovnání s rokem 2009 ocitá až v závěru pomyslné tabulky (19,54 %).

Celková návštěvnost ústecké zoologické zahrady je sledována již od roku 1955, což ukazuje ***tab. 1***.

SPOLUPRÁCE S MÉDII

Spolupráce s médii je stabilizovaná a jednotliví redaktoři jsou o všech novinkách i akcích, které se v zoo konají, informováni prostřednictvím elektronické pošty. Záleží však na rozhodnutí redakcí, zda příspěvek zveřejní či nikoli. Spolupráce s jednotlivými subjekty se týká nejen oblasti tohoto regionu, ale rámcově i celé republiky.

Televize – Jednotlivé zajímavé reportáže byly odvysílány v celostátním zpravodajství TV Nova, TV Prima a České televize. V rámci regionálního zpravodajství vysílá reportáže ze zoo nejčastěji TV R1 Lyra. Na podzim proběhlo v České televizi na Kavčích horách natáčení o nejatraktivnějších mláďatech roku 2010, které bylo odvysíláno v nedělním dětském pořadu Studio Kamarád. V areálu zoologické zahrady se na konci roku natáčelo několik dílů populárního pořadu Chcete mě? se Zdeňkem Srstkou, které se týkaly pěti ohrožených či návštěvnicky

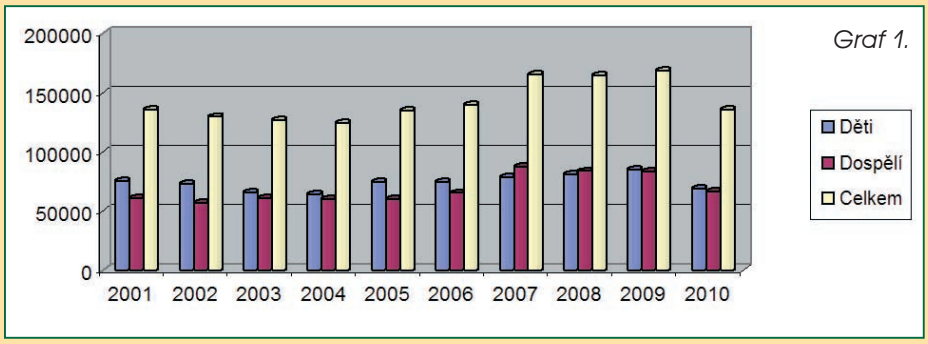

Tab. 1

Rok	Děti	Dospělí	Celkem	Rok	Děti	Dospělí	Celkem
1955	-	-	56443	1983	70755	71547	142302
1956	-	-	40307	1984	73686	76964	150650
1957	-	-	57151	1985	79585	77778	157363
1958	-	-	70977	1986	89148	84545	173693
1959	34940	40696	75636	1987	83662	80987	164649
1960	36525	39110	75635	1988	85759	92384	178143
1961	46495	36521	83016	1989	76072	83415	159487
1962	42883	47139	90022	1990	61999	65302	127301
1963	40483	44027	84510	1991	54183	58410	112593
1964	45265	44734	89999	1992	63777	63691	127468
1965	39888	48349	88237	1993	62688	63297	125985
1966	39635	46716	86351	1994	61645	53938	115583
1967	38912	44252	83164	1995	65824	57668	123492
1968	30110	42039	72149	1996	74511	62220	136731
1969	35523	38174	73697	1997	73959	64451	138410
1970	29352	33248	62600	1998	74555	64258	138813
1971	22550	45931	68481	1999	81911	70794	152705
1972	21600	51303	72903	2000	81532	67456	148988
1973	32942	42255	75197	2001	74995	60615	135610
1974	42947	37356	80303	2002	72938	56365	129303
1975	45433	43277	88710	2003	65484	60725	126209
1976	70044	30303	100347	2004	64233	60053	124286
1977	79909	30425	110334	2005	74275	60153	134428
1978	59298	51756	111054	2006	74284	65072	139356
1979	56544	53680	110224	2007	77995	87240	165235
1980	60865	54047	114912	2008	80900	83597	164497
1981	70129	73978	144107	2009	84568	83296	167864
1982	74300	66911	141211	2010	68831	66233	**135064**

populárních druhů zvířat chovaných v ústecké zoo ***(foto 2)***.

Rozhlas – Zpravodajství o novinkách probíhalo v různých rádiích, jako jsou např. Český rozhlas Sever, Hitrádio FM Labe, Rádio Blaník a další. Hlavním mediálním partnerem, který smluvně zajišťuje pravidelné zveřejnění kulturních programů v zoo, je Český rozhlas Sever. Zde byli pracovníci zoo v průběhu roku několikrát hosty v přímém vysílání.

Tisk – Obyvatelé ústeckého regionu jsou informováni zejména prostřednictvím Ústeckého deníku, případně dalších lokálních mutací Deníků Bohemia a regionálních stránek MF Dnes, Práva, Blesku, Aha a Metra, dále také v týdenících Naše adresa (do poloviny roku) a Sedmička. Do ostatních regionů jsou novinky dodávány prostřednictvím ČTK. Dále využíváme některé celostátní časopisy (Chytrá žena, Ekolist atd.), pravidelné informace o akcích a novinkách se objevují v Nových ústeckých přehledech či v Městských novinách.

Internet – Kromě dvou vlastních webových stránek (www.zoousti.cz a www.choboti.cz), které jsou pravidelně aktualizovány, se informace o zoologické zahradě objevují na různých informačních stránkách a serverech (Magistrát města Ústí n. L. apod.).

AKCE PRO VEŘEJNOST

Pořadů a akcí pro děti i dospělé se uskutečnilo celkem 29. Jednalo se o vlastní celodenní programy, dále akce, které byly připraveny ve spolupráci s dalšími partnery, soutěže a kvízy, kterých se návštěvníci zúčastňují na základě vlastního rozhodnutí, či výstavy s nejrůznější tematikou (jedna mimo zoo). Propagaci na vlastní akce si zoo zajišťuje sama především prostřednictvím výlepové služby v městské hromadné dopravě, informacemi na oficiálních webových stránkách, elektronickou poštou médiím a jednotlivým školám. Využívá se také mediálního partnerství s Českým rozhlasem Sever, pravidelně se informace o pořádaných akcích objevují rovněž

na různých informačních serverech či formou motivačních článků ve většině deníků.

Přehled pořadů:

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ LETNÍ SEZÓNY
(3. 4. 2010)

V rámci programu byly pro návštěvníky připraveny novinky z oblasti návštěvnického servisu i nových zvířat. Byla slavnostně otevřena nová prodejna suvenýrů, v novém „hávu" se představila spodní vstupní pokladna. Další zastavení bylo u orangutana Ferdy, který se stal vítězem ankety o nejoblíbenější zvíře uplynulého roku. U pavilonu opic proběhly křtiny mláděte mandrila rýholícího, jehož kmotrem se stal zpěvák Martin Maxa, který v závěru programu zazpíval i několik písniček. V pavilonu exotária proběhlo zahájení výstavy fotografií Zoo v zimě, u venkovního výběhu pavilonu šelem byli představeni zcela noví obyvatelé – pár levhartů obláčkových. V hale pavilonu proběhlo vyhlášení výherců ankety Zvíře roku 2009 a předání cen vylosovaným vítězům, kterého se zúčastnili i všichni partneři soutěže ***(foto 3)***. Byl připraven i doprovodný program – aktivity a soutěže pro děti a informační stánky s Magazínem Koktejl, Centrem Babylon Liberec a ústeckou organizací YMCA.

MEZINÁRODNÍ DEN ZEMĚ
(24. 4. 2010)

Program byl věnován aktivitám zaměřeným na mezinárodní kampaň EAZA na záchranu evropských šelem „Living together" (Žijeme tu společně). V areálu zoo byla připravena stanoviště, kde si děti z pěti základních škol a skauti z Neštěmic připravili tzv. projektový den – hry, soutěže, tvořivé dílny, informace o ohrožených druzích šelem a další aktivity související s kampaní. Další aktivity se odehrávaly u restaurace Koliba – čtyřikrát různé divadelní představení secvičené dětmi ZŠ, soutěže, hudební vystoupení a vyhodnocení soutěže pro středoškoláky o nejlepší webové stránky na téma kampaně. Na závěr proběhly křtiny antilopy jelení (kmotr a adoptivní rodič – Magazín Koktejl).

PTAČÍ DEN (1. 5. 2010)

Pro zájemce o „Ptačí den" bylo v časných ranních hodinách připraveno putování za ptačím zpěvem, pozorování volně žijícího ptactva a ukázka odchytu a kroužkování. Začátky byly stanoveny na 5:00, 6:00 a 7:00 hodin, celkem se zúčastnilo 22 milovníků přírody. Partnerem akce byla Česká společnost ornitologická a Muzeum města Ústí nad Labem.

DĚTSKÝ DEN S ČESKÝM ROZHLASEM SEVER (29. 5. 2010)

Zábavný program na terase restaurace Koliba s divadelním představením Vandy a Standy, vystoupením dětských kroužků DDM a dalších souborů, soutěžemi o ceny a dětskou diskotékou. Soutěže a další informační stanoviště byly k dispozici v celém areálu zoo, na závěr se konaly křtiny tří mláďat žirafy Rothschildovy. Kmotry byly Český rozhlas Sever, Uršula Klukova a Kateřina Kornová ***(foto 4)***.

PŘED VYSVĚDČENÍM DO ZOO (25. 6. 2010)

Akce pro hromadnou návštěvu všech typů škol v dopoledních hodinách – vstup pro žáky i pedagogický doprovod zdarma, byl připraven doprovodný program, soutěže a prezentace společnosti EKO-KOM „Tonda Obal na cestách", malování na asfalt, skákací žirafa, velkoplošná trampolína a zoovláček.

ROZLOUČENÍ S PRÁZDNINAMI... (11. 9. 2010)

... aneb Veselé dovádění vezeme vám za třídění. Akce se konala ve spolupráci s Ústeckým krajem a firmami Envicon a EKO-KOM. Hlavní program se soutěžemi, písničkami a hosty se konal u restaurace Koliba, ale také v okolí a v celém areálu zoo byla připravena řada dalších stanovišť se soutěžemi, kterých se mohly zúčastnit všechny děti. Jako host vystoupil David Deyl a představila se Tereza Kerndlová, kmotra našeho letošního superodchovu – samičky tuleně obecného. Slavnostní křtiny proběhly na závěr ve spodní části zoo u bazénu s tuleni.

VÁCLAVSKÝ DEN S RWE A S RÁDIEM BLANÍK (28. 9. 2010)

Zábavné odpoledne pod vedením Rádia Blaník, které připravilo soutěže a dětskou diskotéku. Původně plánované představení pro děti s Pimpulou a Bimbulou se ale nakonec kvůli velké nepřízni počasí a nízké návštěvě neuskutečnilo. Přesto se programu zúčastnil vzácný host – zpěvák Václav Neckář, který zazpíval několik písniček ze svého repertoáru a na závěr pokřtil dvojčata asijských antilop nilgau pestrých.

DEN ZVÍŘAT A JEJICH ADOPTIVNÍCH RODIČŮ (2. 10. 2010)

Tato akce se již tradičně koná jako poděkování adoptivním rodičům a sponzorům. Je pouze pro zvané a záměrně využíváme spojitosti se Světovým dnem zvířat. Na programu byla společná prohlídka části zoo se zaměřením na novinky uplynulého roku, o odborný komentář se postarali i chovatelé a zoologové. Při předávání dárečků si zároveň několik adoptivních rodičů vylosovalo možnost vyzkoušet si drobné práce chovatelů, jako úklid, krmení ***(foto 5)***, mytí skel, výběr jména apod. U pavilonu šelem vystoupila skupina historického šermu Hartigo, na závěr bylo připraveno posezení s občerstvením a hudbou. Zahájení se nečekaně zúčastnil i premiér ČR Petr Nečas.

OD PLOTNY SKOK (2. 10. 2010)

Pro veřejnost bylo u příležitosti Světového dne zvířat připraveno hudební

vystoupení country skupiny Od plotny skok a vystoupení skupiny historického šermu Hartigo.

STRAŠIDELNÁ NEDĚLE V ZOO
(31. 10. 2010)

Akce začala slavnostními křtinami mláděte tapíra jihoamerického s kmotrou Heidi Janků. Pokračovala v pavilonu šelem, kde bylo připraveno dlabání strašidel z dýní, promítání pohádek a kreslení strašidelných masek. Po setmění se vydal na cestu lampionový průvod, který se po cestě setkal s různými strašidly ***(foto 6)***. Na závěr proběhlo večerní cvičení lachtana Moritze.

BARMSKÝ DEN V ZOO (20. 11. 2010)

Akce pořádaná ve spolupráci s Burma Center Praha na téma „integrace". Program byl velice pestrý – setkání s uprchlíky z Barmy, ukázka barmské kultury i kuchyně, výstava fotografií Hladomor v Barmě, promítání dokumentů, originální výrobky barmských uprchlíků (i k prodeji), vše ve spojení s našimi medvědy malajskými Myanmarem a Barmou, kteří pocházejí ze stejné oblasti. Byl připraven i medvědí kvíz s okamžitým vyhodnocením a výhrou.

SLONÍ TÝDEN V ZOO
(30. 11. – 5. 12. 2010)

Oslava 25. výročí příchodu slonice Kaly do naší zoo byla zahájena 30. listopadu, kdy byl pro obě slonice připraven dort pro slony. Během celého týdne měli návštěvníci možnost zúčastnit se prohlídky sloního pavilonu a výkladu chovatelů, mohli zhlédnout výstavu sloních fotografií a pokusit se o vytvoření nejdelšího sloního chobotu z pomalovaných a vyzdobených ruliček od toaletního papíru. Toho využívaly zejména ústecké mateřské a základní školy. Po skončení akce byl chobot změřen – bylo dosaženo délky 104,7 m (1 155 ruliček). Na závěr týdne se v neděli 5. prosince konal enrichment v podobě předání dárků s dobrotami.

ŠTĚDRÝ DEN V ZOO
(24. 12. 2010)

Přímo na Štědrý den se v dopoledních hodinách konala nadílka u vybraných druhů zvířat. První zastavení se konalo u orangutanů (10:15 hodin), jako druzí přišli na řadu medvědi malajští (11:15 hodin) a poslední zastávka proběhla u slonů (12:15 hodin). Všichni měli připravený vánoční stromeček ozdobený ovocem a pod ním zabalené dárky ***(foto 7)***, ve kterých se skrývaly dobroty ukryté v dřevité vatě, orangutani navíc dostali i velkého plyšáka. Ti jediní si vánoční nadílku užili v rámci enrichmentu i během obou vánočních svátků.

VÁNOČNÍ ZPÍVÁNÍ (27. 12. 2010)

Vánočně laděná akce v pavilonu šelem je určená všem, kteří si chtějí vychutnat pohodovou atmosféru. Zazněly koledy, v režii Divadla Na nitích rodiny Kopeckých byla připravena pohádka „Kašpárek a kouzelník", během programu byla k dispozici i tvořivá dílna. Příznivci našich zvířat přinesli pod ozdobený vánoční stromeček i nadílku v podobě ovoce, piškotů, ořechů i plyšáků.

<u>Soutěže, kvízy:</u>

FOTOSOUTĚŽ ZVÍŘATA V ZIMĚ
(9. 1. – 28. 2. 2010)

Tematická soutěž byla vyhlášena pro všechny, kteří se na zvířata rádi dívají

hledáčkem fotoaparátu. Podmínkou bylo pořídit co nejzajímavější zimní záběry naší zoologické zahrady a jejích obyvatel. Soutěže se celkem zúčastnilo 34 fotografů, předání cen vítězům proběhlo v rámci slavnostního zahájení letní sezóny v sobotu 3. dubna.

POLOLETNÍ PRÁZDNINY
(28. – 31. 1. 2010)

Během pololetních prázdnin byla pro děti připravena soutěž Detektivem v zoo – zábavná hra v terénu a pátrání po „zmizelém" zvířeti. Každý účastník dostal po absolvování trasy ihned malý dárek a všichni byli zařazeni do slosování o 10 hlavních cen. Celkem se této třídenní akce zúčastnilo 71 soutěžících.

JARNÍ PRÁZDNINY (13. – 21. 2. 2010)

Jednotlivá stanoviště v pavilonu šelem byla věnována kampani na záchranu evropských šelem „Living together" (Žijeme tu společně), zúčastnit se mohl každý návštěvník. Děti plnily úkoly tematicky zaměřené právě na šelmy a po jejich splnění byla v pokladně zoo pro každého účastníka připravena drobná odměna. Soutěže byly po jednotlivých týdnech připraveny pro děti okresů Ústí nad Labem (118 účastníků), Teplice (19 účastníků), Děčín a Litoměřice (dohromady 73 účastníků).

VELIKONOCE V ZOO (1. – 5. 4. 2010)

Tradiční velikonoční kvíz „O vejce ptáka nandu", kterého se mohl zúčastnit každý návštěvník. Správné odpovědi byly zařazeny do slosování o hlavní cenu – vyfouklé vejce nandu pampo-

vého, volné vstupenky do zoo a další drobné dárky. Celkem se zúčastnilo 248 soutěžících.

PRVNÍ MÁJ V ZOO (1. 5. 2010)

Tradičního kvízu „Láska v přírodě" se mohl zúčastnit každý návštěvník ***(foto 8)***. Po vyplnění soutěžního tiketu a jeho odevzdání v pokladně zoo obdrželi všichni drobný dárek. Celková účast – 193 soutěžících. Partnerem akce byla organizace YMCA s prezentačním stánkem a mobilní horolezeckou stěnou.

PO LIŠČÍ STOPĚ (15. 5. 2010)

Šestý ročník skautského dne, který byl připraven nejen pro pozvané skautské skupiny, ale i pro všechny děti, které v tento den zoo navštívily. Mohly si vyzkoušet různé soutěže a další aktivity spojené se znalostí přírody, pohybem, obratností, postřehem a vědomostmi.

PO VYSVĚDČENÍ DO ZOO
(30. 6. – 6. 7. 2010)

Pro všechny návštěvníky byla připravena týdenní soutěž a pátrání po tajence v podobě tajuplného zvířete. Poprvé jsme zkusili možnost, aby soutěžící zasílali výsledek e-mailem, a tím se zařadili do dílčího slosování o deset menších cen (to probíhalo každý den). Na závěr byla vylosována hlavní cena – sportovní batoh. Celkem se zúčastnilo 47 soutěžících.

KŘÍŽEM KRÁŽEM CELÝM SVĚTEM...
(12. 7. – 31. 8. 2010)

Prázdninové putování „Křížem krážem celým světem – za krajinou, za zvířetem" byla zábavně-informačně-soutěžní akce věnovaná Mezinárodnímu roku biodiverzity. Návštěvníci se každý týden setkávali s jiným biotopem doplněným o informace, fotografie, mapy, ale také o typického zástupce zvířecí říše. Kromě toho byly vystaveny dermoplastické materiály, připraveny fotografie a informace o dalších známých obyvatelích, aktivní hra pro děti a každý týden jedna soutěžní otázka ***(foto 9)***.

STEZKAMI ZOO (28. – 31. 10. 2010)

Tradiční soutěže se mohl zúčastnit každý návštěvník, tématem letošního ročníku byla tajuplná a strašidelná zvířata. Účastníci (celkem 125 osob) byli zařazeni do slosování o hodnotné knižní ceny, volňásky do zoo a další drobné dárky.

Výstavy:

ZOO V ZIMĚ (3. – 24. 4. 2010)

Snímky účastníků fotografické soutěže byly vystaveny v pavilonu exotária, zahájení výstavy se konalo při slavnostním zahájení letní sezóny 2010.

VÝSTAVA MEDVÍDKOVÝCH VÝROBKŮ
(24. 4. – 30. 10. 2010)

V pavilonu exotária byla umístěna výstava výrobků vytvořených dětmi z mateřských škol, které zareagovaly na výzvu Vytvořte medvídka pro zoo. Jednalo se o ztvárnění postavičky medvěda nejrůznějšími výtvarnými technikami. Akce Vytvořte medvídka pro zoo byla součástí aktivit ke kampani EAZA „Living together".

VÝSTAVA KAKTUSŮ (22. – 27. 6. 2010)

Tradiční výstava kaktusů, sukulentů a masožravých rostlin nabízela návštěvníkům možnost nejen obdivovat výpěstky ústeckého klubu pěstitelů kaktusů a sukulentů, ale také zakoupit si celou řadu zajímavých rostlin.

HLADOMOR V BARMĚ
(20. 11. 2010 – 31. 1. 2011)

Jako součást akce pořádané ve spolupráci s Burma Center Praha byla v pavilonu šelem instalována výstava fotografií Hladomor v Barmě včetně doprovodných informací o problémech v této zemi.

VÝSTAVA SLONÍCH FOTOGRAFIÍ
(30. 11. – 31. 12. 2010)

V rámci Sloního týdne v zoo byly v pavilonu slonů umístěny panely s historickými i současnými fotografiemi našich slonic. K poskytnutí historických snímků byla vyzvána i veřejnost, a zoo tak získala několik zajímavých fotografií z let 1985–2000.

MIMO ZOO

VÝSTAVA FOTOGRAFIÍ „ZOO V ZIMĚ"
(7. – 31. 5. 2010)

V Informačním centru na Mírovém náměstí probíhala výstava fotografií „Zoo v zimě", jejichž autoři se zúčastnili soutěže vyhlášené v lednu a únoru v areálu zoo. Součástí výstavy bylo i několik terárií se zvířaty.

ŠKOLY A EVVO

Pro zájemce z řad všech typů škol slouží nabídka výukových a vzdělávacích programů. V současné době je na výběr 16 různých výukových programů, z nichž některé jsou připraveny ve více variantách podle věku účastníků. K výuce je plně využívána Zooškola Heinricha Lumpeho, která vyhovuje jak z hlediska technického zabezpečení, tak pokud jde o vybavení přírodninami a dermoplastickými materiály. Největší využití nabídky výukových programů je v měsících květnu, červnu a září, ale v menší míře se školy začínají objednávat i mimo tyto exponované měsíce ***(graf 2)***. Výukové programy jsou od konce roku 2009 zpoplatněné, a to částkou 20 Kč na jednoho žáka. V roce 2010 se uskutečnilo celkem 58 objednávek, z toho 53 výukových programů ***(foto 10)*** a 5 komentovaných prohlídek s využitím zoovláčku. Zúčastnilo se jich celkem 1 518 dětí a studentů. Ze srovnání let 2009 a 2010 je zřejmé, že využití výukových programů se mírně navýšilo (43x v roce 2009), ale došlo k výraznému poklesu komentovaných prohlídek (28x v roce 2009), takže se v souhrnu celkový počet žáků snížil (2 136 dětí v roce 2009). Školy, zejména mateřské, sice jízdu zoovláčkem využívaly, ale bez nabídky zastávek v pavilonech a podrobného komentáře.

V nabídce školám stále trvá možnost nákupu hromadné permanentky, která platí pro 20 či 10 návštěv, je přenosná mezi jednotlivými třídami dané školy a je cenově výhodná (50% sleva). Dosud ji však zakoupila pouze jedna ZŠ.

V závěru roku nabídla zoo mateřským školám možnost ozdobit si v zoo svůj vánoční stromek. Této možnosti využilo celkem 13 dětských kolektivů, které svými ozdobami a výrobky zatraktivnily zoo v předvánočním čase.

V roce 2010 se pracovníci oddělení zúčastnili několika besed mimo zoo (Speciální ZŠ Severní Terasa, MŠ Vojanova), kam přijeli i s ukázkou kontaktních zvířat.

V rámci příměstského tábora navštívily zoo děti ze ZŠ Vojnovičova, které se dostaly i do zázemí.

Pokračovala spolupráce se Střední zdravotnickou školou v rámci odborné činnosti studentek 4. ročníku v oblasti etologických pozorování u vybraných druhů zvířat.

Ve spolupráci s UJEP se skupina studentů Přírodovědecké fakulty zúčastnila povinného semináře pro 3. ročník letního semestru s názvem „Využití genofondu ohrožených druhů zvířat chovaných v lidské péči pro repatriační programy".

Ve spolupráci s Centrem ekologické výchovy Sever v Litoměřicích se zoo lektorsky podílela na semináři pro pedagogické pracovníky v oblasti ekologické výchovy a vzdělávání „Kapradí 2010".

Ve spolupráci s pořadateli mezinárod-

Měsíc	Počet žáků
Leden	67
Únor	30
Březen	16
Duben	125
Květen	235
Červen	430
Červenec	0
Srpen	0
Září	158
Říjen	53
Listopad	180
Prosinec	100

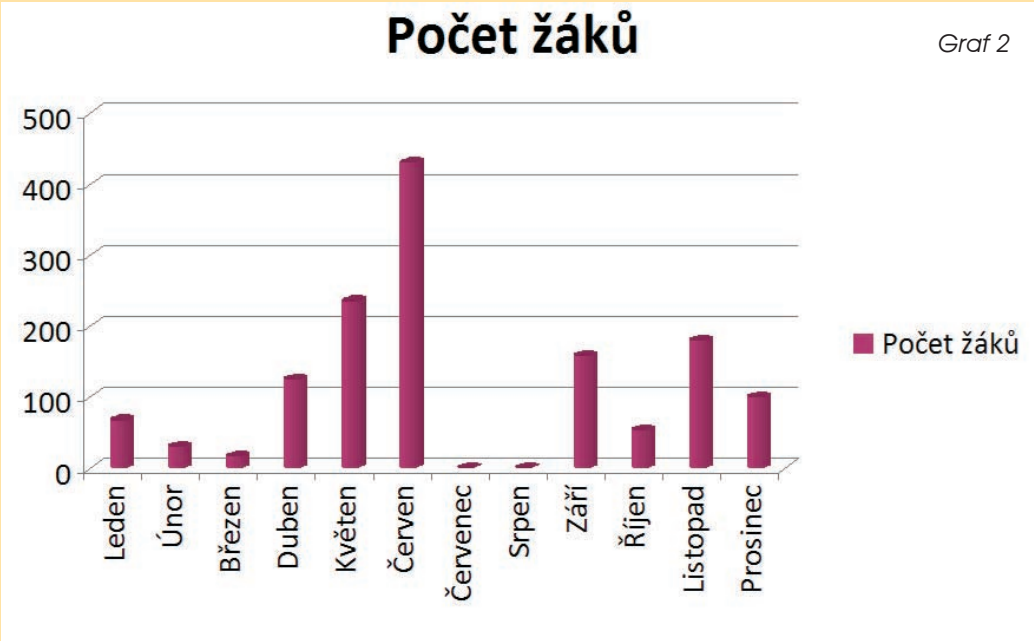

ního filmového festivalu Voda, moře, oceány (25. – 26. 11. 2010) se zoologická zahrada stala jedním z míst, kde se promítaly tematicky zaměřené dokumentární filmy. V pavilonu šelem po oba dny probíhala projekce na přání a zúčastnily se jí děti MŠ, žáci ZŠ a studenti SŠ, vstup do zoo i na promítání byl zdarma.

EAZA CAMPAIGN LIVING TOGETHER

Kampaň Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií „Living together aneb Žijeme tu společně" byla prodloužena o další rok, navíc byl rok 2010 vyhlášen Mezinárodním rokem biodiverzity. Zoo připravila aktivity jak pro návštěvníky (viz Akce pro veřejnost), tak pro školy všech typů. Pro mateřské školy vyhlásila kolektivní soutěž s využitím netradičních výtvarných technik „Vytvořte medvídka pro zoo", výrobky dětí byly od dubna do října vystaveny v pavilonu exotária. Základní školy se zapojily do tzv. projektových dnů vyhlášených na téma kampaně, s výsledky se mohli návštěvníci seznámit při akci Mezinárodní den Země (stanoviště a kulturní program). Pro střední školy byla vyhlášena soutěž o vytvoření nejlepších webových stránek, které se zaměřily na problematiku soužití šelem a lidí.

PŘEDVÁDĚCÍ AKCE SE ZVÍŘATY

Tradiční záležitostí jsou předváděcí akce, které využívají úzkého kontaktu se zvířaty nebo jejich přirozených vlastností. Mezi velice populární akce tohoto druhu patří cvičení lachtana Moritze, dále procházka slonů po areálu zoo či jejich cvičení ve výběhu, medový strom pro medvědy malajské, enrichment a krmení orangutanů bornejských, krmení tuleňů nebo krmení piraň či u malých dětí tolik oblíbená jízda na ponících ***(foto 11)***. Plná nabídka je spojená s letní sezónou, některé akce se konají denně, jiné pouze během víkendů. Mnohé předváděcí akce jsou doplněny zajímavým komentářem, ať již přímo od chovatelů či reprodukovaným na základě připraveného textu.

PROJEKT PESISIR BALIKPAPAN

Od roku 2007 zoo podporuje výzkumný a ochranářský projekt v Indonésii na ostrově Borneo. Vědecký pracovník zoo zde na konkrétní lokalitě provádí pozorování místní fauny, zejména kahau nosatých, dalším plánem je ochrana unikátních pobřežních mangrovů formou založení rezervace. Aktuální zprávy z terénu je možné sledovat ve speciálním odkazu na webových stránkách zoo, podrobná zpráva o jeho aktivitách roku 2010 je zveřejněna v této výroční zprávě.

ZOOLOGICKÝ KLUB

Zoologický klub prodělal na konci roku 2010 transformaci ze „sdružení fyzických a právnických osob" na „občanské sdružení", které bylo zaevidováno k 1. 1. 2011. I přes tyto změny se uskutečnila pravidelná setkání, tentokrát jen tři místo obvyklých čtyř, a byl vydán další díl sborníku Fauna Bohemiae Septentrionalis, Tomus 34 (2009) v počtu 500 výtisků, které se rozesílají do nejrůznějších vědeckých institucí v ČR i v zahraničí. Na setkání bylo třeba řešit zejména organizační záležitosti, členové byli průběžně informováni o změnách ve stanovách i příslušných řádech, změně loga, vytvoření webových stránek, nutnosti rozšíření členské základny a nových podmínkách spolupráce se zoo. Setkání byla i nadále doplněna přednáškami, s výjimkou setkání posledního, kdy se přednášející nedostavil:

– jedna z prvních projekcí dokumentárního filmu o záchranném projektu POSLEDNÍ ŠANCE PRO SEVERNÍ BÍLÉ NOSOROŽCE doplněná zajímavým komentářem přímého účastníka Jiřího Bálka (20. března 2010);

– přednáška a prezentace fotografií Oldřicha Rajchla o KAMČATCE (19. června 2010);

– 13. listopadu 2010 – naplánována přednáška PŘÍRODA PAPUY-NOVÉ GUINEY.

ZVÍŘE ROKU 2009

Již počtvrté proběhla od ledna do března 2010 na webových stránkách www.zoousti.cz anketa Zvíře roku 2009. Do ankety je vždy nominováno šest zvířat, která se v daném roce významně zapsala do povědomí návštěvníků zoo. Ankety se celkem zúčastnilo 2 122 respondentů. Nejvíce hlasů dostal orangutan Ferda, který byl v čele po celých deset týdnů, kdy anketa probíhala. Vyhlášení výsledků a předání hlavních cen vylosovaným výhercům proběhlo v rámci Slavnostního zahájení letní sezóny 2010, Ferda dostal ovocný dort a další dobrůtky ***(foto 12)***.

V polovině června se družstvo Zoo Ústí nad Labem zúčastnilo 13. ročníku Zoologických her bez hranic pořádaných Zoo Liberec, kde vybojovalo 5. místo ***(foto 13)***.

V červnu zorganizovali pracovníci oddělení zájezd do Zoo Hannover, kterého se účastnili zaměstnanci Zoo Ústí nad Labem, ostatních zoologických zahrad, členové Zoologického klubu a další zájemci.

V červnu se ve Stavovském divadle v Praze opět konalo předání Ceny „Ď", která je udělována mecenášům a dárcům v nejrůznějších oblastech kulturního života. Jedna z kategorií je věnována i zoologickým zahradám, v letošním roce bylo oceněno Skautské středisko Neštěmice, jehož členové pomáhají v zoo při akcích pro veřejnost a brigádách.

V prosinci se zoo zúčastnila akce Ústecké Vánoce, která se již tradičně koná v období adventu v centru města. Zoo připravila ukázku kontaktních zvířat (ovce kamerunské), možnost nákupu vánočních dárků ve stánku a projížďku vyzdobeným zoovláčkem.

DALŠÍ AKTIVITY

Pracovníci zoo se účastní pravidelných setkání komise vzdělávání a propagace UCSZ, které se tentokrát konalo v Podkrušnohorském zooparku Chomutov. Zoo přispívá do Ročenky UCSZ podrobným příspěvkem (stav zvířat, chovatelské a expoziční novinky, akce pro veřejnost apod.).

Během roku stále dochází k pravidelnému využívání webových stránek, které slouží k informování návštěvníků o aktuálním dění v zoo. Dle potřeby jsou průběžně přidávány i další zajímavé odkazy. Zároveň jsou pravidelně aktualizovány i novinky na druhých webových stránkách www.choboti.cz.

Zoo se prezentovala svými propagačními materiály na všech výstavách, kterých se účastní statutární město Ústí nad Labem.

Adopce, finanční dary, reklama

Ing. Věra Vrabcová

ADOPCE, FINANČNÍ DARY, REKLAMA

Stále pokračuje finanční pomoc nejrůznějším způsobem – prostřednictvím tzv. adopce zvířat bylo získáno 754 000 Kč, díky finančním darům 281 696 Kč a formou reklamy v areálu zoo 1 397 045 Kč. Seznam adoptivních rodičů ukazuje ***tab. 1***, příjmy z reklam či spolupráci barterovým způsobem zachycuje ***tab. 2***.

Finanční dary		
Dárce	Adresa	Částka
Ing. Jaroslav Šimsa	Trnovanská 1275, 415 01 Teplice	2 000 Kč
Příjmy z reklamy – finanční plnění		
Partner	Adresa	Částka (bez DPH)
A-VET, s. r. o.	Mladoboleslavská 968, 197 00 Praha-Kbely	100 000 Kč
Ogilvy & Mather Morava, s. r. o.	Hybešova 18, 602 00 Brno	10 000 Kč
Mevet, s. r. o.	Zelený Pruh 99, 140 00 Praha 4	30 000 Kč
ADV Communication, s. r. o.	Palackého 75/III, 290 01 Poděbrady	28 000 Kč
Severočeské vodovody a kanalizace, a. s.	Přítkovská 1689, 415 50 Teplice	30 000 Kč
English Menu, s. r. o.	Bílka 28, 415 01 Bořislav	10 000 Kč
RWE Transgas, a. s.	Limuzská 12/3135, 100 98 Praha 10	70 000 Kč
ROGER – security, a. s.	Brněnská 916/1, 400 01 Ústí nad Labem	20 000 Kč
ČEZ Distribuce, a. s.	Teplická 874/8, 405 02 Děčín	110 000 Kč
SVS, a. s.	Přítkovská 1689, 415 50 Teplice	100 000 Kč
ČD Cargo, a. s.	Jankovcova 1569/2c, 170 00 Praha 7	100 000 Kč
Projekty CZ, s. r. o.	Hradiště 96/8, 400 01 Ústí nad Labem	10 000 Kč
Clubmark Czech, s. r. o.	Donská 17, 101 00 Praha 10	10 000 Kč
Reklama barterovým způsobem		
Partner	Adresa	Finanční hodnota
Výstaviště Lysá nad Labem, s. r. o.	Masarykova 1727, 289 22 Lysá nad Labem	3 000 Kč
Olympia Teplice, s. r. o.	Karolínská 654/2, 186 00 Praha 8	39 000 Kč
Český rozhlas Sever	Na Schodech 10, 400 01 Ústí nad Labem	40 000 Kč
Botanická zahrada Teplice, p. o.	Josefa Suka 1388/18, 415 01 Teplice	3 000 Kč
Městské služby Ústí nad Labem, p. o.	Panská 1700/23, 400 01 Ústí nad Labem	3 000 Kč
YMCA	Hradiště 4, 400 01 Ústí nad Labem	3 000 Kč
Bus Promotion, s. r. o.	Pivovarská 1513/1, 400 01 Ústí nad Labem	3 000 Kč
Zahradnictví Dvořák a syn	Emílie Dvořákové 19, 415 01 Teplice	3 000 Kč
AniFest, s. r. o.	Jindřicha Plachty 3163/28, 150 00 Praha 5	70 000 Kč
BRC, s. r. o.	Moravská 840/1, 120 00 Praha 2	3 000 Kč
Milešovka, o. p. s.	Myslivečkova 41/16, 400 01 Ústí nad Labem	3 000 Kč

Adoptivní rodiče

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Absolonovi Miluška a Roland	1000	pralesnička azurová
Agentura práce Gadasová, s.r.o.	4000	pekari páskovaný
Albea s.r.o., Ústí nad Labem	3000	želva uhlířská 3x
Alting, s.r.o., Jitka Holanová	12 500	osel somálský, výr veliký
Andělovi Jitka a Lukáš	3000	kočka rybářská
Antonín Jaroslav	20 000	tuleň obecný
Baierová Michaela	1500	majna Rothschildova
Balíková Marcela a Lukáš Kotrbatý	6000	vari černobílý
Baronka live music	5000	makak kápový
Beran Miroslav	2000	páv korunkatý
Bíl Jan, Mgr.	3000	kočka slaništní
Boháčková Karolína	5000	kočkodan Dianin
Boháčková Karolína	3500	ara ararauna
Boháčková Zdeňka	12 000	vlk hřivnatý
Boháčková Zdeňka	4000	mangusta žíhaná
Borůvková Dagmar	2000	páv korunkatý
Brandová Petra	1000	agama kočinčinská
Bretová Monika	6000	aligátor severoamerický
Brigadoiová Jana	2000	koza domácí
Brtna Miroslav	2000	páv korunkatý
Brůhová Lenka	1000	želva uhlířská
Búll Aleš	3500	korunáč vějířový
Camara Samuel	1000	želva uhlířská
Cimerman Jakub	1000	želva čtyřprstá
Cimerman Martin	6000	lemur kata
Cimerman Martin – kolektiv kanceláří A+B	2500	veverka Prévostova
Čačaný Ján	1000	želva zubatá
Černocká Petra	10 000	orangutan bornejský
DOMS-Drobný Dominik	3500	ara arakanga
DradonTaichi.eu	1000	agama kočinčinská
Dřevínkovi	30 000	rosomáci 2x
Dvořákovi Radim a Alena	1000	želva uhlířská
Eislerová Hana	3000	kočka rybářská
Endrštová Jiřina	12 000	vlk hřivnatý
EXIM – Ústí, s.r.o.	3500	ara ararauna
Frinta Martin, MUDr.	4000	nosál červený
Frintová Libuše, MUDr.	4000	nosál červený

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Frintová Tereza, MVDr.	4000	surikata
Grunt Stanislav	1000	korálovka pruhovaná
Hanzlík Jiří	4000	anoa nížinný
Hatašovy Blanka a Zuzana	6000	lemur kata
Heringová Lenka	1000	agama bradatá
Himmelová Daniela	1000	želva čtyřprstá
Hodinářství Jiří Němec	5000	tamarín žlutoruký
Hodinářství Macek Václav	1500	puštík bělavý
Holanová Jitka, Ing.	7500	lvíček zlatý, veverka Prévostova, turako fialový
Horká Dana	1000	korálovka sedlatá sinaloaská
Hronová Lucie	1000	piraňa Nattererova
Hubková Eva	4000	mangusta žíhaná
Humhej Ivan, MUDr.	1000	agama kočinčinská
Hýský Josef a Hýská Veronika	2000	kožnatka čínská 2x
Chocholatý Jan	5000	pekari páskovaný, veleštír obrovský
Chocholatý Jan	1000	sklípkan kadeřavý
Jelínková Eva	5000	tamarín pinčí
Ježkovi Stanislav a Kateřina	2000	listovnice pestrá 2x
Jílková Alena	1000	želva čtyřprstá
John Tomáš	2000	karetka novoguinejská 2x
Juhászová Helena	2000	listovnice pestrá 2x
Jůza Pavel	8000	lama krotká, varan Hornův
Karbula František	2000	leguán kubánský
Kelcom Ústí nad Labem, s.r.o.	6000	mandril rýholící
Keř Kryštof	3500	ara ararauna
Klimeš Martin	3500	ara zelenokřídlý
Kohout Petr	8500	ara zelenokřídlý, tamarín žlutoruký
Kosová Lucie a Jan Turek	1000	korela chocholatá
Košťálovy Bára, Kristýna a Klára	2500	sovice sněžní
Kotala Jan	3500	ara zelenokřídlý
Kotalová Anna	2500	puštík bělavý
Kout Libor	1000	papoušek vlnkovaný
Kozúbek Tomáš	2500	amazoňan žlutolící
Kraus Martin	1500	alexandr malý
Kraus Martin	1000	želva amboinská
Krausová Petra	1000	korálovka sedlatá sinaloaská
Krausová Zdeňka, Mgr.	3000	aguti středoamerický
Kroupa Antonín a Kasalová Kateřina	1000	želva čtyřprstá
Křivková Zuzana	3500	ara vojenský
Kříž Josef, Ing.	2500	kajman zakrslý
Kubištová Jitka	2500	puštík bělavý
Kučabová Jiřina, JUDr.	15 000	levhart mandžuský

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Kučerová Lucie	4000	kosman zakrslý
Kuncl Jan, Ing.	4000	pekari páskovaný
Kunclová Lenka, Ing.	4000	vydra malá
Lahovská Růžena	2000	krajta tmavá
Lauková Hana	1500	sova pálená
Lauková Milada	5000	pony shettlandský
Lukášová Dita	3500	ara arakanga
Lužina Jan	1500	majna Rothschildova
Lužinová Eliška	1000	korálovka honduraská
Lužinová Veronika	2500	kajman zakrslý
Maierová Veronika, Ing.	1500	trnorep skalní
Mandovcová Dagmar	4000	mara stepní
Mašatová Lenka, Mgr.	4800	tamarín žlutoruký
Melich Tomáš	1000	želva amboinská
Mondi Štětí, a.s.	5000	tamarín bělohubý
Morávek Jiří	1000	agama kočinčinská
Moudrý Lubomír	1000	korálovka mexická
Najmonová Jaroslava	2000	páv korunkatý
Najnarová Jana, MVDr.	1000	korálovka sedlatá honduraská
Navarrovi Alena a Ondřej, Ing.	6000	vari červený
Nováková Helena	2000	chameleon pardálí
Nováková Jana	9000	kaloň pobřežní 6x
Nováková Jana	24 500	tapír jihoamerický 2x, lori zelenoocasý 2x, korunáč vějířový
Novotný Michal	4000	leguán kubánský 2x
Olexa Antonín	2000	krajta písmenková
Pavlíková Jana	3500	ara ararauna
Pavlíková Jana	6000	vari černobílý
Pídová Hana	1000	hrabatka drsná
Poštolková Marcela	2500	sovice sněžní
Pracný Jiří	10 000	orangutan bornejský
Prousek Davídek	5000	pony shettlandský
Přírodovědecká fakulta UJEP	10 000	medvěd malajský
Puldová Lucie	1500	papoušek konžský
Rambová Nina	2000	krajta zelená
rodina Uhrova	1000	želva uhlířská
Ronica, s.r.o.	6000	lemur kata
Rychtaříková Ludmila	5000	pony shettlandský
Rychtaříková Ludmila	1000	želva amboinská
Řeřicha Jan	7000	fosa
Sábo Miroslav	3500	ara vojenský
Sedlák Zbyněk	2000	ovce kamerunská
Slámová Anna	1000	pralesnička azurová

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
Sobotková Monika	5000	tamarín žlutoruký
Stojaspalová Žaneta	3500	ara ararauna
Straková Vendula	4000	mangusta žíhaná
Strnad Libor	2500	lori zelenoocasý
Střední škola Trmice, p.o.	1000	veleštír obrovský
Šafařovský Martin + Honigová Dita	2500	amazoňan žlutolící
Šedivá Radka	1000	želva čtyřprstá
Šilerová Eva	1500	sova pálená
Šíma Radek	10 000	makak kápový 2x
Šlégrová Eva	2000	páv korunkatý
Štill Luboš, Ing.	3000	agama kočinčinská, zebřička pestrá, ropucha
Šubík Pavel pro Vojtu a Kubu	3000	felzuma madagaskarská 3x
Šudomovi Drahomíra a Petr	3000	papoušek konžský 2x
Švecová Lenka	1000	korálovka mexická
Talavašková Denisa	35 000	žirafa Rothschildova
Tomas Martin, Mgr.	2400	makak kápový
Tomáš – Stavebniny, s.r.o.	10 000	lenochod dvouprstý
Urbanová Jana	5000	tamarín pinčí
Váchová Marcela	1000	želva uhlířská
Veverka Josef, Ing.	2500	výr veliký
Veverková Lucie a PhDr. Jan Hušek	10 000	lenochod dvouprstý
Vladyková Markéta	1000	želva nádherná
Vrabec a Vrabec	6500	gibon bělolící
Vysokoškolský odborový svaz UJEP	5000	voduška červená
zaměstnanci magazínu Koktejl	5000	antilopa jelení
Zaplatílek Květoslav	1000	piraňa Nattererova
Zaplatílková Eva	4000	mangusta žíhaná
Zatloukalovi	4000	kosman zakrslý
Zavoralová Magdička a Zavoralová Natálka	60 000	slon indický
Zelenkovy Jana a Miroslava	1000	piraňa Nattererova
Zítek Libor	4000	surikata
Zlámal Jaroslav	1000	hroznýšovec kubánský
Zoubková Lenka	1000	hrabatka drsná
Zounová Irena, Mgr.	1000	agama bradatá
Zukersteinová Eva	5000	makak kápový
žáci ZŠ Dubí 1	4000	surikata
žáci ZŠ Elišky Krásnohorské, Ústí nad Labem	4000	vydra malá
žáci ZŠ Praktická, Ústí nad Labem	1000	želva uhlířská
žáci ZŠ Teplice	1000	piraňa Nattererova
žáci 2. B ZŠ Pod Vodojemem, Ústí nad Labem	1000	želva uhlířská
žáci 6. tř. ZŠ Chlumec	5000	lvíček zlatý
žáci ZŠ a Sovičky	2000	sýček obecný 2x

Příjmení, jméno, název firmy	Částka	Zvíře
žáci ZŠ Jitřní, Ústí nad Labem	5000	tamarín pinčí
žáci ZŠ Most	1500	sova pálená
žáci ZŠ Rabasova, Ústí nad Labem	1500	trnorep skalní
žáci ZŠ Trmice	4450	kajmánek malý
žáci ZŠ Hluboká, Ústí nad Labem	8000	levhart mandžuský
Žáček David	1000	holub zelenokřídlý
Žákovská Lucie	6000	korálovka sedlatá, marabu africký

Personální obsazení

Personální obsazení

Vedení zoo

MVDr. Václav POŽIVIL – ředitel

Jana ČERNÁ – zástupkyně ředitele, vedoucí ekonomického oddělení

Ing. Petra PADALÍKOVÁ – vedoucí zoologického oddělení

Jiří HANZLÍK – vedoucí provozně-technického oddělení

Ing. Věra VRABCOVÁ – vedoucí oddělení vzdělávání a propagace

Odborní pracovníci zoo

Ing. Pavel KRÁL – provozní zoolog

Bc. Tomáš ANDĚL – provozní zoolog

Zdena ŠVORCOVÁ – marketingová specialistka

Mgr. Stanislav LHOTA – výzkumný pracovník

Další vedoucí pracovníci

Hana ROHÁČKOVÁ – vedoucí zahradnictví

Jaroslava JEŽKOVÁ – vedoucí Centra pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem

zoologické oddělení – 26

ekonomické oddělení – 2

provozně-technické oddělení – 11

oddělení vzdělávání a propagace – 0

Centrum pro zvířata v nouzi při Zoo Ústí nad Labem – 1

pracovníci na VPP – 14

CELKEM k 31. 12. 2010 – 65

Údaje o zoo

Údaje o zoo

Zoologická zahrada Ústí nad Labem, příspěvková organizace

Drážďanská 23

400 07 Ústí nad Labem

Česká republika

Právní forma:	příspěvková organizace
IČO:	00081582
DIČ:	CZ00081582
Tel.:	+420 475 503 354
Tel., fax:	+420 475 503 421
E-mail:	zoo@zoousti.cz
Internet:	www.zoousti.cz, www.choboti.cz
Název:	Zoologická zahrada Ústí nad Labem, přísp. org.
Sídlo:	Drážďanská 23, 400 07 Ústí nad Labem, Česká republika

Zřizovatel:	statutární město Ústí nad Labem
Sídlo:	Velká Hradební 8, 400 01 Ústí nad Labem
IČO:	00081531
Primátor města:	Mgr. Jan Kubata (do 10. 11. 2010)
	Ing. Vít Mandík (od 11. 11. 2010)

Statutární zástupce zoo: MVDr. Václav Poživil

Zoo Ústí nad Labem je členem: